

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ
ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И
ОБУЧЕНИЕ

**Информационен бюлетин
2012**

София

Уважаеми госпожи и господа,

Информационният бюлетин – 2012 г. представя дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) в съответствие с изискванията на чл. 50 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

В структурно отношение бюлетинът следва традиционното съдържание:

- годишен доклад за резултатите и постиженията на Агенцията през 2012 г., придружен от анализ, изводи и препоръки за бъдещата ѝ дейност;
- план за дейността на НАПОО, приет от Управителния съвет през м. март 2013 г.

В бюлетина последователно са публикувани:

- актуализирани документи, свързани с процедурите по лицензиране на централните за професионално обучение (ЦПО) и централните за информация и професионално ориентиране (ЦИПО);
- методически документи, подпомагащи дейността на ЦПО и ЦИПО;
- изменение и допълнение в Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО);
- списък с приетите от Управителния съвет на НАПОО проекти на Държавни образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по професии;

Съдържащите се в информационния бюлетин материали, допълнени със СППОО, както и публикуваните през годината ДОИ за придобиване на квалификация по професии са публикувани и на магнитен носител – CD, който е неразделна част от книжното тяло.

Приоритети в работата на НАПОО през 2012 г., наред с функционално регламентирани дейности в ЗПОО бяха:

- утвърждаване на ключовата роля на НАПОО в системата на ППО чрез:
- осигуряване на прозрачност, достъп до качествени обучителни услуги за възрастни с внедряване на интегрираната информационна система на НАПОО,
- подпомагане и координиране на усилията на държавните органи и социалните партньори в прилагане на европейските инструменти в системата на ППО,
- утвърждаване на международния престиж на Агенцията, която участва като координатор и партньор в проекти, финансирани по програмата за Учене през целия живот, Интелигентната енергия Европа и др.
- популяризиране и налагане на Web-базирана информационна система като основен инструмент за предоставяне на информация, както и за мониторинг на предоставяното в страната професионално обучение на възрастни.

С благодарност за успешната работа и професионална подкрепа към целия експертен и изпълнителски състав на Агенцията, както и членовете на експертните комисии и Управителния съвет на НАПОО,

Емилияна Димитрова
Председател на НАПОО

СЪДЪРЖАНИЕ

	<u>стр.</u>
ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2012 Г.	3
ПЛАН ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2013 Г.	40
ЛИЦЕНЗИРАНЕ И КОНТРОЛ НА ДЕЙНОСТТА НА ЛИЦЕНЗИРАНИТЕ ИНСТИТУЦИИ В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ (чл. 42, т. 2 и 2а от ЗПОО)	56
Актуализирани документи, свързани с процедурите по лицензиране	56
Документи, свързани с лицензирането на център за професионално обучение (ЦПО)	56
Документи, свързани с лицензирането на център за информация и професионално ориентиране (ЦИПО)	72
ПРОМЕНИ В СПИСЪКА НА ПРОФЕСИИТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ (СППО) ПРЕЗ 2012 Г.	84
Заповед на министъра на образованието, младежта и науката за изменение и допълнение на СППО	
ДЪРЖАВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИИ (чл. 42, т. 36 ОТ ЗПОО)	
Проекти на Държавни образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии, приети от УС на НАПОО през 2012 г.	86
ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЦЕНТРОВЕТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2011 и 2012 г. (чл. 42, т. 6 от ЗПОО)	
Анализ за дейността на центровете за професионално обучение през 2011 г. (чл. 42, т. 6 от ЗПОО)	88
Резултати от годишната информация, получена от центровете за професионално обучение за дейността им през 2012 г.	100
ПРИЛОЖЕНИЯ към компактдиска към настоящия бюлетин	
Приложение 1. Списък на професиите за професионално образование и обучение (последна актуализация от 23.05.2012г.)	
Приложение 2. Списък на Наредбите за придобиване на квалификация по професии, публикувани в Държавен вестник (2004-2012 г.)	
Приложение 3. Регистър на действащите лицензирани центрове за професионално обучение към 31.12.2012 г.	
Приложение 4. Регистър на действащите лицензирани центрове за информация и професионално ориентиране към 31.12.2012 г.	

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2012 ГОДИНА

(приет с решение на Управителния съвет - протокол № 01 / 20.03.2013 г.)

ВЪВЕДЕНИЕ

Целта на доклада е да представи в аналитичен вид постигнатите резултати от изпълнението на Плана за дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) през 2012 г. На тази база е оценена ефективността на прилаганите политики и са идентифицирани конкретните приоритети за активност и развитие на Агенцията през 2013 г.

Основните цели и задачи, заложи в План - 2012 г., са:

- Разширяване на участието в разработването и реализирането на националната политика в областта на професионалното образование и обучение (ПОО) и на координиращата роля на НАПОО в тези процеси;
- Все по-тясно обвързване с потребностите и изискванията на пазара на труда и осигуряване на качеството на ПОО чрез усъвършенстване на дейностите по разработване и актуализиране на Държавни образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по професии и Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО);
- Разширяване на възможностите за постоянно повишаване квалификацията на всички български граждани и усвояване на нови знания и умения, с цел по-голяма адаптивност към нуждите на пазара на труда чрез развитие на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение (ЦПО) и центрове за информация и професионално ориентиране (ЦИПО);
- Осигуряване на качеството на предлаганите услуги по професионално обучение на възрастни и по професионално ориентиране чрез системен мониторинг и контрол върху дейността на ЦПО и ЦИПО;
- Развитие на информационна инфраструктура на продължаващото професионално обучение (ППО) чрез успешно внедряване на Информационната система (ИС) на НАПОО и предоставяне на качествени електронни административни услуги;
- Устойчиво развитие на положителните практики в досегашната дейност на НАПОО, свързани с разширяване на изследователския потенциал и трансфер на иновации, чрез задълбочаване на международната дейност и работата по международни проекти, с цел проучване, адаптиране и прилагане на успешни европейски практики в областта на ПОО;
- Повишаване на прозрачността в дейността на агенцията и развитие на нейния експертен и административен капацитет.

Обхватът на информацията и интерпретациите в доклада се определят от регламентирания в Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) статут и свързаните с него основни функции на Националната агенция (чл. 41, ал. 2. и чл. 42).

Форматът на доклада е подчинен на логиката на изпълнение на Плана – **оперативни цели, мерки, дейности, индикатори за изпълнение, като функционалният разрез е част от общия контекст на изложението**¹.

Докладът включва анализи и изводи относно: участието на НАПОО в разработването, координирането и реализирането на съгласувани политики в областта на ПОО; усъвършенстването на работата по разработване на ДОО за придобиване на квалификация по професии; актуализацията на СППОО в съответствие с потребностите на пазара на труда; развитието на системата за лицензиране на ЦПО и ЦИПО; осигуряването на качествено професионално обучение в лицензираните центрове; развитието на информационната инфраструктура на НАПОО; участието в национални и международни дейности и проекти; използването и управлението на материалните, финансовите и човешките ресурси; осигуряването на прозрачност на дейността. В края на доклада са представени и общи изводи, като основа за изработване на плана на Националната агенция за 2013 г. Сравнителният анализ във времеви аспект е допълнителен инструмент за оценка на резултатите от дейността през 2012 г. и засилва аналитичния характер на доклада.

1. УЧАСТИЕ В РАЗРАБОТВАНЕТО, КООРДИНИРАНЕТО И РЕАЛИЗИРАНЕТО НА СЪГЛАСУВАНИ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ОРИЕНТИРАНЕ

Компетентното и ефективно участие в процесите на разработване и реализиране на политики, стратегии и концепции, насочени към развитие и усъвършенстване на националната система за ПОО, е постоянен приоритет в дейността на НАПОО от създаването ѝ през 2000 г.

Активността на Агенцията в това направление е свързана с разширяване и задълбочаване на сътрудничеството с институциите и организациите, които имат отношение към ПОО, както и към практическото утвърждаване на възложената ѝ със ЗПОО координираща функция в този контекст.

1.1. Сътрудничество с институциите и организациите, имащи отношение към професионалното образование, обучение и ориентиране

Активното **сътрудничество с държавните институции** по конкретни въпроси и ключови проблеми в областта на ПОО, развитието на човешките ресурси и ученето през целия живот (УЦЖ) е в центъра на вниманието на НАПОО и през 2012 г. През отчетния период то се осъществява чрез участие на представители на НАПОО в дейността на следните междуведомствени работни групи, съвети, комисии и комитети на национално ниво:

- Национален съвет за насърчаване на заетостта към Министъра на труда и социалната политика;
- Работна група 2 „Свободно движение на хора“ към МТСП;
- Работна група 3 „Право на установяване и свободно предоставяне на услуги“, въз основа ПМС № 85 от 2007 г. за организация и координация по въпросите на ЕС към МТИТС;
- Работна група 16 „Образование и обучение“ към МОМН;

¹ За улеснение в изложението по отделните раздели и подраздели на доклада са посочени водещите функции, регламентирани в ЗПОО, чл. 42.

- Комисия за поддържане на Списъка на регулираните професии в Р България към МОМН;
- Междуведомствена работна група за създаване на национална рамка за осигуряване на качеството към МОМН;
- Експертна група „Осигуряване на качеството“ към МОМН;
- Междуведомствена работна група по изпълнение на Националната стратегия за УЦЖ/ Плана за действие за 2012-2013 г. към МОМН;
- Междуведомствена работна група за актуализиране на Стратегията по заетостта до 2015 г. и разработване на Националния план за действие по заетостта (НПДЗ) за 2013 г. към МТСП;
- Междуведомствена работна група за транспониране на Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. Във връзка с насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници към МОМН;
- Комитет за наблюдение на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“;
- Междуведомствена работна група за разработване на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2013-2020 към МТСП.

В рамките на вече утвърдената практика за съгласувани позиции и действия с МОМН и МТСП, представители на НАПОО участват в работата по изготвянето на националния доклад за съотнасяне на Националната квалификационна рамка към Европейската квалификационна рамка, координирана от МОМН и в подготовката на Наръчник с информация за възможностите за образование и обучение в България, организирана от МТСП.

Агенцията участва със свой представител в:

- заседанията на Съвета за координиране на проект „Управление за ефективно професионално образование“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ на МОМН;
- Съвета за учене през целия живот в град София по проект „Национална мрежа за инициативи и информация за ефективно учене през целия живот“ по програма „Учение през целия живот“ на РИО на МОМН - София град;
- работна среща с експертна група на Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА);
- разработването на учебна програма/специалност за осигуряване на домашни грижи за възрастни хора с увреждания към Български червен кръст.
- подготовката на проектно предложение по ОП „Развитие на човешките ресурси“ за изграждане на система за валидиране на знания и умения, придобити по неформален и самостоятелен път на МОМН в партньорство с НАПОО и национално представителните организации на работодателите.

През отчетния период изпълнява поетия ангажимент да предоставя на Балканския институт по труда и социалната политика - администратор на Националния уеб-портал за ПОО, актуална информация за утвърдените от министъра на МОМН ДООИ за придобиване на квалификация по професии – представени са 80 Наредби за ДООИ, публикувани през 2012 г.

Сътрудничеството с Агенцията по заетостта (АЗ) през периода се осъществява в изпълнение на Рамковото споразумение между НАПОО и АЗ и е насочено към усъвършенстване на предпоставките за ефективно организиране и провеждане на професионалното обучение от лицензираните ЦПО. Проведени са 4 обсъждания във връзка с интегрирането на информационните системи на НАПОО и АЗ. Служител от НАПОО е член на Оценителна комисия

за доставчици на услуги по ОП „Развитие на човешките ресурси“ към АЗ. Експертите на НАПОО предоставят регулярно консултации във връзка с обученията, провеждани от ЦПО. Служители от двете институции участват в една съвместна проверка във връзка с ваучерното обучение.

В рамките на сключеното споразумение и през 2012 г. успешно е реализирана съвместна дейност с Националния статистически институт (НСИ) за създаване на единна система за ежегодно набиране и обработка на информация във връзка с дейността на ЦПО.

Сътрудничеството на НАПОО с национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, с институции и организации от различни икономически и професионални сектори продължава да се разширява и задълбочава.

През отчетния период са проведени множество срещи и консултации по различни оперативни въпроси и проблеми в обхвата на споразуменията за сътрудничество с национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите. Целта е постигане на съгласувани позиции, решения и действия за осигуряване на качеството на ПОО. Председателят на НАПОО работи като съпредседател на сформирания през октомври 2010 г. Национален съвет за оценка на компетентностите към БСК.

В областта на секторното сътрудничество се осъществяват съвместни действия с различни браншови организации. В резултат на активната политика на НАПОО за развитие на секторното сътрудничество са реализирани следните конкретни инициативи:

- Експерти от НАПОО участват в работата на различни органи и работни групи на секторно ниво - Управителния съвет и Изпълнителното бюро на Българския център по заваряване, Постоянната кръгла маса за въвеждане на социални стандарти в леката промишленост и туризма в България, организирана от Балканския институт по труда и социалната политика и Германските дружества за техническо развитие, Секторните съвети към Националния съвет за оценка на компетентностите към Българска стопанска камара (БСК) - „Електромобили“, „Химия“, „Електроника“, „Търговия“, „Месопреработка“, „Преработка на плодове и зеленчуци“, „Туризм“ , „Производство на безалкохолни напитки, минерални и други бутилирани води“, „Металургия“, „Машиностроене“, „Електротехника и енергетика“, „Дървообработваща промишленост и производство на мебели“;
- Съвместно с Българската строителна камара и фирма „Енефект“ експерти от агенцията работят по проект „Пътна карта за обучение и квалификация по прилагане на интелигентни енергийноефективни решения в сградите за България до 2020 г.“ - Програма на ЕС „Интелигентна енергия в Европа“. През периода трите партньора от България съвместно разработват анализ на тема „Състояние, практики и тенденции в строителния сектор в България“ и проект за Национална пътна карта за обучение и квалификация по прилагане на интелигентни енергийноефективни решения в сградите за България до 2020 г.;
- В изпълнението на одобрения за финансиране през 2011 г. проект на НАПОО по програма „Леонардо да Винчи“, дейност „Партньорства“ на тема: „Храни и напитки – европейски учебен план за качествено обучение в областта на производството на храни и напитки“ (FoodDrinks) в партньорството са включени две браншови организации – Българска асоциация по месопреработване и Български съюз на преработвателите на плодове и зеленчуци. Участието на браншовите организации при реализиране на проектните дейности гарантира широкото разпространение и устойчивост на резултатите от проекта;

- Българската камара на химическата промишленост (БКХП) активно участва в изпълнението на проектните дейности по два проекта на НАПОО по програма „Леонардо да Винчи“ - „Разработване и изпробване на система за кредити за подобряване на мобилността в сектор „химия“ (Credchem) и „Въвеждане на подхода единици резултати от ученето при подготовката на оператори и техници по експлоатация в химическата промишленост“ (PILE UP). Друга инициатива, по която работят двете организации е създаването на Секторен съвет в химическата промишленост по инициатива на Европейската комисия. Експерт от НАПОО участва в XIII Общо събрание на БКХП. В резултат на тесните професионални контакти между двете организации през последните години, е подготвено сключването на Рамково споразумение за сътрудничество между НАПОО и БКХП;
- През 2012 г. е сключено споразумение за сътрудничество и съвместна дейност с Евро-Ток България, в рамките на което е организирано и проведено Национално състезание между лицензираните центрове, предоставящи обучение по професията „Готвач“;
- Експерт от НАПОО участва в работата на ОП „Туристическо обслужване“ към Столична община - категоризиране на туристически обекти, има награда за отлично свършена работа. Член е на Асоциацията на сертифицираните експерти в туристическата индустрия и участва в техни мероприятия.

Постигането на високо качество в разработването на теоретичните и практически проблеми на ПОО е основна цел в дейността на НАПОО и през 2012 г. За постигането ѝ се реализират съвместни действия с **академичната общност**. В работната група към НАПОО за актуализиране на Рамката за разработване на ДООИ участват нейни представители. Експерти от НАПОО участват във форуми и инициативи, организирани от различни университети. В сътрудничество с Университета за национална и световно стопанство (Института за следдипломна квалификация) се изпълняват проектните дейности по 2 международни проекта на агенцията - ReferNet – България (участие в Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО към СЕДЕФОП) и „Регионални стратегии за учене, валидиране и образование ” (ReSoLVE). Реализирана е стажантска програма за студенти от III курс, специалност „Публична администрация“ на СУ „Св. Кл. Охридски“.

Експертите от Агенцията се включват в проекти и инициативи на различни организации на национално и секторно ниво, участват в дискусии, семинари и кръгли маси с участието на отговорните държавни институции и социалните партньори, сред които:

- Национална конференция „Самооценяване на професионалните гимназии“;
- Конференция „Обучение на обучители в процеса на валидиране“;
- Конференция „Заетост на жените с увреждания“;
- Национална кръгла маса на тема „Професионално обучение и квалификация в областта на възобновяемите енергийни източници“;
- Семинар на тема „Инструментите на ECVET и приложението им в рамките на българската система за ПОО“;
- Работен семинар/обучение по проект „Европейска интеграция на Югоизточна Европа II. Европейска интеграция на икономики и пазари на труда чрез TVET“;
- Семинар за самооценка на качеството, организиран от MOMH;
- Форум на тема „Съвременни методи за оценка и тестване на служители и кандидати“, организиран от Jobs.bg в сътрудничество с Ecomomy.bg;
- Семинар „Иновации в началното и в професионалното образование“ в рамките на

Конгреса за образование и наука, организиран от „DIDAKTA SOFIA“.

През 2012 г. Агенцията продължи активно да прилага принципа за сътрудничество и партньорство със заинтересуваните институции и организации в работата си по международни проекти (подробно разгледани в т. 4 на доклада). В дейностите по изпълнението им са включени представители на работодателите и на организациите на работниците и служителите, на държавни институции, общини, неправителствени организации, академичната общност. Резултатите се популяризират в партньорската мрежа на НАПОО и на интернет страницата на Агенцията.

В отчетния период НАПОО участва активно с експертни анализи и оценки в изследване на Световната банка на тема „Оценка на системата за професионално развитие в България и насоки за подобряване на резултатите от образованието и обучението на човешките ресурси“. Целта на проучването е да се идентифицират възможности за повишаване на съответствието между изискванията на пазара на труда и развитието на човешките ресурси въз основа на методологията за оценка на системата за професионално развитие и образователните резултати („System Assessment and Benchmarking for Education Results (SABER) WfD“).

1.2. Реализация на трипартитния принцип на управление и дейност на НАПОО

През 2012 г. НАПОО продължи да развива равноправния социален диалог в управлението и експертната си дейност. Управителният съвет (УС) и 17-те експертни комисии (ЕК) по професионални направления и по професионално ориентиране, функциониращи на принципа на трипартитното сътрудничество, успешно изпълняват възложените им със ЗПОО функции и задължения. През периода са проведени 7 заседания на УС на НАПОО (6 през 2011 г.) въз основа на подготвени общо 43 докладни записки във връзка с обсъждане на проекти на ДООИ, предложения за промени в СППОО, доклади от проверки на ЦПО, справки и отчетни доклади за дейността на Агенцията и др., 157 заседания на ЕК по професионални направления във връзка с лицензирането на ЦПО и 16 заседания за разглеждане на ДООИ и промени в СППОО.

Компетентното участие на УС и ЕК в цялостната дейност на Агенцията създава възможност за реализиране на успешни действия, свързани с изпълнението на конкретните ѝ задачи. За това допринася и ефективната организация за заседанията им, качествено разработената и своевременно предоставяна документация от страна на администрацията на Агенцията - доклади, докладни записки, протоколи и др. Няма провалени заседания.

С цел създаване на условия и среда за ефективна работа, в УС са проведени 6 тематични дискусии (4 през 2011 г.):

- Обсъждане на резултатите по проект „Повишаване капацитета на НАПОО за предоставяне на качествени електронни административни услуги в областта на продължаващото професионално обучение“ (ОПАК) – 18.01.2012 г.;
- Представяне на проект ReferNet и обсъждане на участието на НАПОО като национален координатор за България в Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО (ReferNet) за периода 2012 – 2015 г. - 18.01.2012 г.;
- Обсъждане на резултатите от проекта на НАПОО „Внедряване на европейски инструменти и практики в националните системи за ПОО“ – програма „Учене през целия живот“, секторна програма „Леонардо да Винчи“, дейност „Мобилност“ – 21.03.2012 г.;
- Презентиране и обсъждане на резултатите по проект „Оценка на компетенциите на

работна сила“ на БСК (ОП „Развитие на човешките ресурси“) – 18.05.2012 г.;

- Обсъждане на предложения за ЗИД на ЗПОО - подготвени предложения и въпроси за обсъждане от НАПОО, МОМН, БСК – 06.06.2012 г.;
- Презентация и обсъждане на резултатите от проучването „Оценка на системата за професионално развитие в България и насоки за подобряване на резултатите от образованието и обучението на човешките ресурси“ , проведено през 2012 г. от Световната банка и Институт „Отворено общество“ (SABER WfD) – 19.12.2012 г.

В ЕК „Професионално ориентиране“ е проведена дискусия по проблемите на гъвкавата сигурност на пазара на труда с презентация на Франсоаз Маршан – директор на Център за оценка на компетентностите (Шамбери Франция), експерт и супервайзер към програма „Леонардо да Винчи“ на ЕС, консултант по въпросите на професионалното ориентиране, оценката и валидирането на професионалните компетентности.

1.3.Участие в изработването на съгласувани позиции по ключови проблеми на ПОО на ниво ЕС

През 2012 г. експерти от НАПОО участват като представители на България в работата на Европейската мрежа за осигуряване на качеството в ПОО и Европейската мрежа за създаване и развитие на европейска система за трансфер на кредити в ПОО. Целта на мрежите е обмен на информация и опит, идентифициране и трансфер на успешни политики и практики.

През периода НАПОО работи като национален координатор за България в Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО (ReferNet). Целта на мрежата е да подпомага дейностите на СЕДЕФОП (Европейски център за развитие на професионалното образование и обучение), свързани с мониторинга, оценката, провеждането на проучвания и подготовката на доклади относно напредъка на държавите-членки на ЕС в изпълнението на общите приоритети в областта на ПОО.

През годината НАПОО участва със свои представители в следните работни семинари и срещи, организирани от европейски институции и организации:

- Работен семинар на CEDEFOP на тема „Привлекателност на професионалното образование и обучение – какво е най-важно и определящо за нейното постигане“;
- Първа и втора международна работна среща на тема „Идентифициране на национални подходи към предизвикателствата, свързани със заетостта и уменията в химическия сектор“, организирани по инициатива на Европейската комисия, във връзка със създаване на Секторен съвет в химическата промишленост;
- Работна среща б на Европейската мрежа за трансфер на кредити в ПОО, координирана от ЕК.

1.4.Участие в усъвършенстването на нормативната база, свързана с проблемите на ПОО и ориентиране

През 2012 г. са обсъдени, актуализирани и приети от УС предложенията на НАПОО за ЗИД на ЗПОО в следните тематични области: валидиране на компетентности, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене; изграждане на Система за кредити в ПОО; изграждане на Национална система за кариерно ориентиране през целия живот; усъвършенстване на практическото обучение; усъвършенстване на Държавните образователни

станданти за придобиване на квалификация по професии; допълване на функциите и усъвършенстване на дейността на НАПОО в посока развитие и модернизиране на националната система за ПОО; допълване на функциите на институциите и организациите, имащи отношение към планирането, организирането и провеждането на качествено ПОО. Предложенията са изпратени в МОМН.

Актуализирани и представени в МОМН са предложенията за изменение и допълнение на Правилника за дейността на НАПОО във връзка с промените в Закона за администрацията и подзаконовите нормативни актове.

През периода Агенцията участва със становища и предложения в изготвянето на различни национални документи, касаещи развитието на човешките ресурси, ПОО и УЦЖ – актуализиране на Стратегията по заетостта до 2015 г., разработване на Националния план за действие по заетостта за 2013 г., отчитане изпълнението на Плана за действие за 2012 г. на Националната стратегия за УЦЖ, подготовка на националния доклад за съотнасяне на НКР към ЕКР и 2 Наредби на ДООИ във връзка с транспониране на Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници.

1.5. Изпълнение на функциите, регламентирани в чл. 42 т. 6, т.7, т. 8 и 9 на ЗПОО

Съгласно **чл. 42 т. 6 на ЗПОО**, въз основа на анализ на дейността на ЦПО и ЦИПО Агенцията прави предложения за усъвършенстване на системата на ПОО. В изпълнение на този регламент НАПОО ежегодно набира и анализира данни във връзка с дейността на ЦПО и ЦИПО през предходната година. Получените резултати за 2011 г. са предоставени на вниманието на заинтересованите институции и организации чрез публикация на интернет-страницата и презентации в работни групи, семинари и други форуми. Въз основа на резултатите от анализа на дейността на ЦПО през последните години, през 2012 г. е подготвено проектно предложение по ОП „Развитие на човешките ресурси“ на тема: „Подобряване качеството на услугите по професионално обучение на възрастни, предоставяни от центровете за професионално обучение ” - Приоритетна ос 3. „Подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието“, Подприоритет 3.1. „Подобряване качеството на услугите в образованието и обучението“. Целта е развитие на капацитета на ЦПО за подобряване качеството на услугите, свързани с придобиване, разширяване и усъвършенстване на професионалните знания, умения и компетентности на заети и безработни лица в контекста на УЦЖ, чрез:

- разработване и внедряване в практиката на ЦПО на специализирани наръчници, насочени към усъвършенстване на дейностите по планиране, организиране и провеждане на предоставяните услуги;
- обучение на преподавателския състав /преподаватели, инструктори, наставници/ и служителите в ЦПО, ангажирани с планиране, организиране и контрол на предоставяните услуги, в подкрепа на практическото прилагане на включените в наръчниците подходи, методи, инструменти и техники.

Съгласно **чл. 42, т. 7 на ЗПОО**, НАПОО възлага провеждането и внедряването на научни изследвания в областта на ПОО и ориентиране. Изпълнението на тази функция със средства от държавния бюджет е силно ограничено. По тази причина Агенцията през целия период на

съществуването си търси възможности за финансиране чрез инициране и участие в международни проекти по европейски програми / подробно разгледани в т. 4/.

В изпълнение на **чл. 42, т. 8 на ЗПОО**, НАПОО осъществява дейности в следните основни направления:

- Координиране на действията по разработване и изпълнение на национални стратегии;
- Участие в разработването и изпълнението на национални стратегии в частта им, касаеща ПОО.
- През отчетния период НАПОО участва в изпълнението на Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2008-2013 година. В рамките на своята компетентност е сред отговорните институции за реализиране на дейности и мерки, включени в две приоритетни направления на Плана - „Подобряване на възможностите за достъп до учене през целия живот” и „Осигуряване на качество и ефективност на ученето през целия живот”. През периода задачите и дейностите, за които НАПОО отговаря, са изпълнени.

Съгласно **чл. 42, т. 9 на ЗПОО**, НАПОО съдейства за международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение. Дейността по признаване на професионални квалификации е възложена на Националния център за информация и документация. Агенцията оказва съдействие посредством изпълнението на две от основните си функции:

- Разработване и актуализиране на Списъка на професиите за ПОО;
- Разработване и актуализиране на проекти на ДОО за придобиване на квалификация по професии.

Цитираните документи съдействат за повишаване на прозрачността на професионалните квалификации и осигуряват възможности както за признаване на сертификатите за ПОО на български граждани, които се реализират на пазара на труда в други европейски държави, така и на граждани на държави – членки на ЕС или на трети държави, които желаят да се включат в националния трудов пазар на България.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Резултатите от дейността през 2012 г. подкрепят и засилват очерталата се през последните години тенденция за утвърждаването на НАПОО като компетентна институция и надежден партньор в разработването и реализирането на националната политика в областта на ПОО. Партньорството се реализира чрез прилагане на инструментите на хоризонтална координация и реализация на трипартитния принцип на управление и дейност на Агенцията.

2. Комуникационната политика на Агенцията е насочена към разширяване и задълбочаване на взаимодействието с другите институции и организации, имащи отношение към реализирането на националната политика в областта на ПОО. Освен с традиционните партньори в лицето на държавните институции и национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, през годината е разширено сътрудничеството с браншовите организации, областните и общински администрации и академичната общност.

3. Компетентната дейност на трипартитните структури на Агенцията - УС и ЕК по професионални направления и по професионално ориентиране, осигурява качествено изпълнение на изискванията и разпоредбите на ЗПОО. С цел повишаване на ефективността в работата им, се провеждат тематични дискусии по актуални и ключови проблеми на ПОО.

4. В рамките на ограничените си финансови ресурси НАПОО търси възможности за финансиране на дейностите за усъвършенстване на националната система за ПОО чрез инициране и участие в международни проекти по европейски програми и проект по ОП „Развитие на човешките ресурси“.

5. Агенцията все повече се утвърждава като координираща институция за постигане на съвместимост с политиките и стратегиите в областта на ПОО на ниво ЕС, чрез участието си в европейски и национални инициативи. За успешното изпълнение на тази задача, тя оползотворява резултатите от участието си в изпълнението на международни проекти, както и в Европейската мрежа за осигуряване на качеството в ПОО, Европейската мрежа за създаване и развитие на европейска система за трансфер на кредити в ПОО и Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО (ReferNet), като национален координатор за България.

6. НАПОО се включва компетентно в разработването и усъвършенстването на стратегически, нормативни и методически документи и в съвместните действия, касаещи развитието на човешките ресурси, ПОО и УЦЖ на национално ниво, като съчетава и оползотворява възможностите и капацитета на администрацията, УС и ЕК. Фокус на предложенията ѝ е въвеждането на европейските инструменти за повишаване качеството и ефективността на ПОО – създаване на национална система за осигуряване и управление на качеството, на национална система за кредити, на национална система за валидиране на компетентности, на единна национална система за кариерно ориентиране през целия живот.

7. В рамките на своята компетентност НАПОО съдейства за международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение, като осигурява качествено разработване и актуализиране на ДОИ за придобиване на квалификация по професии и СПОО.

2. ОСИГУРЯВАНЕ НА ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ КАТО КЛЮЧОВ ФАКТОР ЗА ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВ ИКОНОМИЧЕСКИ НАПРЕДЪК, РАЗВИТИЕ НА ОБЩЕСТВОТО И ЛИЧНОСТТА

2.1. Усъвършенстване на дейностите по разработване на система от Държавни образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по професии

Съгласно чл. 42, т. 3., от ЗПОО НАПОО разработва и актуализира Държавните образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по професии.

През 2012 г. НАПОО продължи да прилага при разработването на ДОИ методическите документи, актуализирани през 2007 г. - „Рамкови изисквания за разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии“ и „Методически указания за разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии“. В посочените документи, са регламентирани изискванията за разработване на ДОИ посредством „**резултати от ученето**“.

Дейността по разработване на Държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии (ДОИ) е в съответствие с **Плана за дейността на Агенцията за 2012 г.**, в който са включени конкретни дейности, количествени параметри и индикатори за изпълнение. В края на първото полугодие на 2012 г. е направен отчет за изпълнението на Плана, който е приет от УС на НАПОО. През второто полугодие Агенцията продължи да

реализира дейностите по разработването като взе предвид, изводите и препоръките, открити при изготвяне на шестмесечния отчет.

През 2012 г. дейността на Агенцията по разработване на ДООИ бе **ориентирана** в следните **две приоритетни направления**: максимално да бъдат покрити с ДООИ професиите от СПОО и да бъдат обезпечени с ДООИ професиите, които са предпочитани от ЦПО при лицензирането или при допълването на лицензията.

Успоредно с разработването на проекти на ДООИ по нови професии от списъка, по които няма разработени проекти на ДООИ, се реализираха и дейности по **актуализиране** на ДООИ. Актуализирането на ДООИ се налага поради настъпили промени в СПОО – основно допълване на нови специалности към професиите от списъка.

През 2012 г. експертите от НАПОО продължиха да оказват **методическа и експертна помощ** на работните групи за разработване на ДООИ на всички етапи от процеса на разработване и оценяване на проектите.

За работните групи се организираха и проведоха **еднодневни обучения**. Целта на обученията е да бъдат запознати авторите с изискванията, заложи в документите за разработване на проектите на ДООИ – „Рамкови изисквания“ и „Методически указания“ , и със спецификата за описание на квалификациите, на базата на подход, ориентиран към **„результатите от ученето“**.

За работните групи и за отделни членове на работните групи **редовно** се организираха и провеждаха **консултации**, целящи привеждане на разработените проекти в съответствие с изискванията, заложи в методическите документи на НАПОО.

При обучението на работните групи се предоставя пълен комплект документи, съдържащ всички необходимите материали за обезпечаване на качествено разработване на проектите на ДООИ.

За оценяването на проектите на ДООИ, в съответствие с процедурата за разработване, са изготвени **рецензии от специалисти по съответните професии**.

Важен етап от оценяването качеството на ДООИ, е обсъждането на проектите от ЕК по професионални направления. През отчетния период са проведени са **16 заседания на ЕК по професионални направления** за обсъждане на проектите на ДООИ.

През цялата година редовно се поддържа актуално съдържанието на рубриката **„ДООИ за обсъждане в ЕК“**. В установения едноседмичен срок, преди датата на заседанието на ЕК, се публикуват проектите, които са предмет на обсъждане от експертните комисии. За своевременното подготвяне и по-оперативно протичане на заседанията на експертните комисии, всички материали, свързани с разработваните проекти се изпращат на членовете на ЕК и по електронна поща.

След експертната оценка от ЕК, проектите на ДООИ се обсъждат и приемат от УС на НАПОО. През 2012 г. в **шест** заседания на УС на НАПОО са внесени за обсъждане **14** проекта на ДООИ. Спазени са изискванията за представяне на проектите на ДООИ в установения едноседмичен срок преди съответното заседание на УС. Всички проекти, придружени с пълния комплект документи, необходими за обсъждането им, са публикувани на интернет-страницата на УС, с възможност за предварително изпращане на мнения и бележки по разработките от страна на членовете на Управителния съвет.

Проектите на ДООИ, одобрени от УС на НАПОО, са подготвени в срок за внасяне в МОМН. Всеки проект на ДООИ е редактиран и приведен в съответствие с настъпилите промени в НКПД, СПОО и др. документи, имащи отношение към разработването.

На всички проекти на ДООИ, преди представянето им в МОМН за утвърждаване от министъра на образованието, младежта и науката, се извършва техническа обработка в съответствие с **„Инструкцията за оформяне на проектите на ДООИ“**. Документът съдържа детайлно всички изисквания към текстовете на ДООИ, които задължително трябва да бъдат включени във всеки проект, представен за утвърждаване и публикуване в Държавен вестник.

Спазени са и **сроковете** по отразяване на бележки в проектите на ДООИ, постъпили от други институции, при съгласувателната процедура, регламентирана в ЗПОО. **Преработените проекти на ДООИ са по 12 професии**, като бележките са основно за привеждане на разработените материали с актуализирани наредби, промени в закони, хармонизиране с директиви и др. В случаите, в които е възникнала необходимост, са проведени **допълнителни консултации** с авторите на ДООИ, с **външни експерти** и са организирани заседания на ЕК по съответните професионални направления. Преработените проекти отново са представени в МОМН за утвърждаване и публикуване в ДВ.

През 2012 г. НАПОО продължи да поддържа **актуална информация на интернет-страницата** на Агенцията във връзка с процеса на разработване/актуализиране на ДООИ. Информацията своевременно се актуализира и допълва в зависимост от броя на разработените проекти и на утвърдените и публикувани в Държавен вестник Наредби за ДООИ. През годината са публикувани **80 ДООИ в ДВ**.

Потребителите на интернет-страницата на НАПОО имат възможност за **изтегляне и ползване на ДООИ** и за предоставяне на **обратна връзка** под формата на мнения и предложения, с цел подобряване качеството на разработваните проекти.

За улесняване на потенциалните кандидати за лицензиране, както и за кандидатите, които желаят допълване на лицензията си с нови професии и специалности, през 2012 г. в менюто с публикуваните в Държавен вестник ДООИ, е изведена в самостоятелна графа **„Материалната база за обучение по теория и практика по съответната професия“**.

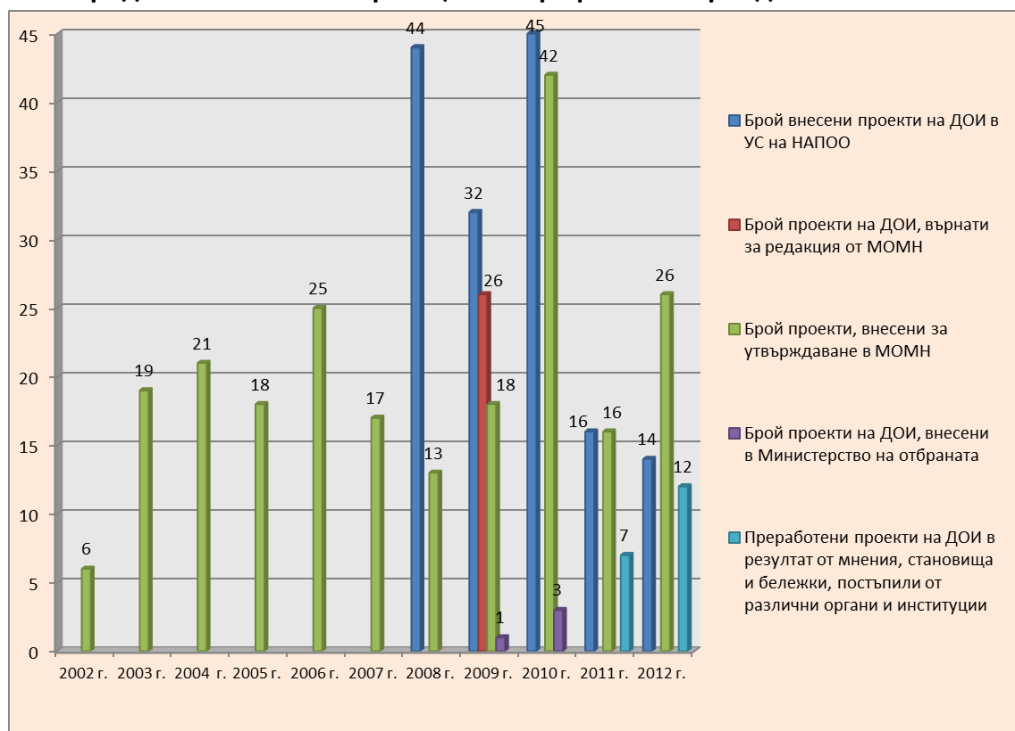
Количествени показатели във връзка с разработването на ДООИ за придобиване на квалификация по професии през 2012 г.:

- Общ брой на ДООИ, по които НАПОО работи през 2012 г. - **24** (включват се възложените за разработване **12** проекта на ДООИ и преработените **12** ДООИ с бележки от съгласувателната процедура);
- Подготвени, внесени за обсъждане и приети от УС на НАПОО - **14** проекта на ДООИ;
- Общ брой на ДООИ представени в МОМН за съгласуване и утвърждаване - **26 проекта на ДООИ** (приети от УС и преработени с бележките от съгласуването);
- Общ брой на ДООИ, публикувани в ДВ - **80**;
- В процедура на разработване са **6 проекта на ДООИ**, които ще бъдат завършени през 2013 г.
- Брой консултации за оказване на методическа, експертна и техническа помощ на работните групи при разработване/актуализиране на проектите на ДООИ – **45**;
- Брой организирани и проведени заседания на ЕК за обсъждане на проекти на ДООИ – **16**;
- Брой редактирани проекти на ДООИ – **14**.

Обобщена информация за процеса на разработване на ДООИ по години за периода 2002-2012 г. е представена на **Фиг. 1**.

Фиг. 1.

Обобщена информация във връзка с разработването и актуализирането на ДООИ за придобиване на квалификация по професии в периода 2002 – 2012 г.

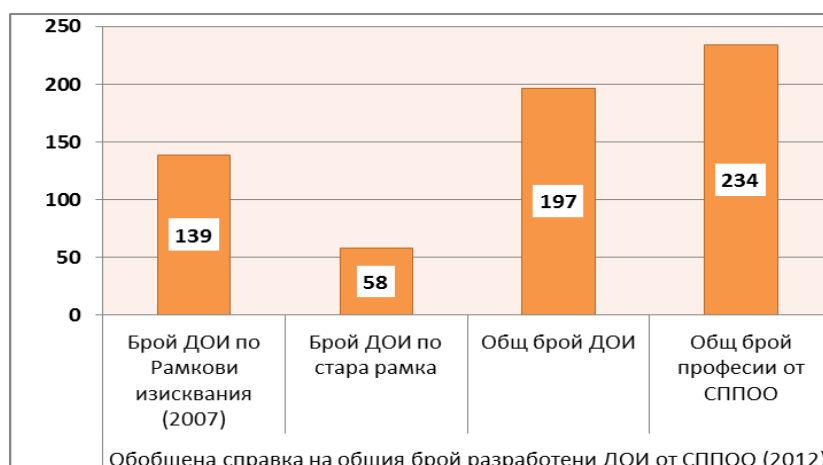

Към 31.12.2012 г. общият брой на разработените ДООИ от СППОО (последно актуализиран със заповедта от м. май 2012) е **197** (Фиг. 2), разпределени по следния начин:

- ДООИ по Рамкови изисквания, 2007 г. – **139**;
- ДООИ по стара рамка – **58**;
- Брой професии от СППОО по които няма разработени ДООИ – **37**.

Фиг. 2.

Обобщена справка за разработването на ДООИ за придобиване на квалификация по професии към 31.12.2012 г.

Специфичен аспект от работата на НАПОО през 2012 г. по разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии е продължаване на дейностите, свързани с подготовката за

въвеждане на „Европейска система за кредити в професионалното образование и обучение“ (ECVET). Ангажиментите на национално ниво по въвеждане на „Европейската система за кредити в професионалното образование и обучение“ произтичат от Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 година. Целта на Европейската система за кредити в ПОО е да се улесни трансфера, признаването и натрупването на оценени **„резултати от ученето“** на лица, чиято цел е да придобият професионална квалификация.

Важна предпоставка за въвеждането на „Европейската система за кредити в ПОО“ на национално ниво е подходът, който НАПОО прилага от 2007 г. за описание на ДОИ, ориентирани към **„резултатите от ученето“**. Следващата важна стъпка, която предстои да бъде предприета, е усъвършенстването на методологията за разработване на ДОИ. Методологията трябва да дава възможност резултатите от ученето да бъдат групирани и систематизирани в **„единици резултати от ученето“**, в съответствие с принципите и техническите характеристики, произтичащи от Препоръката за създаване на „Европейската система за кредити в ПОО“.

Друг важен аспект от дейността на НАПОО, свързана с въвеждането на „Европейската система за кредити в ПОО“, е определянето на Агенцията за Национална координационна точка (НКТ) по въпросите на въвеждането на Европейска система за кредити в ПОО. С писмо на министъра на образованието, младежта и науката от м. юни 2012г. НАПОО получи статут на НКТ.

Като НКТ, Агенцията има следните задачи:

- Сътрудничество с другите компетентни национални институции по провеждане на инициативи по разпространение и подкрепа на ECVET на национално, секторно и местно ниво;
- Създаване на платформа за обмен на актуална информация и на опит между заинтересованите страни;
- Идентифициране и създаване мрежа от ползватели на ECVET на секторно, национално и европейско ниво;
- Координиране и съгласуване на процеса на сътрудничество при прилагането на ECVET;
- Осигуряване на единни насоки за тестването и прилагането на ECVET – процедури и механизми за описание на квалификациите, въз основа на „резултати от ученето“, групиране на резултатите от ученето в „единици резултати от ученето“, признаване, натрупване и трансфер на резултати от ученето и др.;
- Установяване на контакти и периодично обменяне на информация с други Национални точки за координация, свързани с въпросите по въвеждането на Европейските инструменти и принципи в ПОО – EQF, EQAVET, НКР, и др.

Работата на НКТ за въвеждането на ECVET, се подпомага от Националната експертна група, която бе създадена с Решение на УС на НАПОО през 2010 г. Националната експертна група проведе **2 заседания** и предприе конкретни мерки за популяризиране и координиране на дейностите, свързани с въвеждането на Европейската система за кредити в професионалното образование и обучение (ECVET).

В изпълнение на т. 5 от посочените задачи, Националната експертна група се ангажира да систематизира опита от участието в различни проекти, насочени към тестване и прилагане на ECVET – процедури и механизми за описание на квалификациите, въз основа на „резултати от ученето“, групиране на резултатите от ученето в „единици резултати от ученето“, признаване, натрупване и трансфер на резултати от ученето и др.

Част от разработките са подготвени и ще бъдат включени в Бюлетина на НАПОО за 2012г. За популяризиране на работата на НКТ е създадена **специализирана рубрика** на интернет-

страницата на Агенцията, в която освен оперативните документи са публикувани и разработки от проектите на НАПОО, както от проекти, разработени от външни институции. Ценен принос за изработване на **национален подход** за описание на ДООИ, въз основа на „**единици резултати от ученето**” има участието на експерти от НАПОО в проекта, координиран от МОМН и финансиран със средства от немската организация GIZ. В рамките на дейностите по проекта са разработени примерни модели на ДООИ, описани под формата на „**единици резултати от ученето**” по следните професии от СППОО: „**Хлебар-сладкар**”, „**Програмист**” и „**Готвач**”. След дефиниране и описание на „единиците резултати от ученето” за тези професии, предстои през 2013г. да бъдат проведени обучения, свързани с оценяването на компетентностите, включени в съответните „единици резултати от ученето”.

ОБОБЩЕНИЕ:

- 1.Процесът на разработване на ДООИ и през 2012 г. протича в съответствие с Рамковите изисквания и Методическите указания (2007) и се развива успешно.
- 2.Методологията за разработването на ДООИ, ориентирани към „резултатите от ученето”, е сериозна предпоставка за въвеждането на „Европейската система за трансфер на кредити в ПОО” (ECVET).
- 3.Дефинирането на „резултатите от ученето” (елемент 4 на ДООИ) улесняват въвеждането и прилагането и на другите европейски инструменти и принципи в ПОО - ЕКР/НКР, Европас, валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене, кариерно ориентиране и др.
- 4.ДООИ осигуряват предпоставки за повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации в подкрепа на международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение, и на транснационалната мобилност.
- 5.С участието и през 2012 в международни проекти, семинари, работни срещи, дискусии и обучения г., НАПОО продължи да обогатява опита си във връзка със създаване на условия и предпоставки за въвеждане на Европейската система за кредити в ПОО.
6. Опитът от проектите подпомага НАПОО при адаптиране на методологията за разработване на ДООИ, ориентирани към „единици резултати от ученето”.
- 7.Количествените показатели за 2012 г. показват, че със собствено финансиране и с наличния експертен ресурс НАПОО успява да поддържа очерталата се през годините темп на разработване на ДООИ. Необходимо е да се подсилят механизмите за мотивиране на външните експерти, участващи в разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии, за да се постигне и по-прецизен подбор на автори, особено представители на работодателите.
8. След отпадането от финансиране на проекта по ОП „РЧР” „Подобряване качеството на ПОО”, за въвеждане на подхода за разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии във вид на „единици резултати от ученето”, е необходимо да се проведе широка дискусия със заинтересованите страни, с цел да се търсят други възможности за осигуряване на условия и предпоставки НАПОО да стартира дейността си в тази приоритетна област чрез:
  - осигуряване на финансови ресурси за обучение на разработващи екипи и на оценители на ДООИ и за заплащане на разработването на ДООИ;
  - финансиране разработването и отпечатването на методически материали;

- провеждане на целенасочена информационна кампания сред заинтересованите страни;
- финансиране на отпечатването и разпространението на разработените ДООИ в институциите за ПОО и др. заинтересовани страни, вкл. и за тези, които са на пазара на труда;
- финансиране създаването и поддържането на интернет-базирани ресурси, свързани с ДООИ и с оценяването на компетенциите – тестове, казуси, практически задачи, въпросници, и др., които ще подпомогнат изпълнението на дейностите по въвеждане на Система за признаване на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално и самостоятелно учене.

2.2. Актуализиране на Списъка на професиите за професионално образование и обучение

Съгласно чл. 42, т. 3. на ЗПОО, НАПОО разработва и предлага на министъра на образованието, младежта и науката Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО).

В Плана за 2012 г. по този приоритет е предвидено изпълнението на дейност „Усъвършенстване на Списъка на професиите в съответствие с променящите се нужди на пазара на труда и с Националната класификация на професиите и длъжностите, 2012”.

Всички внесени в НАПОО предложения през годината са обсъдени от ЕК по съответното професионално направление, при спазване изискванията на „Процедурата за актуализиране и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение”, приета от УС на НАПОО. Подкрепените от ЕК предложения са представени за одобряване от УС на НАПОО.

На основание изискванията на ЗПОО, приетите от УС предложения за допълване на списъка, са представени на министъра на образованието, младежта и науката за съгласуване и издаване на заповед за актуализиране на СППОО.

През 2012 г. е издадена една **Заповед** за актуализиране и допълване на СППОО. Промените **своевременно** са отразени и оповестени на интернет-страницата на НАПОО. В проектите на ДООИ, които са в процедура на разработване и оценяване също се допълват настъпилите през годината изменения и допълнения в СППОО.

На вносителите, чиито предложения не съответстват на законите и подзаконовите изисквания и на изискванията на процедурата, НАПОО оказва **експертна и методическа помощ**, която да подпомогне преработването на предложенията.

На вносителите, чиито предложения не са одобрени от ЕК или от УС, са дадени **конкретни препоръки** за привеждането им в съответствие с изискванията, заложи в „Процедурата за актуализиране и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение”.

През 2012 г. са проведени **11 заседания** на ЕК по професионални направления за обсъждане на внесените предложения за допълване на СППОО. Одобрените **12 предложения** са подготвени за внасяне и обсъждане в УС на НАПОО. Всички одобрени от УС предложения **своевременно** са внесени в МОМН за утвърждаване от министъра на образованието, младежта и науката, в съответствие с регламентираната в ЗПОО процедура.

Проведени са **48 консултации** с авторите на предложенията и с потенциални кандидати, изявили желание за внасяне на нови предложения. За предложенията за допълване на нови

професии като „Асистент на лекаря по дентална медицина“ и „Татуист“, НАПОО предприе мерки и осигури възможност за провеждане на допълнителни консултации с външни експрти и обсъждания в ЕК.

Своевременно е публикувана на интернет – страницата на НАПОО заповед от **23.05.2012 г.** на министъра на образованието, младежта и науката за изменение и допълнение на СППОО.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. „Процедурата за актуализиране и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение“ **подпомага** кандидатите при подготовката на предложенията за допълване на СППОО с нови професии/специалности.
2. През 2012 г. продължава да е активно внасянето на предложения за промени в СППОО - основно за допълване на нови професии/специалности в СППОО - **15 броя**.
3. Преобладаващата част от предложенията са внесени **от представители на бизнеса**, като резултат от необходимостта за осигуряване на **нови умения** за конкретни работни места в съответните сектори от икономиката.
4. За вземане на компетентно решение относно приемането на предложенията за промени в СППОО съдейства **активното участие на работодателите** в ЕК и в УС.

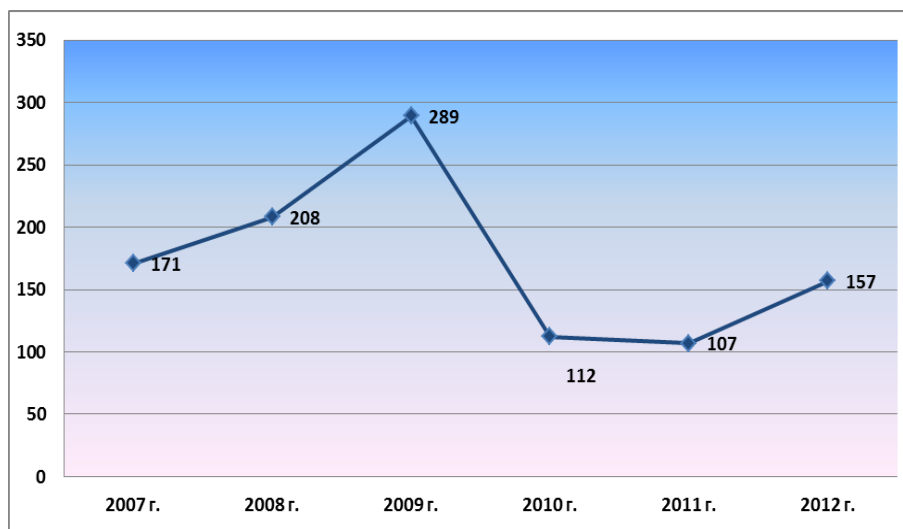
2.3. Лицензиране и разширяване на мрежата от ЦПО и ЦИПО

Съгласно **чл. 42, т. 2** от ЗПОО, НАПОО „издава и отнема лицензии за професионално обучение и професионално ориентиране“. През отчетния период са лицензирани **78** нови ЦПО и **79** центъра са допълнили лицензиите си с нови професии и специалности. Към 31.12.2012 г. в открита процедура за лицензиране са 38 ЦПО. На 4 ЦПО са отказани лицензии поради некачествено подготвени документи. Няма издадени лицензии на ЦИПО (5 през 2011 г.).

Измененията в броя на лицензионните процедури на ЦПО, реализирани от Агенцията през последните години, могат да се проследят на **Фиг. 3** и **Фиг. 4**.

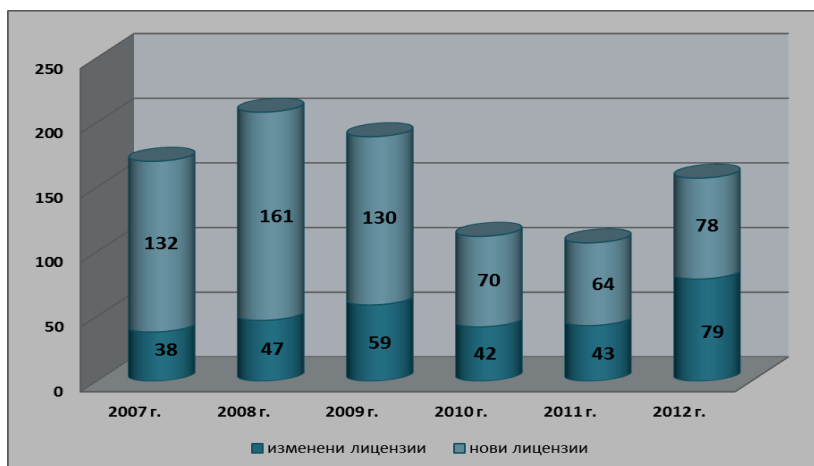
Фиг. 3.

Брой лицензионни процедури по години

Фиг. 4.

Брой издадени и изменени с допълване на нови професии и специалности лицензии по години

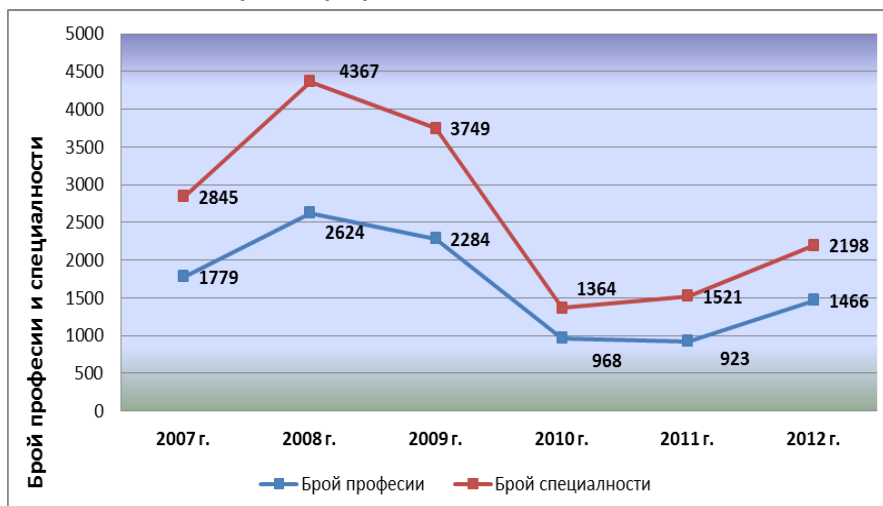
След значителния спад през 2010 и 2011 г., броят на лицензионните процедури през 2012 г. чувствително се повишава, което е по-силно изразено при процедурите за изменение на издадена лицензия с добавяне на нови професии и специалности. Очевидно, този факт като цяло може да се свърже със засилените мерки за повишаване и усъвършенстване на професионалната квалификация на безработни и заети лица, финансирани от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и Държавния бюджет. В същото време, относителното насищане на пазара на обучителни услуги с доставчици на професионално обучение на възрастни както в количествен, така и в териториален аспект, определя стремежа на вече лицензираните центрове да разширяват дейността си чрез добавяне на нови професии и специалности в лицензията.

Реализираните през 2012 г. лицензионни процедури обхващат **1466 професии и 2198 специалности (Фиг. 5)**, от които:

- в рамките на нови лицензии 793 професии и 1178 специалности;
- в рамките на издадени вече лицензии 673 професии и 1020 специалности.

Фиг. 5.

Лицензирани професии и специалности по години

Интересът на ЦПО и през 2012 г., както през целия предишен период, е насочен предимно към професии, предлагащи по-големи възможности за реализация на пазара на труда, например туризъм, строителство, стопанско управление и администрация, селско стопанство.

Преобладават лицензиите, издадени на ЦПО в големите градове. Тази тенденция съответства на разпределението на икономически активното население в страната и показва по-големия интерес към повишаване и усъвършенстване на професионалната квалификация в големите градове.

По-важните индикатори, характеризиращи дейностите по лицензиране на ЦПО и ЦИПО през 2012 г., са:

- В периода са проведени **над 9000 консултации** (в НАПОО, по телефона, по e-mail) с кандидати за лицензиране и с външни експерти по лицензионните процедури. Средно в рамките на работния ден експерт, работещ по лицензионните процедури, предоставя 6 консултации.
- **Външните експерти, участващи като оценители в процедурите по лицензиране, са консултирани и обучавани редовно** от експертите на НАПОО. Обученията се провеждат индивидуално във връзка с конкретни казуси. Липсва финансиране за провеждане на специално организирани обучения.
- Проведени са **157 заседания на ЕК** по съответните професионални направления (107 през 2011 г.). Документите за разглеждане и обсъждане от ЕК са подготвени качествено, няма върнати документи за преработване.
- Сроковете за лицензиране, определени в процедурата, се спазват стриктно и акуратно. Няма просрочени лицензионни процедури. **Средната продължителност на лицензионната процедура е 59 дни** от подаване на документите в НАПОО, с **35 % по-кратка** от определения в ЗПОО срок от три месеца (22% през 2011 г.).
- **Средният брой лицензионни процедури на експерт е 26** (при 17,8 за 2011 г., 15 за 2010 г., 31,5 за 2009 г., 26 за 2008 г., 24,5 за 2007 г., 18,5 за 2006 г. и 15 за 2005 г.).
- **Спазването на стандартите за административно обслужване** в дейностите по лицензиране дава възможност за по-голяма ефективност в работата на администрацията. В НАПОО няма постъпили жалби и възражения във връзка с работата на експертите и служителите през 2012 г.

През 2012 г. временно са отнети 39 лицензии за срок от 6 месеца на ЦПО, които и след процедурните писма не са подали годишната си информация. След изтичане на 6-месечния срок от тях са възстановени 13, а 26 са отнети окончателно. **Общо окончателно са отнети 32 лицензии на ЦПО** (39 през 2011 г.) **и 1 на ЦИПО**. Заличена е 1 лицензия на ЦПО, поради прекратяване на юридическото лице, съгласно чл. 49г, ал. 2 на ЗПОО.

След приключилите лицензионни процедури и процедури по отнемане на лицензии, действащи в края на 2012 г. са 886 ЦПО (840 в края на 2011 г.) **и 6 ЦИПО** (7).

Съгласно **чл. 42, т. 13 от ЗПОО**, НАПОО „разработва и утвърждава формуляри и образци на документи за лицензиране“. С цел усъвършенстване на дейностите по лицензиране, през периода са подготвени предложения за изменение и допълнение на:

- заявлението и формуляра за лицензиране на ЦПО и заявлението и формуляра за изменение на лицензия с допълване на нови професии и специалности на ЦПО, приети на заседания на УС на НАПОО, 18.01.2012 г. и на 21.11.2012 г.;
- процедурите за лицензиране на ЦПО и ЦИПО, приети на заседание на УС на НАПОО, 18.01.2012 г.

Основна част от измененията са във връзка с необходимостта от попълване на данни от ЦПО и ЦИПО в ИС на НАПОО, както и с политиката за облекчаване на лицензионната процедура чрез предоставяне на електронни административни услуги. Измененията в документите са отразени своевременно на интернет страницата и в ИС на НАПОО.

Поддържането на регистър на ЦПО и ЦИПО и регистър на отнетите и заличени лицензии е една от функциите на НАПОО, определена в **чл. 42, т. 10 на ЗПОО**. Освен тези регистри, НАПОО поддържа и регистър на откритите процедури за лицензиране или изменение на лицензия с добавяне на нови професии и специалности. Регистърът има публичен достъп и дава възможност на кандидатите да проследяват статуса на подадените документи. Регистрите са публикувани на интернет страницата на Агенцията, в ИС на НАПОО (<https://is.navet.government.bg/test>) и в сайта на регулаторните режими, поддържан от МС. Поддържаната и през 2012 г. актуална информация в регистрите, осигурява прозрачност на дейността на Агенцията, прозрачност на дейността на централните и възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират относно услугите, които централните предоставят.

Продължава успешното прилагане на процедурата за изменение на наименованията на професии и специалности в лицензиите на ЦПО във връзка с изменения в СППОО и процедурата за вписване на промени в обстоятелствата на ЦПО и ЦИПО.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. През 2012 г. продължава успешното прилагане на процедурите по лицензиране и развитие на мрежата от лицензирани центрове. Наблюдава се повишаване на броя на лицензионните процедури на ЦПО в сравнение с предходните две години, което е по-силно изразено при процедурите за изменение на издадена лицензия с добавяне на нови професии и специалности.
2. През отчетния период не са постъпили документи и не е лицензиран нито един ЦИПО. Необходими са значителни промени в нормативната база, които да мотивират кандидатите за лицензиране.
3. В резултат на процедурите по издаване и отнемане на лицензия, в края на 2012 г. броят на действащите на територията на страната ЦПО е 886, а на ЦИПО – 6.
4. Работата на НАПОО по лицензиране на ЦПО и ЦИПО се осъществява при пълна прозрачност и достъпност за фирмите и организацията – кандидати за лицензиране. Критериите, процедурите, изискванията и формулярите за кандидатстване са публикувани на интернет страницата на НАПОО и се актуализират своевременно след взетите от УС решения.
5. Качеството на дейностите по реализиране на лицензионните процедури е на високо професионално ниво – няма върнати от представените за разглеждане в ЕК документи и материали, провалена или нарушена процедура, неспазени срокове, жалби и сигнали за нарушения от потребителите.
6. Въпреки значителната ангажираност на експертите, участващи в дейностите по лицензиране, свързана с внедряването на ИС и прилагането на европейските инструменти за осигуряване на качеството в ПОО, средният брой на лицензионните процедури за експерт съществено е увеличен (от 17,8 през 2011 г. на 26), а средната продължителност на лицензионната процедура на ЦПО е с 35 % по-кратка (при 22% през 2011 г.) от определения в ЗПОО срок от три месеца. Основни фактори за ускоряване на процедурите са: спазване на стандартите за административно обслужване и съответно повишаване на ефективността на

работата на администрацията; подобряване качеството на подадените документи в резултат на проведените от експертите консултации на кандидатите за лицензиране; повишаване на професионализма на всички участници в лицензионните процедури на базата на натрупан опит.

7. ИС на НАПОО създава възможности за облекчаване на процедурата по лицензиране и за постигане на още по-голяма прозрачност на процеса. Във връзка с предоставянето на електронни административни услуги, през периода са изменени и допълнени заявленията и формулярите за лицензиране на ЦПО, заявленията и формулярите за изменение на лицензия с допълване на нови професии и специалности на ЦПО и процедурите за лицензиране на ЦПО и ЦИПО.

2.4. Последващ контрол върху дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО

Съгласно **чл. 42, т. 2а на ЗПОО**, НАПОО осъществява последващ контрол на дейността на лицензираните центрове въз основа на разработените, приети от УС и успешно прилагани до момента „Система за мониторинг и последващ контрол на лицензираните ЦПО“ и „Методика и процедура за осъществяване на последващ административен контрол на ЦПО“. Тъй като издаваната на центрите лицензия е безсрочна, контролът е основен инструмент за осигуряване на качеството на провежданото от тях професионално обучение. Осъществяваният от Агенцията контрол включва проверки на място и мониторинг на дейността на ЦПО и ЦИПО.

Проверките на дейността на ЦПО и ЦИПО от експертите на НАПОО заемат важно място в разглежданата дейност. Основната им цел е гарантиране на изпълнението на изискванията на издадената лицензия. През 2012 г. са осъществени **43 проверки на ЦПО** (65 през 2011 г.), които водят до окончателно отнемане на 6 лицензии (25 през 2011 г.), поради преустановяване на дейността на центрите за повече от 12 месеца (чл. 49г на ЗПОО). Проведена е една съвместна проверка с АЗ във връзка с качеството на обучението, финансирано с ваучери по ОП „Развитие на човешките ресурси“. Липсва инициатива за съвместни проверки от страна на АЗ. Поради малкия брой и системния контакт с ЦИПО, проверки на дейността им през годината не са осъществени.

Резултатите от реализираните проверки на ЦПО могат да се обобщят по следния начин:

- Провежданото професионално обучение в проверените центрове съответства на изискванията на нормативната уредба - Закона за професионалното образование и обучение, Наредба 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване и Наредба 4 от 16 април 2003 г. за документите за системата на народната просвета.
- Центровете имат капацитет да предоставят качествено професионално обучение. Разполагат с добре структурирани учебни планове и програми, квалифицирани преподаватели. Теоретичното и практическото обучение е организирано в материално-техническа база, съответстваща на ДООИ за придобиване на квалификация по професия. Документацията се води редовно и се съхранява по установения ред.
- Идентифицирани са пропуски предимно от организационен характер, свързани с квалификацията на обучаващите и процедурите за провеждане на държавните изпити.

НАПОО осъществява **постоянно наблюдение на дейността на ЦПО и ЦИПО** посредством набиране, обработка и анализ на информация във връзка с дейността им през предходната година, съгласно **чл. 22, ал. 8 на ЗПОО**. Набирането на данни за дейността на центрите е от изключителна важност за идентифициране липсата на дейност за повече от 12 месеца, което

съгласно чл. 49г на ЗПОО е причина за окончателно отнемане на лицензия. В рамките на тази дейност успешно се прилага съвместната методика на НАПОО и НСИ и общата форма за годишна отчетна информация на центрoвете. Това позволява да се осигури съответствие между информационните масиви на НАПОО и официалната национална статистика.

През 2012 г. е събрана, обработена от НСИ и анализирана информацията за дейността през 2011 г. на 794 или 94,5 % от лицензираните ЦПО (779 през 2011 г.) и 6 ЦИПО. Чрез екселски файл са подали информация за дейността си през 2011 г. 696, а през ИС на НАПОО – 104 центъра. Обобщените данни са публикувани на интернет страницата на Агенцията. **Годишната информация за дейността на центрoвете през 2012 г. се събира само през ИС.**

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО и ЦИПО е важен инструмент за осигуряване на качеството на предоставяните от тях услуги и превенция на възможни нарушения на нормативната база и условията на издадената лицензия.
2. Количествените показатели за 2012 г. показват, че със собствено финансиране и с наличния експертен ресурс, НАПОО успява да осъществява проверки на място, като в повечето случаи ги комбинира с проверки в рамките на процедури за лицензиране. За разширяването на контролната дейност на Агенцията е необходимо в бюджета на НАПОО за 2013 г. да бъдат планирани допълнителни финансови средства.
3. Използваната от НАПОО методика за събиране на годишна информация за дейността на центрoвете е работеща и достатъчно надеждна, от гледна точка проследяване дейността на центрoвете и набирането на данни във връзка с: пазара на обучаващи услуги за лица над 16-годишна възраст в страната; търсенето на професии и специалности на пазара на труда; начина на организиране и финансиране на квалификационното обучение; търсенето на услуги по професионално ориентиране.

3. РАЗВИТИЕ НА ИНФОРМАЦИОННАТА ИНФРАСТРУКТУРА НА НАПОО

3.1. Предоставяне на електронни административни услуги

Разработената в рамките на проекта на НАПОО по ОПАК ИС дава възможност да се поддържат следните регистри:

- Регистър на лицензираните ЦПО и ЦИПО. Регистърът има публичен достъп и дава възможност да се проследява активността на лицензираните центровете;
- Регистър на подадени документи от кандидати за лицензиране или за изменение на издадената лицензия. Регистърът има публичен достъп и дава възможност на кандидатите да проследяват статуса на подадените документи;
- Регистър на обучените лица по курсове и целеви групи, въведени от центрoвете в ИС, с идентификационни данни, място и курс, в който е проведено обучението;
- Регистър на преподавателите по теория и практика, вписани от центрoвете в ИС - CV, основна и допълнителна квалификация, участие в курсове за обучение;
- Регистър на материалната база на ЦПО по професии и специалности, с данни за населено място, основни и специфични параметри и др.

В резултат на актуалната информация в регистрите, от системата могат да се предоставят справки за: предлагани, предстоящи, текущи и приключили курсове на обучение; курсове по

професии и специалности; включени в обучение и успешно завършили курсисти; преподаватели – по професии и специалности, по центрове, по области и населени места; конкретни данни за ЦПО и ЦИПО и др. Справките улесняват работата на експертите от НАПОО във връзка с мониторинга и контрола на централите. Богатата информация за лицензираните ЦПО и ЦИПО, поддържана в регистрите, осигурява прозрачност на дейността на Агенцията и на централите, дава възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират относно предоставяните от тях услуги. Последните могат да получат директно информация за предстоящите курсове и да се включат в този/тези, които отговарят на изискванията и желанията им.

ИС на НАПОО позволява он-лайн подаване на заявления за издаване или изменение на издадена лицензия и на годишната информация за дейността на централите, съгласно чл. 22, ал. 8 от ЗПОО.

В резултат на настойчивата и последователна работа на експертите от Агенцията, през 2012 г.:

- са проведени 35 обучения на представители на ЦПО за работа с ИС;
- 96 % от всички фигуриращи в регистъра центрове са с активен статус в системата.

По данни от ИС, за отчетния период 781 ЦПО са въвеждали курсове за професионално обучение, 839 центъра са въвеждали преподаватели, 802 са въвели данни за МТБ. Общият брой на преподавателите, въведени в ИС е 14456, а общият брой на въведените бази е 5781. Тази информация дава възможност да се анализира задълбочено състоянието на мрежата от ЦПО и да се правят изводи и препоръки за усъвършенстването ѝ.

Интерес представляват някои параметри на ИС на НАПОО към 31.12.2012 г.

В системата работят 1413 оператори на данни (потребители с право да въвеждат и/или променят данни в системата), от тях:

- 27 администратори от НАПОО (19 от тях служители на НАПОО);
- 211 експерти;
- 1147 администратори от ЦПО.

Времето на работа със системата от въвеждането ѝ в експлоатация (01.08.2010 г.) е общо 20 740 часа, 50 379 сесии, от които:

- 1 727 часа администратори на НАПОО, 5 745 сесии;
- 15 часа експерти на НАПОО, 84 сесии;
- 18 981 часа ЦПО-администратори, 44 637 сесии;
- 13 часа експерти от ЦПО, 53 сесии.
- През 2012 г. времето на работа със системата е общо 12 409 часа, 31 803 сесии, от които:
- 430 часа администратори-НАПОО, 2 905 сесии;
- 6 часа експерти на НАПОО, 36 сесии;
- 11 960 часа ЦПО-администратори, 28 809 сесии;
- 13 часа експерти от ЦПО, 53 сесии.

Средната продължителност на сесиите е 23.4 минути.

Средно брой сесии на ден: 87.1 (при база 365 дни).

Посочените данни показват, че в ИС се работи успешно. Голямата база от информация и данни в ИС осигурява възможност за задълбочен анализ на системата на професионалното обучение на възрастни, не само от НАПОО, но и от други институции и организации – АЗ, МТСП, МОМН, БСК и др. социални партньори, имащи отношение към ПОО. Проведени са разговори с АЗ и НАЦИД за ползване на наличните данни за проведените обучения в ИС на НАПОО.

Системата има значителен капацитет, който може да се използва за надграждане с модули от съществено значение за развитието на системата на ПОО, напр. модул за издадените от ЦПО документи след успешно приключило професионално обучение – Свидетелство за професионална квалификация и Удостоверение за професионално обучение. Необходимо е работата по поддържане и надграждане на ИС и през 2013 г. да бъде с приоритетно значение в дейността на НАПОО. Надградената ИС с възможности за проследяване на законосъобразното издаване на документи ще създаде възможност поетапно да се създава професионално портфолио на обучаемите в процеса на УЦЖ.

3.2. Поддържане на актуална информация за резултатите от дейността на НАПОО

Поддържането на актуална информация за резултатите от дейността на НАПОО през 2012 г. се осигурява чрез интернет страницата на Агенцията, информационния бюлетин за 2011 г., брошура на български и на английски език. В процес на подготовка е бюлетинът за 2012 г.

Интернет страницата на НАПОО е в CMS формат и е изцяло ориентирана към потребителите. В менюто са включени всички функции, политики, дейности и задачи на Агенцията. И през 2012 г. интернет страницата на НАПОО се актуализира в съответствие с взетите решения на УС или с настъпили промени в нормативните актове. НАПОО поддържа актуални регистри и данни за ЦПО и ЦИПО на интернет страницата си и в ИС.

Интернет сайтът на НАПОО е регистриран в сайта на правителството, директория „Агенции. Камари“ на портал „Бизнес“ в <http://www.need.bg/> и в KATALOG.BG, откъдето периодично се получават данни за посещенията. Поддържането и усъвършенстването на сайта е резултат от активното участие на служителите от Агенцията и външен доставчик. Дейностите са включени в техните лични индивидуални планове и изпълнението се следи в процеса на атестиране.

Контактът с клиентите се осъществява по всички възможни канали за връзка: личен контакт, денонощна телефонна връзка, факс, електронен адрес (naooo@navet.government.bg) и писма по пощата.

Към официалния сайт на НАПОО е разработена и се поддържа специализирана интернет страница за обслужване работата на УС на НАПОО и на ЕК.

Актуалната информация в ИС на НАПОО за предстоящи, предлагани и текущи курсове за професионално обучение, организирани от ЦПО, подпомага заинтересуваните лица при вземане на решения за включване квалификационен курс. Регистърът на лицензираните центрове се ползва не само от директните потребители, но и от организации и администрации, чиято дейност е свързана с професионалното обучение.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. През 2012 г. експертите от НАПОО, екипът на Консорциум „Админсофт-Призма 66“ и екипите на голяма част от ЦПО и ЦИПО се справят успешно с работата по внедряване на ИС.
2. Информацията в ИС е полезна и необходима не само за дейността на НАПОО, но и на други институции и организации, имащи отношение към ПОО, гражданите и бизнеса. Коефициентът на полезно действие на ИС може да се повиши при интегрирането ѝ със системи на други администрации - АЗ, МОМН, НАЦИД и др.

3. Интернет страницата на НАПОО продължава да осигурява прозрачност и достъп до актуална информация и данни в областта на ПОО, през 2013 г. е необходимо да се обогати с нови рубрики и информация.

4. Липсата на финансови ресурси през годината не позволи интегриране на сайта и ИС на софтуерно ниво.

4. УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНИ ПРОЕКТИ

Участието на НАПОО в международни проекти е доказателство, че европейското сътрудничество в областта на ПОО е от ключово значение за напредъка на всички равнища - европейско, национално и секторно. Опитът от дейността по проектите е полезен за всяка от заинтересуваните страни, както и за постигане на консенсус и намиране на общ подход при решаване на конкретни проблеми в ПОО.

Проектната дейност на НАПОО през 2012 г. е ориентирана в две основни направления:

Участие в стартирани проекти по различни програми на ЕС;

Подготовка и участие в изготвянето на проектни предложения по обявените покани за предложения през 2012 г.

Целите и на двете направления са насочени към подпомагане процеса на модернизиране на системата на ПОО и създаване на необходимите условия и предпоставки, свързани със:

- внедряване на общи европейски инструменти и принципи като ЕКР/НКР и ECVET, валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене, прилагане на референтната рамка за осигуряване на качеството в ПОО, Европас и др.;
- усъвършенстване на методологията за използване на „резултатите от ученето“ при разработване на ДОО за придобиване на професионална квалификация;
- допълване на СППОО с нови професионални квалификации и създаване на възможности за провеждане на професионално обучение по тези нови професии;
- подобряване на уменията на преподавателите от системата на ПОО;
- повишаване на компетентностите на заетите лица в определени професионални сектори;
- създаване на условия за социално включване на лица, застрашени от отпадане от системата на ПОО, както и на уязвими групи на пазара на труда.

4.1. Изпълнение на стартирани проекти

През 2012 г. задачите на НАПОО в рамките на всички проекти са изпълнявани в предвидените срокове и в съответствие с изискванията за качество на работните материали и крайните продукти. Постигнатите резултати по отделните проекти са, както следва:

Проект „Разработване и апробиране на система за трансфер на кредити за усъвършенстване на мобилността в химическата индустрия“ (CREDCHEM), 2009 - 2012 г., инициатор Федерален институт за професионално обучение, BIBB, Германия. Проектът приключи успешно в края на м. февруари 2012 г.

Резултати:

- Разработени учебни единици, свързани с изпълнението на задачи от трудовото ежедневие в производството и лабораториите за целите на мобилността на ученици;

- Приети съгласувани в партньорството подходи за проверка на резултатите от учене, придобити в резултат от мобилността;
- Подготвени инструменти, улесняващи престоя в чужбина (меморандуми за разбирателство, договори за обучение);
- Сформиран Съвет по проекта за подпомагане на проекта и на мобилността;
- Проведени мобилности на ученици, съгласно приетите в партньорството мерки по обмен, осъществена оценка на фазите на мобилност, като база за преработване на разработените учебни единици.

Извън плана за 2012 г., НАПОО се включи в изпълнението на **проект „Европейска интеграция на Югоизточна Европа. Прилагане на европейската квалификационна рамка в TVET“, 2009 - 2012 г.**, инициатор „GIZ“ (Изграждане на международен капацитет, Магдебург, Германия) и МОМН.

Резултати:

- Преглед и сравняване на стандартите за придобиване на квалификация по професиите „Програмист“, „Готвач“ и „Хлебар-сладкар“ и извеждане на примерни „единици резултати от ученето“ в съответствие с ECVET-Препоръката от 2009 г.;
- Повишаване и обогатяване на експертния капацитет на НАПОО по прилагане на европейските инструменти в национален контекст – ЕКР/НКР, ECVET , валидиране на знания и умения, придобити чрез неформално и самостоятелно учене и др.

По Отворена покана за предложения на СЕДЕФОП, Ref. GP/RPA/ReferNet_FPA/001/11 – НАПОО кандидатства и е одобрена за национален координатор за България за Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на професионалното образование и обучение ReferNet за периода 2012 – 2015 г.

През 2012 година, **по проект „ReferNet“ - България са постигнати следните резултати:**

- Събрани, обработени, анотирани и качени чрез „VET Bibliographic Input Tool“ десет библиографски справки;
- Събрани, обработени, преведени и публикувани осем новини в раздела „National News on VET“;
- Публикувани два доклада в раздела „VET in Europe – country report“;
- В българския ReferNet сайт качени 13 новини, касаещи сферата на професионалното обучение в България. За английската версия на сайта преведени и публикувани 3 от тях. В раздел „Събития“ обявени 4.
- Организирана и проведена заключителна конференция за 2012 г. - 10 декември 2012 г., „Grand Hotel Sofia“.

Проект „Храни и напитки – европейски учебен план за качествено обучение в областта на производството на храни и напитки“ (FooDrinks), Леонардо да Винчи, Дейност „Партньорства“, 2011 – 2013 г.

Резултати:

- Проведени транснационални мобилности в три държави;
- Разработен Въпросник за работодателите относно идентифициране на потребностите от нови знания, умения и компетентности за „Техник-технолог по качество на храни и напитки“;
- Разработени 2 модула за две нови компетенции по професията „Техник-технолог по качество на храни и напитки“.

Проект „Внедряване на европейски инструменти и практики в националните системи за ПОО“; Леонардо да Винчи, Дейност „Мобилност“, 2012 г.

Резултати:

- Проведени 2 мобилности с участието на десет експерти от НАПОО с приемащи организации Национален институт за ПОО, Словения и Федерален институт за ПОО (BIBB), Германия;
- Повишен експертен и организационен потенциал във връзка с въвеждането на Европейските инструменти в ПОО и практики на национално ниво;
- Утвърдено междуинституционално сътрудничество.

Проект „Разширяване приложението на инструмент за оценка на качеството на професионалното образование и обучение“ (BEQUAL); Леонардо да Винчи, Дейност „Трансфер на иновации“, 2011 – 2013 г.

Резултати:

- Осъществено първоначално проучване и анализ на системите за ПОО и на подходите за осигуряване на качеството в ПОО в държавите-партньори;
- Адаптиран електронен инструмент за бенчмаркинг в съответствие с особеностите на ПОО в отделните страни;
- Разработени нови езикови версии на тематичния портал на български, италиански и турски езици;
- Разработено Ръководство за потребителя на портала;
- Разработени национални версии на въпросника за оценка на бенчмаркинг-инструмента;
- Подготвени инструкции за пилотиране на бенчмаркинг-инструмента в България, Турция и Италия.

Проект „Регионални стратегии за учене, валидиране и образование“ (ReSoLVE), 2012 г.

Резултати:

- Разработен пакет методологии – ресурсна методология и методология за идентификация и определяне на политики;
- Изработени универсални логически матрици за разработка на общински и областни УЦЖ стратегии;
- Разработен наръчник за валидиране на умения, придобити в резултат на предходно учене (неформално и самостоятелно);
- Организиран и проведен обществени консултации – 3 семинара, обобщения от семинарите;
- Издадени 3 брошури (пакет методологии, пакет универсални логически матрици, наръчник за валидиране на учения, придобити в резултат от предходно учене);
- Изработени пилотно конкретни общински и областни стратегии за УЦЖ – 2 областни и 8 общински;
- Представени общинските и областните стратегии за УЦЖ;
- Осигуряването на качеството гарантирано чрез изготвяне на мониторингов план и изготвяне на междинен и окончателен мониторингови доклади;
- Разпространението на резултатите от проекта чрез изработване на общ дисеминационен доклад и дисеминационни планове по партньори, създаване на Интернет страница на проекта;

- Експлоатация на резултатите според изготвен експлоатационен план, в съответствие с който проведени регионални обучителни семинари.

Проект по Програма на ЕС „Интелигентна енергия в Европа”, Покана за предложения „Изграждане на умения” - „Пътна карта за обучение и квалификация по прилагане на интелигентни енергийноефективни решения в сградите за България до 2020 г.”, 2011-2013 г.

Резултати:

- Разработен „Анализ за състоянието на квалификацията на заетите в строителния сектор“;
- Подготвен проект на „Пътна карта за обучение и квалификация по прилагане на интелигентни енергийноефективни решения в сградите за България до 2020“.
- Проект „Въвеждане на подхода „единици резултати от ученето” в подготовката на оператори и техници по поддръжката в преработващата промишленост” (PILE UP); **Леонардо да Винчи, Дейност „Трансфер на иновации”, 2011 – 2013 г.**

Резултати:

- Сравнени стандартите за професионално обучение между страните – партньори по проекта;
- Разработени компетентностни профили за професиите „Химик – оператор“ и „Техник по поддръжка и експлоатация“ на база „единици резултати от ученето“;
- Разработени постер и диплома на проекта;
- Разработена Интернет страница на проекта.

Проект „Валидиране на резултати от самостоятелно учене и трансфер на кредити в уеб дизайна и компютърната анимация” (Create), 2011 – 2013 г.

Резултати:

- Проведено проучване на уеб базирани методи и инструменти за оценка на самостоятелно придобити знания, умения и компетентности в областта на уеб дизайна и компютърната анимация, набраната информация е систематизирана, изготвен доклад за получените резултати;
- Организирана експертна оценка и изготвяне на рецензии от компетентен външен изпълнител на разработените в рамките на проекта единици резултати от ученето за квалификациите „Уеб-дизайн“ и „Компютърна анимация“;
- Разработени Насоки за определяне на ECVET точки на единиците резултати от учене, разработени за квалификациите „Компютърна анимация“ и „Уеб-дизайн“ от партньорите по проекта;
- Проведени фокус-групи за определяне на ECVET точки на единиците резултати от учене за квалификациите „Компютърна анимация“ и „Уеб-дизайн“, осигурен компетентен външен изпълнител за изготвяне на доклад относно резултатите от работата на фокус-групите;
- Подготвен и предоставен междинен доклад на НАПОО за изпълнените задачи и изразходваните средства от проектния бюджет.

Проект „Компютърните игри като средство за обучение” (SCOGATT), 2011-2013 г.

Резултати:

- Осъществено проучване сред учители за потребностите от обучение чрез сериозни компютърни игри. Играта, която е обект на трансфериране, е преведена и адаптирана за нуждите на отделните държави-партньори;
- Разработена програма за обучение на учители за работа със сериозните игри и ръководство за използване на компютърните игри в клас;

- Проведена трета работна среща по проекта в Холандия, на която е тествано обучение на учители. От страна на НАПОО участва учител от Професионалната гимназия по строителство, гр. Русе;
- В края на годината стартира Работен пакет 5, за който НАПОО отговаря - провеждане на работни семинари с учители във всяка от страните-партньори по проекта относно готовността и потребностите на учителите да използват компютърни игри в процеса на обучение, както и подготвяне на обобщен доклад с препоръки относно разработената в рамките на проекта Програма за обучение на учителите и Ръководство за използване на компютърните игри в клас;
- Подготвен и предоставен междинен отчет на НАПОО за изпълнените задачи и изразходваните средства от проектния бюджет. Междинният доклад одобрен, очаква се второто междинно плащане по проекта.

4.2. Инициране и стартиране на нови проекти по Програмата „Учене през целия живот“ и други програми, финансирани от ЕС

През 2012 г. НАПОО подготви и представи 2 проектни предложения по Програмата за Учене през целия живот , които са в процедура на оценяване:

- CuTE (Curricula of Tourism in Europe): Tourism VET curricula through educational institutions, labour market and policy makers collaboration;
- EMPLOY - Electric Mobility Project: Learning fOr Youth.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. През 2012 г. се наблюдава по-нататъшно развитие на активността на НАПОО в посока инициране, включване в партньорства и изпълнение на проекти, финансирани от програми на ЕС.

Проектите са насочени към разработване на значими в национален и европейски контекст проблеми в областта на ПОО, което надгражда и развива постиженията от предходните години в това направление.

2. НАПОО изпълнява в срок и в съответствие с изискванията за качество задачите си в рамките на всички проекти, в които участва.

Обхватът на тематиката и постигнатите резултати са показател за системно развитие на експертния капацитет и нарастване на авторитета на Агенцията.

5. ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА АДМИНИСТРАТИВНО – ФИНАНСОВОТО УПРАВЛЕНИЕ И ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ В НАПОО

5.1. Контрол по компонентите на финансовото управление и контрол

През 2012 г. са проведени 3 контролни проверки по компонентите на системата за финансово управление и контрол – на контролната среда, на мониторинга и на системата за информация и комуникация.

Актуализиран е планът за действие на Контролно-консултативната група за превенция на корупционни практики. Планът за 2012 г. на контролно-консултативната група е изпълнен.

Проведени са контролни проверки по изпълнение на плана и заповедите на председателя, както и ежеседмични контролни проверки на изпълнението на поставените за изпълнение задачи.

За успешната работа на служителите от съществено значение е качеството на материалната база. В НАПОО тя е много добра и създава нормални условия за работа на служителите. Информационните ресурси и офис техниката се поддържат и периодично диагностицират от външен изпълнител. През годината са подменени монитори и копирна машина. Подмяна на техниката през 2013 г. ще се извърши по утвърден план.

5.2. Финансова дейност

Дейността на НАПОО и през 2012 г. се финансира със средства от държавния бюджет и от собствени приходи.

Държавната субсидия се изразходва изцяло за възнаграждения и социални осигуровки на щатния персонал и за текуща издръжка на административната дейност.

Собствените приходи са от такси за лицензионни процедури, които се изразходват за възнаграждения на членовете на УС, членовете на ЕК, услуги по граждански договори, командировки и текущи разходи за административно обслужване.

През 2012 г. НАПОО е получила субсидия от държавния бюджет от 257840 лв. Усвоените приходи от такси по процедури за лицензиране през годината са в размер на 275000 лв. Възстановените средства по програма ОПАК възлизат на 68256лв.

През изминалата година са положени усилия за отчитане ефективността и ефикасността в работата на отделните звена в НАПОО. Анализирани са отделните етапи от действащите процедури и въз основа на направените изводи са оптимизирани разходите по тях.

През 2012 г. са извършени разходи с бюджетни средства за следното:

- Възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения – 194026 лв.;
- Възнаграждения по извънтрудови правоотношения – 133013 лв., включващи възнаграждения на членовете на УС, възнаграждения на членовете на ЕК и външни експерти по лицензионни процедури, възнаграждения на външни експерти по ДООИ;
- Социални и здравно-осигурителни вноски – 66444лв;
- Текуща издръжка – материали, външни услуги, командировки и други разходи – 190758 лв.;
- Капиталови разходи 16 892 лв.

През 2012г. по международни проекти са получени 120172 евро, равностойни на 235036 лв. и са усвоени средства в размер на 226153 евро, равностойни на 442317 лв.

НАПОО разработва програмен бюджет с детайлно бюджетиране на текущите и бъдещи дейности, обусловени от изисквания, посочени в документи на Европейския съюз.

НАПОО няма неразплатени вземания и задължения.

5.3. Административно обслужване

Административното обслужване в Агенцията е организирано в съответствие с Наредбата за административно обслужване, Наредбата за вътрешния оборот на електронни документи и документи на хартиен носител, нормативните документи по Закона за електронното управление и се осигурява от отдел „Административно, правно и финансово обслужване“. Утвърдени са принципите на добро управление, непрекъснато подобряване на качеството на административното обслужване, прозрачност и откритост на действията на администрацията.

Тези принципи характеризират процедурите и технологиите, обезпечаващи административната дейност и административното обслужване в НАПОО.

Комуникацията на служителите на НАПОО с потребителите на предлаганите услуги е описана в „Харта на клиентите“ и е коректна, толерантна, равнопоставена. Хартата е публикувана на интернет страницата на Агенцията.

Служителите спазват етичните правила и поведение при обслужване на клиентите. Няма оплаквания и жалби по повод на некомпетентно и лошо администриране. Осигурява се максимална прозрачност и осведоменост на достъпен за всички клиенти език и чрез всички възможни канали на комуникация - поща, ел. поща, интернет сайт, денонощен телефон, факс, ИС. Прилагат се утвърдените вътрешни стандарти за административно обслужване, които са работещи и изпълними.

Няма постъпили сигнали за корупционни действия.

НАПОО изпълни поставените цели за 2012 г. На потребителите се предоставят 5 електронни административни услуги от общо 8 услуги. Акцентът в административното обслужване и за 2012 г. е предоставянето на електронни услуги за лицензиране и изменение на издадена лицензия. Осигурена е директна възможност за он-лайн обратна връзка (през ИС) с клиентите на НАПОО. През ИС може да се проучва потребителското мнение чрез он-лайн анкети. Друга възможност, която системата позволява, е клиентите в реално време да проследяват статуса на подадените документи. До края на 2012 г. 96 % от центровете са въвеждали данни в системата, без да са в пълен обем. 2012 е годината, в която информация за дейността си по чл. 22, ал. 8 от ЗПОО, ЦПО подават само през ИС.

Обслужването в Агенцията отговаря на изискванията, определени в нормативните документи и се извършва качествено и прецизно. Няма оплаквания по повод на лошо и некачествено обслужване и администриране. Поради местоположението на НАПОО - 5-ти етаж на сградата, обслужването на клиенти в неравностойно положение е затруднено. Ръководството на НАПОО сигнализира за това МОМН - собственик на сградата, но засега мерки за поставяне на асансьор не са предприети.

В изпълнение на Закона за администрацията и Наредбата за условията и реда за водене на Регистър на административните структури и актовете на органите на изпълнителната власт, редовно се поддържат регистърът на административните структури и регистърът за регулаторните режими от определени от председателя служители. Задълженията са вписани в длъжностните им характеристики.

За периода броят на:

- входящите преписки е 2452 (при 2131 за 2011 г.);
- изходящите преписки е 1184 (при 1016 за 2011 г.);
- заповеди – 983 (при 844 за 2011 г.);
- договори – 1689 (при 1203 за 2011 г.)
- заповеди РД – 177 (при 217 за 2011 г.)

Общият брой на документите, обработени в деловодството на НАПОО е 6489 (при 5411 за 2011 г.).

Достъпът до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществена информация, е регламентиран в Агенцията чрез вътрешни правила. Със заповед на председателя са определени лицата, които са упълномощени да предоставят обществена информация, както и мястото, където може да се упражнява това право. В интернет сайта на Агенцията е публикувана информация за граждани, които искат да упражнят правото си на достъп до

обществена информация. Отговорни за достъпа до обществена информация са служители в НАПОО - директор на дирекция и началник отдел „Лицензиране“. През 2012 г. няма писмено заявление за достъп до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществена информация. Има голям брой запитвания и въпроси на електронния адрес на НАПОО, свързани с дейността на Агенцията.

5.4. Повишаване на административния капацитет на НАПОО

Развитието на административния капацитет и през 2012 г. е насочено към повишаване равнището на професионалните знания, умения и квалификация и резултатността при изпълнение на служебните задължения от служителите в администрацията на НАПОО. Провеждането на периодичните оперативки и работни срещи на различни нива, обсъждането на длъжностните задължения и компетенции допринасят за постигането на съгласувани и значими цели и по-добри резултати.

През годината е направен анализ на потребностите от обучение и развитие на персонала. На тази база е разработен План за обучение на служителите от НАПОО през 2012 г. Липсата на финансови средства не позволи заявените в ИПА обучения да се реализират. Проведени са само безплатните обучения (държавен служител, назначен за първи път на държавна служба и 2-ма служители във връзка с ПМС 129/ 26.06.2012 г.). За неосъществените обучения НАПОО разработи проект по ОПАК. На този етап тече процедурата за оценка на проекта от страна на Управляващия орган на Оперативната програма.

Големият брой участия на служителите от Агенцията в разработването на проекти дава възможност те да се обучат и получат специфични компетентности, които са приложими и значими в ежедневната им работа. През годината в проведените обучения по проекти сертификат са получили 19 и удостоверение 5 служители. По чужд език е проведено 1 обучение по френски език – комуникативни и презентационни умения.

В края на 2012 г. общият брой на служителите е 20, от които 15 са държавни служители. Служителите са разпределени в специализирана администрация (дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“) – 13 служители и обща администрация (отдел „Административно, правно и финансово обслужване“) – 5 служители. Броят на служителите по служебни правоотношения е 15, по трудови - 4 и 1 - по приравнени на ТПО, съгласно чл. 19а от ЗА. Общият брой на жените е 15, а на мъжете – 5. Всички служители в специализираната администрация са с магистърска степен. Един служител е зачислен в задочна докторантура в Софийски университет, спец. „Публична администрация“.

Атестирането на служителите за 2012 г., като елемент на системата за развитие на професионалните умения и квалификацията на служителите в администрацията, е успешно. То е проведено съгласно Наредбата за условията и реда за оценка на изпълнението на служителите. Проведени са трите етапа на оценяване - съгласуване на работните планове, междинни срещи, заключителни срещи. Служителите, подлежащи на атестиране и получили оценка от атестирането са 18, един е без оценка, поради липса на действително отработени по-малко от 6 месеца в периода на оценяване. От тях 16 са с оценка 2, а 2 са с оценка 1. Има условия за повишаване на ранга на двама служители.

Досиетата на всички служители се водят съгласно нормативните документи от главния специалист по човешките ресурси.

Социалната ангажираност на ръководството и през 2012 г. е основно свързана с осигуряване спазването на изискванията на Закона за здравето и Закона за здравословни и безопасни условия на труд, прилежащите наредби и условията на работа. Провеждат се периодичните инструктажи. Забранено е тютюнопушенето в НАПОО. Направен е анализ на заболяемостта.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Администрацията на НАПОО е способна да управлява и контролира финансовите средства от държавния бюджет и от фондовете на ЕС и да предоставя качествени услуги.
2. Финансовите средства през 2012 г. са изразходвани законосъобразно, при строг режим на икономии.
3. Въведеното програмно бюджетирание и през 2012 г. води до оптимизиране на цялостната финансова дейност на НАПОО.
4. Материалната база на НАПОО през 2012 г. се развива, условията на труд се подобряват.
5. През 2012 г. продължават активните действия за осигуряване на прозрачност в дейността на НАПОО и на лицензираните центрове.
6. Резултатите от обучението на служителите през 2012 г., както и през последните години показват, че в периода на криза и липсата на финансови ресурси, развитието на професионалните умения и квалификация може да се осъществява в рамките на проекти, по които Агенцията работи.
7. Провеждането на обучения и работни срещи на територията на страната с разширеното и активно представителство на центрове и работодателите съдейства за усъвършенстване предоставянето на качествени електронни административни услуги, облекчаването на лицензионния режим и прозрачност на системата на ПОО.

6. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2012 Г.

Въз основа на анализа на резултатите от изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2012 г., могат да се направят следните изводи:

- Формулираните в Плана за дейността на НАПОО през 2012 г. цели, мерки и дейности са успешно реализирани, в съответствие със заложените индикатори. Всички функции, регламентирани в ЗПОО, се изпълняват. Компетентно и в срок извън Плана са изпълнени задачи, които като тематика и резултати са показател за нарастване на експертния капацитет и авторитет на НАПОО.
- През 2012 г. Агенцията продължава да участва активно в дейностите по разработване и реализиране на националната политика в областта на ПОО като компетентна държавна институция с европейска визия и координиращи функции. За успешното изпълнение на тази задача, тя оползотворява както възможностите и капацитета на администрацията, УС и ЕК, така и резултатите от участието си в проекти, финансирани от ЕС, в Европейската мрежа за осигуряване на качеството в ПОО, Европейската мрежа за създаване и развитие на европейска система за трансфер на кредити в ПОО и Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО (ReferNet).
- Активизирана е комуникационната политика на Агенцията, продължава търсенето на нови пътища, механизми и инициативи за подобряване на взаимодействието с институциите и организациите, имащи отношение към реализирането на националната

политика в областта на ПОО, включително с използване на възможностите на ИС на НАПОО. Освен с традиционните партньори в лицето на държавните институции (МОМН, МТСП, АЗ) и национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, през 2012 г. е засилено сътрудничеството с лицензираните центрове, браншовите организации, областните и общински администрации и академичната общност.

- През 2012 г. НАПОО продължи да прилага при разработването на ДОИ за придобиване на квалификация по професии методическите документи, актуализирани през 2007 г. - „Рамкови изисквания за разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии” и „Методически указания за разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии”. В посочените документи са регламентирани изискванията за разработване на ДОИ посредством „резултати от ученето”. Опитът на НАПОО по разработване на ДОИ, ориентирани към „резултати от ученето”, е сериозна база и предпоставка за внедряване на европейските инструменти в ПОО - ЕКР/НКР, ECVET, Европас, валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене и др.
- Внасянето на предложения за включване на нови професии/специалности в СППОО през 2012 г. продължава да е активно. Увеличава се броят на предложенията, които са внесени от представители на бизнеса, като резултат от потребността от осигуряване на нови умения за конкретни работни места. Анализът на предложенията за допълване на СППОО, внесени за периода 2009-2012 г. показва следните тенденции:
  - Голяма част от новите предложения за професии/специалности се отнасят до сектора на услугите, в т.ч и на бизнес-услугите;
  - В сферата на услугите преобладават предложенията, които се отнасят до здравното обслужване, социалните дейности, търговското разпространение, и индивидуалното обслужване.
  - Част от предложенията са продиктувани от бързите технологични промени, които изискват от заетите лица и от обучаваните по съответната професия/специалност, придобиването на нови знания, умения и компетентности;
  - Сериозно обновяване с нови професии и специалности се наблюдава в енергийния отрасъл, в отраслите по пречистване на водите, в транспортния, промишления и в селскостопанския отрасъл.

През 2012 г. продължава успешното прилагане на процедурите по лицензиране и развитие на мрежата от лицензирани центрове. В края на 2012 г. броят на действащите лицензирани центрове е 892 - 886 ЦПО и 6 ЦИПО. Интересът на ЦПО през годината, както и през целия предишен период, е насочен предимно към професии, предлагащи по-големи възможности за реализация на пазара на труда, например туризъм, строителство, стопанско управление и администрация, селско стопанство. Преобладават лицензиите, издадени на ЦПО в големите градове. Наблюдава се липса на интерес към лицензирането на ЦИПО. Необходими са значителни промени в нормативната база, които да мотивират кандидатите за лицензиране.

Работата на НАПОО по лицензиране на ЦПО и ЦИПО се осъществява при пълна прозрачност и достъпност за фирмите и организациите – кандидати за лицензиране. Качеството на дейностите по реализиране на лицензионните процедури е на високо професионално ниво – няма върнати от представените за разглеждане в ЕК документи и материали, провалена или нарушена процедура, неспазени срокове, жалби и сигнали за нарушения от потребителите. Средната продължителност на лицензионната процедура на ЦПО е с 35 % по-кратка от

определения в ЗПОО срок от три месеца. Основни фактори за ускоряване на процедурите са: спазване на стандартите за административно обслужване и съответно повишаване на ефективността на работата на администрацията; подобряване качеството на подадените документи в резултат на проведените от експертите консултации на кандидатите за лицензиране; повишаване на професионализма на всички участници в лицензионните процедури на базата на натрупан опит. ИС на НАПОО създава възможности за облекчаване на процедурите по лицензиране и за постигане на още по-голяма прозрачност на процеса.

- Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО и ЦИПО е важен инструмент и съществена част от усилията на НАПОО за осигуряване качеството на предоставяните от тях услуги и превенция на възможни нарушения на нормативната база и условията на издадената лицензия. Със собствено финансиране и с наличния експертен ресурс Агенцията осъществява проверки на място, като в повечето случаи ги комбинира с проверки в рамките на процедури за лицензиране. Използваната от НАПОО методика за събиране на годишна информация за дейността на центровете е работеща и достатъчно надеждна, от гледна точка мониторинг и набирането на данни, свързани с дейността им.
- При ограничените си финансови ресурси и с убедеността за съществената роля на научните изследвания и анализи за развитието на системата на ПОО, НАПОО търси възможности за финансиране на такива чрез инициране и участие в проекти по програми, финансирани със средства на ЕС. През 2012 г. се наблюдава по-нататъшно развитие на активността на НАПОО в това направление, което надгражда постиженията от предходните години. Агенцията изпълнява в срок и в съответствие с изискванията за качество задачите си в рамките на всички проекти, в които участва. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати са показател за системно развитие на експертния капацитет и нарастване на авторитета на Агенцията.
- Административното управление се извършва в съответствие с действащото законодателство, законовите и подзаконовите актове, както и съответстващите на тях вътрешни документи. Вътрешно-нормативната база е предпоставка за предвидимост в развитието и за прозрачност в дейността на Агенцията. Системата за финансово управление и контрол е инструмент за икономично, ефективно, ефикасно управление и разпределение на финансите в Агенцията.

Политиката по управление на човешките ресурси и участие в международни проекти по програми на ЕС позволява в рамките на държавно определения бюджет да се извършва обучение и да се повишава личната и професионална компетентност на служителите.

7. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2013 Г.

Въз основа на резултатите и изводите, направени в доклада за дейността на НАПОО през 2012 г., актуалните национални и общоевропейски стратегически и оперативни документи в областта на икономическото и социалното развитие, развитието на човешките ресурси, образованието и обучението, могат да се дефинират следните основни приоритетни направления за дейността на Агенцията през 2013 г.:

- Развитие на сътрудничеството с държавните институции, организациите на работодателите и на работниците и служителите, браншовите и професионални

организации и академичната общност за усъвършенстване на националната система за ПОО в контекста на политиката за УЦЖ.

- Развитие на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране.
- Осигуряване на качеството в системата на професионалното образование и обучение.
- Проучване и адаптиране на европейски опит и добри практики в областта на ПОО, с цел трансфер на национално ниво (НКР/ ЕКР, Секторни квалификационни рамки, система за осигуряване и управление на качеството, система за натрупване и трансфер на кредити, система за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене, система за кариерно ориентиране през целия живот).
- Повишаване на прозрачността и публичността на дейността на НАПОО и на услугите по професионално обучение на възрастни и по професионално ориентиране.
- Подобряване на системата за постоянно развитие на професионалните умения и квалификация на служителите в администрацията, като ключов елемент за прилагане на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси в НАПОО.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ:

НАПОО – Национална агенция за професионално образование и обучение

ПОО – професионално образование и обучение

ЦПО – център за професионално обучение

ЦИПО - център за информация и професионално ориентиране

УЦЖ – учене през целия живот

ИС – информационна система

ДБ – държавен бюджет

ДОИ – държавни образователни изисквания

СППОО – Списък на професиите за професионално образование и обучение

ЕК – експертни комисии

ЗПОО – Закон за професионалното образование и обучение

ЗА – Закон за администрацията

ЕКР - Европейска квалификационна рамка

НКР - Национална квалификационна рамка

МТИТС – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

ППО – продължаващо професионално обучение

ОПАК – Оперативна програма „Административен капацитет“

АЗ – Агенция по заетостта

МОМН – Министерство на образованието, младежта и науката

МТСП – Министерство на труда и социалната политика

МИЕТ– Министерствена икономиката, енергетиката и туризма

УТВЪРЖДАВАМ,

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАПОО:

инж. ЕМИЛИЯНА ДИМИТРОВА

ПЛАН ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2013 ГОДИНА

(приет с решение на Управителния съвет, протокол № 01/20.03.2013 г.)

Планът е разработен в съответствие с Правилника за дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО).

Стратегическа цел:

Развитие на НАПОО като компетентна, активна и прозрачна администрация, която съдейства за качествено реформиране и усъвършенстване на националната система за професионално образование и обучение за постигане целите на Р България до 2020 г. в областта на образованието и обучението, за подпомагане на заетостта, социалното включване и ученето през целия живот.

Планът е структуриран в 5 раздела по оперативни цели и дейности към тях, които произтичат от функциите на НАПОО, определени в чл. 42 на Закона за професионалното образование и обучение:

1. Развитие на сътрудничеството с държавните институции, организациите на работодателите и на работниците и служителите, браншови и професионални организации и академичната общност за усъвършенстване на националната система за професионално образование и обучение в контекста на политиката за учене през целия живот.
2. Развитие на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране.
3. Осигуряване на качеството в системата на професионалното образование и обучение.
4. Проучване на европейски опит и добри практики в областта на професионалното образование и обучение и адаптиране, с цел трансфер на национално ниво.
5. Повишаване на прозрачността и публичността на услугите по професионално обучение на възрастни и професионално ориентиране.

Изпълнението на Плана ще допринесе за постигане на следните стратегически цели на ЕС 2020:

1. Съгласуване на действията на всички заинтересовани страни на национално ниво, консултации, открит диалог и споделяне на отговорността между тях за превръщане на ученето през целия живот в реалност.
2. Разширяване на възможностите за постоянно повишаване квалификацията на всички граждани и усвояване на нови знания, умения и компетентности, с цел по-голяма адаптивност към динамичните потребности на пазара на труда.
3. Подобряване на качеството и ефективността на професионалното образование и обучение.
4. Прилагане на европейските политики и инструменти в националните системи за професионално образование и обучение.
5. Повишаване на прозрачността и информираността на институциите, гражданите и бизнеса в областта на професионалното образование, обучение и ориентиране.

Планът е съобразен с:

1. Националните стратегически документи, имащи отношение към професионалното образование и обучение – Национална програма за развитие "България 2020", Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008-2013 г., Актуализирана стратегия по заетостта на Република България 2008 - 2015 г., Национален план за действие по заетостта за 2013 г., Програма за развитие на образованието, науката и младежките политики в България 2009-2013 г. и др.
2. Приетите на общоевропейско ниво документи, касаещи развитието на професионалното образование и обучение до 2020 г. - Стратегия на ЕС „Европа 2020“ за насърчаване на интелигентния, устойчив и приобщаващ растеж, Комюнике за засилено европейско сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение за периода 2011-2020 г. (Bruges Communiqué, 7 декември 2010), Европейската стратегия за заетост.
3. Финансовия и административен ресурс на агенцията.
4. Условиата, създадени през 2012 г. във връзка с:
  - организационното развитие на НАПОО и на нейния административен и експертен капацитет;
  - финансовото осигуряване на дейността на агенцията;
  - деловите контакти и взаимоотношения с партньорите на национално ниво;
  - участието в национални и международни проекти и програми;
  - утвърдените форми на сътрудничество с институции и организации извън страната.
5. Изводите и препоръките в доклада за дейността на НАПОО през 2012 г.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1. РАЗВИТИЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ И НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ, БРАНШОВИ И ПРОФЕСИОНАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ И АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В КОНТЕКСТА НА ПОЛИТИКАТА ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

№	Дейност	Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Рискове	Отговорно звено	Срок	Финанс иране
1.1.	Участие в разработването, координирането и реализирането на стратегии, концепции, нормативни и методически документи в сферата на началното и продължаващото професионално образование и обучение /ПОО/	Съгласувани позиции и съвместни действия за усъвършенстване на националната система за ПОО в контекста на ученето през целия живот /УЦЖ/	Брой участия на представители на НАПОО в работата на работни групи, съвети, комитети, комисии и др. към МОМН, МТСП, АЗ и други институции и организации; Брой участия на представители на НАПОО в конференции, семинари, работни срещи и обсъждания по актуални и стратегически проблеми на ПОО; Брой разработени експертни становища, презентации, материали, доклади и предложения	Промяна в нормативната уредба	Ръководство на НАПОО Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ
1.2.	Създаване на условия и среда за ефективна работа на трипартичните органи за управление и дейност на агенцията – Управителен съвет /УС/ и експертни комисии /ЕК/ по професионални направления и по професионално ориентиране	Продуктивно партньорство на всички заинтересувани институции и социални партньори при обсъждането и вземането на решения по въпроси и проблеми, касаещи дейността на НАПОО и развитието на системата за ПОО	Ефективна организация на заседанията на УС и ЕК; Качествено и срочно разработена и предоставена документация от администрацията на НАПОО; Брой проведени заседания на УС и ЕК; Брой проведени тематични дискусии в УС и ЕК; Брой съгласувани становища и предложения в резултат на проведените дискусии, приети от УС; Брой изградени секторни мрежи на сътрудничество	Промяна в нормативната уредба	Ръководство на НАПОО Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ

№	Дейност	Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Рискове	Отговорно звено	Срок	Финанс иране
---	---------	------------------	--------------------------	---------	-----------------	------	--------------

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2. РАЗВИТИЕ НА МРЕЖАТА ОТ ЛИЦЕНЗИРАНИ ЦЕНТРОВЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ЦЕНТРОВЕ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

2.1.	Лицензиране на ЦПО и ЦИПО, изменение на издадена лицензия на ЦПО с допълване на нови професии и специалности						
2.1.1.	Предоставяне на информация и консултация на кандидатстващи за лицензиране и за изменение на издадена лицензия юридически и физически лица	Подобрено качество на подготвената и внесена в НАПОО документация във връзка с издаване или изменение на издадена лицензия	Брой предоставени консултации; Брой внесени комплекти документи, отговарящи на изискванията	Липса на интерес от страна на кандидатите за лицензиране	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ
2.1.2.	Експертиза, координиране и методическо подпомагане на дейността на външните експерти и ЕК в процедурите по лицензиране и изменение на издадена лицензия	Съгласуваност, качествено и срочно изпълнение на дейностите в съответствие с процедурите	Брой изготвени в срок становища във връзка с откриване на лицензионна процедура или отказ; Брой проведени обучения на външни експерти; Брой внесени в срок доклади от оценка на центровете; Брой проведени заседания на ЕК, изготвени протоколи от заседанията; Брой издадени лицензии на ЦПО и ЦИПО; Брой изменени лицензии на ЦПО с добавяне на нови професии и специалности;	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ

№	Дейност	Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Рискове	Отговорно звено	Срок	Финансиране
			Брой лицензирани професии и специалности; Средна продължителност на лицензионната процедура; Жалби и възражения срещу лошо администриране; Прецизирани документи, свързани с усъвършенстване на лицензионните процедури при необходимост				
2.1.3.	Изготвяне на необходимите документи и досие на ЦПО и ЦИПО в процедури за издаване и изменение на лицензия и текуща кореспонденция, свързана с дейностите по лицензиране	Повишена прозрачност и отчетност, създадена обективна база за вземане на ефективни управленски решения във връзка с усъвършенстване на дейностите по лицензиране и изменение на издадена лицензия	Брой досиета, внесени в срок в комисията за преглед на досиетата; Брой изготвени писма, становища, отговори на запитвания, справки и др., касаещи дейностите, свързани с лицензирането	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ
2.1.4.	Издаване на удостоверения на ЦПО във връзка с промени в Списъка на професиите за професионално образование и обучение /СППОО/ и вписване на промени в обстоятелствата на ЦПО и ЦИПО	Поддържане на лицензиите в актуално състояние	Брой издадени удостоверения във връзка с промени в СППОО; Брой заповеди за вписване на промени в обстоятелствата	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ

№	Дейност	Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Рискове	Отговорно звено	Срок	Финанс иране
2.1.5.	Поддържане на актуална информация във връзка с лицензирането на ЦПО и ЦИПО и изменение на издадена лицензия на ЦПО с допълване на нови професии и специалности	Повишена прозрачност и публичност, създадена обективна база за вземане на ефективни управленски решения във връзка с дейностите по лицензиране	Поддържане на актуални регистри във връзка със статуса и дейността на централите в ИС на НАПОО; Поддържане на актуални регистри на интернет страницата на НАПОО - открити процедури за лицензиране на ЦПО и ЦИПО, ЦПО и ЦИПО с активна лицензия, временно отнети лицензии, постоянно отнети лицензии, заличени лицензии	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3. ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

3.1.	Разработване и актуализиране на ДОО за придобиване на квалификация по професии						
3.1.1.	Координиране на дейностите по разработване, актуализиране и оценяване на Държавни образователни изисквания /ДОО/ за придобиване на квалификация по професии	Съгласуваност, качествено и срочно изпълнение на дейностите в съответствие с Процедурата по разработване и оценяване на проекти на ДОО	Възложени за разработване 15 проекти на ДОО; Брой проекти на ДОО, възложени за актуализиране в резултат на бележки от съгласувателната процедура и актуализиране на нормативната база; Брой подготвени рецензии по разработени проекти на ДОО; Брой проведени заседания на ЕК по професионални направления за обсъждане на разработени проекти на ДОО, изготвени протоколи;	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ

№	Дейност	Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Рискове	Отговорно звено	Срок	Финанс иране
			Брой внесени за обсъждане в УС на НАПОО проекти на ДООИ; Брой подготвени за внасяне в МОМН проекти на ДООИ				
3.1.2.	Осигуряване на методическа, експертна и техническа помощ в процеса на разработване, актуализиране и оценяване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии	Подобрено качество на разработените проекти на ДООИ за придобиване на квалификация по професии	Брой подготвени материали за обучение на работните групи за разработване на проектите на ДООИ; Брой проведени обучения на работните групи; Брой подготвени експертни становища по разработени проекти на ДООИ; Брой проведени индивидуални и групови консултации на разработващите екипи; Брой редактирани проекти на ДООИ	Недостатъчен финансов ресурс	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"		ДБ
3.1.3.	Поддържане на актуална информация, изготвяне на справки, информации и доклади във връзка с разработването и актуализирането на ДООИ за придобиване на квалификация по професии	Повишена прозрачност и отчетност, създадена обективна база за вземане на ефективни управленски решения във връзка с дейностите по разработване и актуализиране на ДООИ	Поддържан електронен архив на документите, свързани с разработването на проекти на ДООИ; Поддържани регистри във връзка с разработването на проекти на ДООИ; Актуална информация на интернет страницата на НАПОО за дейностите по разработване на ДООИ; Брой архивирани досиета за ДООИ, съгласно приетата процедура; Брой изготвени справки и доклади	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12	ДБ

№	Дейност	Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Рискове	Отговорно звено	Срок	Финанс иране
			във връзка с работата по ДООИ				
3.2.	Поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение /СППОО/ в съответствие с актуалните потребности на пазара на труда и с Националната класификация на професиите и длъжностите	Осигуряване на баланс между потребностите на пазара на труда и СППОО	Брой обсъдени предложения за актуализиране на СППОО в ЕК и в УС на НАПОО, в съответствие с Процедурата за актуализиране на СППОО; Брой подготвени предложения за промени в СППОО, внесени в МОМН; Публикуване на предложените промени на интернет страницата на НАПОО; Поддържане на актуална версия на СППОО на интернет страницата на НАПОО	Липса на аргументирани предложения, отговарящи на изискванията	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ
3.3.	Мониторинг и контрол на дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО						
3.3.1.	Обработване и анализ на годишната информация за дейността на ЦПО и ЦИПО през 2012 г.	Оценка на дейността на мрежата от лицензирани ЦПО и ЦИПО, като база за изготвяне на предложения за	Брой центрове, обхванати в анализа на годишната информация; Брой отнети лицензии в резултат на неподадена годишна информация или констатиране на	Забавяне в резултат на голям брой центрове, неподали	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.06.	ДБ

№	Дейност	Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Рискове	Отговорно звено	Срок	Финанс иране
		усъвършенстване на професионалното обучение на възрастни и професионалното ориентиране	преустановена дейност; Разработен анализ на дейността на ЦПО и ЦИПО за 2012 г.	годишна информация; Недостатъчен кадрови и финансов ресурс			
3.3.2.	Осъществяване на мониторинг чрез ИС на НАПОО	Осигуряване на текуща информация за дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО през 2013 г. и идентифициране на проблемни центрове	Брой идентифицирани проблемни центрове	Недостатъчен кадрови ресурс	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ
3.3.3.	Осъществяване на проверки на място на лицензирани ЦПО и ЦИПО	Осигуряване спазването на нормативните изисквания и на условията на издадената лицензия за предоставяне на качествени услуги по професионално обучение и ориентиране	Брой проверени ЦПО; Брой консултирани ЦПО във връзка с отстраняване на констатирани пропуски и нередности; Брой отнети лицензии в резултат на констатирани пропуски и нередности; Брой заличени лицензии в резултат на преустановена дейност	Недостатъчен кадрови и финансов ресурс	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ
3.3.4.	Разработване на концептуален модел за външна оценка на дейността на ЦПО	Въвеждане на външно оценяване на ЦПО с активно участие на бизнеса	Разработен концептуален модел; Създадена база данни за външни експерти по сектори и региони	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ

№	Дейност	Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Рискове	Отговорно звено	Срок	Финанс иране
3.4.	Изпълнение на проектните дейности по проект „Подобряване качеството на услугите по професионално обучение на възрастни, предоставяни от центровете за професионално обучение“, 2013-2014 г. - ОП „Развитие на човешките ресурси“	Развитие на капацитета на ЦПО за подобряване качеството на услугите, свързани с придобиване, разширяване и усъвършенстване на професионалните знания, умения и компетентности на заети и безработни лица в контекста на УЦЖ	Изпълнени проектни дейности, съгласно графика на проекта	Забавяне на оценката на проектното предложение и сключването на договор с МОМН в качеството на Договарящ орган по ОП	Ръководство на НАПОО Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	Бюджет на проекта
3.5.	Изпълнение на проектните дейности по проект „Разработване на система за ефективно управление на професионалното образование“ - ОП „Развитие на човешките ресурси“	Създаване на единна система за управление на професионалното образование	Изпълнени проектни дейности, съгласно графика на проекта	Забавяне на обществените поръчки и ограничаване на финансирането	Ръководство на НАПОО	30.12.	Бюджет на проекта
3.6.	Изпълнение на проектните дейности по проект „Сериозните компютърни игри като средство за обучение“ - Програма „Интелигентна енергия за Европа“ на ЕС	Повишаване на квалификацията на учителите и преподавателите в ПОО	Изпълнени проектни дейности, съгласно графика на проекта	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	Бюджет на проекта

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4. ПРОУЧВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИ ОПИТ И ДОБРИ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПОО И АДАПТИРАНЕ, С ЦЕЛ ТРАНСФЕР НА НАЦИОНАЛНО НИВО /ЕКР/ НКР, ЕСVET, EQAVET, ВАЛИДИРАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ, ПРИДОБИТИ ЧРЕЗ НЕФОРМАЛНО ОБУЧЕНИЕ И САМОСТОЯТЕЛНО УЧЕНЕ/

4.1.	Участие на експерти от НАПОО като представители на България в Европейската мрежа за осигуряване на качеството в ПОО, Европейската мрежа за създаване и развитие на европейска система за трансфер на кредити в ПОО, Европейската мрежа за развитие на политиката в областта на ориентирането през целия живот	Обмен на информация и опит, идентифициране на успешни политики и практики	Участие в заседанията и дейностите на Европейските мрежи; Участие в работни групи за изготвяне на национална позиция по конкретни въпроси и за прилагане на резултатите от дейността на мрежите; Популяризиране на резултатите от дейностите на мрежите	Смяна на националното представителство в мрежите; Липса на финансиране за участие в заседанията и дейностите на мрежите	Ръководство на НАПОО Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране" Номинирани представители на НАПОО	30.12.	ЕК, ДБ
4.2.	Участие на експерти от НАПОО в работни срещи и семинари, организирани от европейски институции и организации	Споделяне на опит и повишена информираност относно развитието на политиките и практиките в областта на ПОО и ориентиране на европейско ниво	Участие във форумите; Популяризиране на резултатите	Липса на предложения за участие на НАПОО Липса на финансиране	Ръководство на НАПОО; Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"; Номинирани представители на НАПОО	30.12.	ЕК, Европейски организации, ДБ
4.3.	Координиране изпълнението на работния план на Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО – проект ReferNet	Предоставяне на актуална систематизирана информация относно развитието на политиките и практиките в областта	Брой разработени и публикувани доклади в сайта на ReferNet; Брой публикувани новини доклади в сайта на ReferNet; Брой публикувани библиографски справки доклади в сайта на ReferNet;	Няма	Ръководство на НАПОО; Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	Бюджет на проекта

	България	на ПОО в България	Брой публикации на българския сайт на ReferNet				
4.4.	Прилагане на НКР при разработването и актуализирането на ДООИ за придобиване на квалификация по професии	Повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации и на мобилността на обучавани и заети лица	15 проекта на ДООИ с приведени компетентности в съответствие с нивата по НКР	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ
4.5.	Разработване на секторни квалификационни рамки	Повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации и на мобилността в съответните сектори	Изготвен Модел на секторна квалификационна рамка Подготвена технология за разработване на секторни квалификационни рамки	Недостатъчен кадрови и финансов ресурс	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	ДБ
4.6.	Създаване на условия за въвеждане на Система за трансфер на кредити в ПОО (ЕСVET)						
4.6.1.	Разработване на Методически насоки за разработване на ДООИ въз основа на подхода „Единици резултати от ученето“	Методическо осигуряване на разработването на ДООИ, ориентирани към единици резултати от ученето	Подготвена разработка	Липса на финансиране	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	03-06	ДБ
4.6.2.	Практическо прилагане на Методическите насоки за	Тестване на разработката	Разработени 2 проекта на ДООИ по разработените Методически	Липса на финансиране	Дирекция "Професионална	07- 12	ДБ

	разработване на ДООИ въз основа на подхода „Единици резултати от ученето“		насоки; Усъвършенстване на Методическите насоки при необходимост		квалификация и лицензиране"		
4.7.	Изпълнение на проектните дейности по проект „Система за идентифициране и признаване на самостоятелно придобитите знания, умения и компетентности“ - ОП „Развитие на човешките ресурси“	Изграждане на система за признаване на придобитите извън формалното образование знания и умения, вкл. на работното място, у дома и т.н.	Изпълнени проектни дейности, съгласно графика на проекта	Забавяне на обществените поръчки	Ръководство на НАПОО	30.12.	Бюджет на проекта
4.8.	Изпълнение на проектните дейности по проект „Пътна карта за обучение и квалификация по прилагане на интелигентни енергийно ефективни решения в сградите за България до 2020 г.“, 2011-2013 г. – Програма „Интелигентна енергия за Европа“ на ЕС	Създаване на предпоставки за предоставяне на адекватна на изискванията за енергийноефективно строителство професионална квалификация	Изпълнени проектни дейности, съгласно графика на проекта	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12	Бюджет на проекта

4.9.	Изпълнение на проект „Храни и напитки – европейски учебен план за качествено обучение в областта на производството на храни и напитки“ (FoodDrinks), 2011 – 2013 - Програма „Учене през целия живот“ на ЕС	Повишаване качеството на обучението и пригодността за заетост на обучаваните по професия „Техник-технолог по качество на храни и напитки“ чрез подобряване на стандартите за придобиване на професионална квалификация	Изпълнени проектни дейности, съгласно графика на проекта	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	Бюджет на проекта
4.10.	Изпълнение на проект „Разширяване приложението на инструмент за оценка на качеството на професионалното образование и обучение“ (BEQUAL), 2011 – 2013 - Програма „Учене през целия живот“ на ЕС	Създаване на предпоставки за въвеждане на успешна европейска практика за оценка на качеството на ПОО	Изпълнени проектни дейности, съгласно графика на проекта	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	Бюджет на проекта
4.11.	Изпълнение на проектните дейности по проект BEQUAL + , 2012-2013 г., Програма „Учене през целия живот“ на ЕС	Повишаване на капацитета на доставчиците на ПОО /професионални училища, гимназии и ЦПО/ да развият и подобряват своите практики за управление на качеството на базата на Рамката за	Изпълнени проектни дейности, съгласно графика на проекта	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	Бюджет на проекта

		осигуряване на качеството в ПОО /EQAVET/					
4.12.	Участие в проект „Въвеждане на подхода “Единици резултати от ученето” в подготовката на оператори и техници по поддръжката в преработващата промишленост” (PILE UP), 2011 – 2013 - Програма „Учене през целия живот“ на ЕС	Повишаване на експертния капацитет на НАПОО във връзка с прилагането на подхода, “Единици резултати от ученето” при разработването на стандарти за придобиване на професионална квалификация	Изпълнени проектни дейности, съгласно графика на проекта	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	Бюджет на проекта
4.13.	Участие в проект „Валидиране на резултати от самостоятелно учене и трансфер на кредити в уеб дизайна и компютърната анимация”, 2011 – 2013 - Програма „Учене през целия живот“ на ЕС	Създаване на възможности за трансфер на иновативна европейска практика в областта на валидирането на компетентности, придобити чрез самостоятелно учене	Изпълнени проектни дейности, съгласно графика на проекта	Няма	Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12.	Бюджет на проекта

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5. ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И ПУБЛИЧНОСТТА НА УСЛУГИТЕ ПО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

5.1.	Усъвършенстване на работата с ИС на НАПОО	Намаляване дела на ЦПО и ЦИПО, неизпълнили задълженията си за поддържане на актуална информация в ИС, подобро качество на административните процедури, свързани с лицензиране и контрол на дейността на ЦПО и ЦИПО, разширяване на информираността на институциите, гражданите и бизнеса относно услугите по професионално обучение на възрастни и професионално ориентиране	Брой ЦПО и ЦИПО, поддържащи актуална информация във връзка с дейността си в ИС; Брой проведени обучения на персонала на ЦПО и ЦИПО за работа с ИС на НАПОО; Брой проведени дискусии и обучения на служителите от НАПОО във връзка с подобряване качеството на административни услуги при използване на ИС	Няма	Ръководство на НАПОО Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12	ДБ
5.2.	Разширяване на информационната дейност на агенцията	Повишаване на прозрачността и информираността на институциите, гражданите и бизнеса относно дейността на НАПОО и текущото състояние на предоставяните от агенцията услуги	Актуализиране и обогатяване на информацията на интернет страницата на НАПОО – брой рубрики и публикации; Издаден информационен бюлетин за 2012 г.; Публикувани информационни материали, свързани с дейността на агенцията	Няма	Ръководство на НАПОО Дирекция "Професионална квалификация и лицензиране"	30.12	ДБ

**ЛИЦЕНЗИРАНЕ И КОНТРОЛ НА ДЕЙНОСТТА НА ЛИЦЕНЗИРАНИТЕ ИНСТИТУЦИИ
В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ (чл. 42, т. 2 и 2а от ЗПОО)**

Актуализирани документи, свързани с процедурите по лицензиране

Документи, свързани с лицензирането на център за професионално обучение (ЦПО)

З А Я В Л Е Н И Е

за лицензиране на Център за професионално обучение,
съгласно чл. 22, ал. 7 от Закона за професионалното образование и обучение

(прието от УС на НАПОО на 27.05.2009 г. с протокол № 07, изменено и допълнено с протокол
№ 01 от 18.01.2012 г.)

от	
<i>(пълно наименование на юридическото лице или едноличния търговец, Булстат или ЕИК)</i>	
БУЛСТАТ/ЕИК №	
представявано от	
<i>(собствено, бащино и фамилно име на представителя)</i>	
Адрес на заявителя по съдебна регистрация:	
гр./с.	
област	
община	
пощенски код	
бул./ул.	
тел. Факс мобилен телефон	
e-mail	
Адрес на седалището на центъра за професионално обучение:	
гр./с.	
област	
община	
пощенски код	
бул./ул.	
тел./факс/мобилен телефон	
e-mail	
Лице за контакти:	
<i>(собствено, бащино и фамилно име на представителя на ЦПО)</i>	

ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Моля да ни издадете лицензия по чл. 22, ал. 7 от Закона за професионалното образование и обучение на Център за професионално обучение по следните професии и специалности:

(наименование и код на професионалните направления, професиите, специалностите и степените на професионална квалификация)

I.Професионално направление ....., код .....
1. Професия ....., код .....
1.1.Специалност ....., код ....., степен на професионална квалификация
1.2.Специалност ....., код ....., степен на професионална квалификация

Прилагам два комплекта документи на хартиен и един на магнитен носител, съдържащи:

2. Формуляр по образец;
3. *Удостоверение, издадено от съответния съд по регистрацията или Агенцията по вписванията, удостоверяващо актуалното състояние на заявителя – **Виж в забележка**
4. Копие от БУЛСТАТ /за търговци, които не са пререгистрирани и неправителствени организации /НПО/.
5. Оригинал на свидетелство за съдимост на лицето, което ще представлява и управлява центъра за професионално обучение;
6. Решение за създаване на центъра за професионално обучение;
7. Правилник за устройството и дейността на центъра за професионално обучение;
8. Документация за професионално обучение - учебни планове и учебни програми за обучение по професиите, съгласно чл. 13 от ЗПОО.
9. Документ, удостоверяващ наличието на административен офис (седалище за управление на центъра).
10. Документи за собственост или други документи, доказващи наличието на материално-техническа база, в която ще се извършва професионално обучение;
11. Документи, издадени от компетентните органи, за съответствие на материалната база със здравните изисквания и с изискванията за пожарна и аварийна безопасност;

12. Справка за преподавателския състав, към която се прилагат и копия от документите за завършено образование, професионална квалификация, CV, свидетелство за правоспособност (за професиите, за които се изисква) и декларации за съгласие;
13. Документ за платена такса;
14. За издаване на лицензия на чуждестранни юридически лица по чл. 22, ал. 5 освен документите по ал. 2, т. 1, 4, 6 – 10 към заявлението се прилагат и документи за идентификация на юридическото лице съгласно законодателството на държавата, в която е регистрирано. Когато документите са на чужд език, те се представят заедно със заверен превод на български език.

Попълването на заявлението и на всички данни за лицензиране на център за професионално обучение е задължително и чрез Информационната система на НАПОО.

Забележка:

* По т. 2 – За ново регистрирани или пререгистрирани в Агенция по вписванията, не се изисква Удостоверение за актуално състояние, като НАПОО прави служебна проверка относно всички обстоятелства по ЕИК.

За останалите търговци, регистрирани преди влизане в сила на Закона за търговския регистър, които не са подали заявление за пререгистрация, както и за неправителствени организации /НПО – сдружения и фондации/, регистрирани по Закона за юридически лица с нестопанска цел, се изисква удостоверение за актуално състояние от съответния Окръжен съд по местоседалище на търговеца, а за НПО, вписани в обществено полезна дейност и съответния документ от Регистъра на Министерство на правосъдието.

Попълването на данните във всички полета е задължително.

Дата:	Подпис и печат:
	/име, фамилия/

ФОРМУЛЯР

за лицензиране на център за професионално обучение (ЦПО) от НАПОО,
съгласно чл. 22, ал. 7 от ЗПОО

(приет от УС на НАПОО на 27.05.2009 г. с протокол № 07, изменен и допълнен
с протокол № 01 от 18.01.2012 г.)

Моля, прочетете указанията преди попълване!

1. Изисквания към кандидатите за обучение по предлаганите от ЦПО програми

Моля, опишете:

1.1. Условието и реда за приемане на кандидатите, желаещи да се включат в програмите за обучение и съответствието им с чл. 14, ал. 2 и 3 и чл. 15, ал. 2 от ЗПОО.

1.2. Оценяването на входящото образователно и квалификационно равнище по чл. 14, ал. 4 и 5 от ЗПОО – подбора и формирането на групите.

(Моля, добавете редове!)

2. Учебна документация в ЦПО

Моля, опишете:

2.1. Съответствие на учебните планове и програми с Рамковите програми за придобиване на професионална квалификация, Държавните образователни изисквания за професионално образование и обучение и Националните изпитни програми.

(Моля, добавете редове!)

3. Организация на професионалното обучение в ЦПО

Моля, опишете:

3.1. Организация на теоретичното обучение.

3.2. Организация на практическото обучение – учебно-тренировъчни, учебно- производствени и производствени учебни дейности.

3.3. Системата за оценяване на обучението, съгласно Наредба № 3 от 15 април 2003 г. за системата за оценяване и националните изпитни програми по чл. 37 от ЗПОО.

--

3.4. Завършването и удостоверяването на професионалното обучение за придобиване на квалификация по професии, съгласно чл. 33, ал. 2 и 3, чл. 34, чл. 35, чл. 37 и чл. 38, ал. 2, 3, 4 и 5 от ЗПОО.

--

(Моля, добавете редове!)

4. Човешки ресурси за осигуряване на професионалното обучение в ЦПО

Моля, дайте информация за:

4.1. Административен персонал (образование, квалификация) – ръководител на центъра, технически сътрудници, счетоводител и др.

--

(Моля, приложете списък на административния персонал)

4.2. Осигуреността на професионално обучение по теория и практика с обучаващи. Съответствие на преподавателите по теория и практика с изискванията, съгласно ДООИ за придобиване на квалификация по професии – образователно-квалификационна степен, свидетелство за правоспособност, специална научна подготовка и други.

--

(Моля, приложете списък на преподавателите и техните актуални CV)

Моля, попълнете следната таблица:

№ по ред	Професия, специалност	Преподавател по теория	Преподавател по практика

(Моля, добавете редове!)

5. Материални ресурси за осигуряване на професионалното обучение в ЦПО

Моля, посочете:

5.1.Наличие на материална база за професионалното обучение по теория и практика (учебни кабинети, учебни офиси, учебно-производствени бази, лаборатории, работилници и други).

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО попълнете следната таблица:

№ по ред	Професия, специалност	База за обучение по теория	База за обучение по практика

1. Сграден фонд*

В горната таблица опишете за ВСЯКА професия и специалност поотделно базите за теория и практика. Например:

“производствена сграда с 3 цеха за производство на електрически двигатели, офиси, лаборатории и ремонтни работилници”;

“административна сграда на 4 етажа с офиси, зали за теоретично обучение, конферентни зали, компютърни зали”.

5.2.Материална база за обучение по теория и практика - учебни кабинети, учебни офиси, учебно-производствени бази, лаборатории, работилници и други*

5.2.1. Материална база за обучение по теория*

Опишете за ВСЯКА професия и специалност конкретните бази, които ще използвате за целите на теоретичното обучение. Например: специализирани кабинети за теоретично обучение по предметите от професионалната подготовка, професионална библиотека и др.

5.2.2. Материална база за обучение по практика*

Опишете за ВСЯКА професия и специалност конкретните бази, които ще използвате за целите на практическото обучение. Например:

- специализирани кабинети за обучение по предметите от професионалната подготовка,

- лаборатории,
- работилници,
- кабинети за компютърно обучение и др.

Посочете приблизителната площ на помещенията. За всяка една от базите посочете броя на работните места за обучаващите се.

5.3. Оборудване за професионалното обучение (учебно-технически средства, уреди, устройства, механизми, машини, инсталации и други)*

5.3.1. Оборудване за професионалното обучение по теория*

Опишете за ВСЯКА от посочените бази в таблицата обзавеждането и оборудването за теоретичното обучение

Например:

- схеми;
- компютър за всеки обучаван с необходимия основен софтуер;
- Интернет;
- професионални софтуери, използвани в отделните специалности;
- съвременна техническа литература;
- черна/бяла дъска;
- екран, диа- или кинопроектор, мултимедия и др.

5.3.2. Оборудване за професионалното обучение по практика*

Опишете за ВСЯКА от посочените бази в таблицата обзавеждането и оборудването за практическото обучение

Например:

- демонстративни апарати и машини;
- схеми;
- лабораторни схеми и макети;
- съоръжения и апарати по отделните специалности;
- съвременна измервателна апаратура и диагностична техника;
- инструменти;
- техническо оборудване за практически и ремонтни дейности;
- компютър за всеки обучаван с необходимия основен софтуер;
- Интернет;
- професионални софтуери, използвани в отделните специалности;
- скенер и принтер;
- копирна и разпечатваща техника и др.

5.4. Учебни материали и пособия*

Опишете за ВСЯКА от посочените бази в таблицата обзавеждането и оборудването за обучението.

Например:

- комплекти техническа документация (правилници, инструкции, проекти, работни карти и др.);

- табла;
- макети;
- съвременна справочна и каталожна литература;
- съвременна техническа литература и др.

*ВАЖНО! За всяка една професия и специалност дайте Вашата оценка за съответствието на посочената от Вас база за обучение с базата за провеждане на професионално обучение, описана в ДЪРЖАВНОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО ИЗИСКВАНЕ. Държавните Образователни Изисквания са публикувани на електронен адрес: www.navet.government.bg, рубрика “Държавни Образователни Изисквания”.

(Моля, добавете редове!)

6. Система за съхранение на документацията в ЦПО

Моля, опишете:

6.1. Системата за съхранение на документацията в Центъра.

(Моля, добавете редове!)

7. Политика на прозрачност и информираност

Моля, дайте информация и приведете доказателства за възможността, която предвиждате за:

7.1. Достъп на кандидатите и заявителите на обучение до информацията за предлаганото професионално обучение – съдържание на обучението (учебните планове и програми, видовете и степени на професионална квалификация, организацията на учебния процес, политиката и приоритетите на Центъра).

(Моля, добавете редове!)

7.2. Поддържане на актуални данни по всички позиции в Информационната система на НАПОО.

(Моля, добавете редове!)

8. Система на мониторинг и контрол в ЦПО

Моля, опишете:

8.1. Системата за вътрешното наблюдение (мониторинг) и контрола на качеството на преподаване при професионалното обучение.

8.2. Системата за наблюдение на реализацията на пазара на труда на завършилите и придобилите степен на професионална квалификация в Центъра.

8.3. Процедурите за разглеждане на жалби и възражения.

(Моля, добавете редове!)

**КРИТЕРИИ
ЗА ЛИЦЕНЗИРАНЕ НА ЦЕНТЪР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ**

(приети от УС на НАПОО на 16.07.2008 г. с протокол № 09, изменени и допълнени с протокол № 04/13.07.2011 г.)

№	КРИТЕРИИ	ПОКАЗАТЕЛИ	Максимална оценка в точки	Минимална оценка в точки
1	2	3	4	5
1.	<p>Допустимост</p> <p>1. Законосъобразност на центъра за професионално обучение (ЦПО)</p>	<p>1. Легитимност на кандидатстващата за лицензиране на ЦПО институция/организация - съдебна регистрация за юридическите лица с нестопанска цел, единен идентификационен код или актуално удостоверение за търговска регистрация за юридическите/физическите лица, регистрирани по Търговския закон, свидетелство за съдимост за едноличните търговци <u>да/не</u></p> <p>2. Решение за създаване на центъра (учредителен акт или друг документ) <u>да/не</u></p> <p>3. Правилник за дейността на ЦПО <u>да/не</u></p> <p>4. Наименование и код на професионалното направление, професията/ите и специалността/ите; степента на професионална квалификация и съответствието им със Списъка на професиите за професионално образование и</p>	<u>Да по всички показатели</u>	<u>Да по всички показатели</u>

	<p>2. РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ</p>	<p>обучение (2001 г.), по чл. 6, ал. 1 от ЗПОО. <u>да/не</u></p> <p>5. Документация за професионално обучение – учебен/ни план/ове и учебни програми за обучение по професията/ите и специалността/ите, съгласно чл. 13 от ЗПОО. <u>да/не</u></p> <p>6. Документи за собственост, рамково/и споразумение/я, договори за наемни отношения или договори за съвместна дейност, документи, издадени от компетентните органи, за съответствие на материалната база на ЦПО със санитарно - хигиенните изисквания и изискванията за пожарна и аварийна безопасност, наличие на достъпен за гражданите офис на центъра за професионално обучение с постоянна Интернет връзка. <u>да/не</u></p> <p>7. Осигуреност на професионалното обучение по теория и практика с обучаващи и административен персонал <u>да/не</u></p>		
	<p>3. Информационно осигуряване</p>	<p>8. Въведени всички данни в ИС на НАПОО. <u>да/не</u></p>		

2.	<p>Система за управление на Центъра</p> <p>2.1. Структура на Центъра</p> <p>2.2. Политика на прозрачност и информираност</p>	<p>2.1.1. Управленска структура на Центъра – органи за управление (управителен съвет, методичен съвет или друг орган) – структура, състав, функции, задачи и механизми за вземане на решения.</p> <p>2.1.2. Механизми на взаимодействие между органите за управление и участниците в учебния процес.</p> <p>2.2.1. Достъп на кандидатите и заявителите за обучение до информацията за предлаганото обучение – съдържание на обучението (учебни планове и програми, видовете и степени на професионална квалификация, организацията на учебния процес, политиката и приоритетите на Центъра), наличие на актуални данни за центъра за професионално обучение в Информационната система на НАПОО по всички позиции.</p>	<p><u>6,0</u></p> <p>2,0</p> <p>2,0</p> <p>2,0</p>	<p><u>4,0</u></p>
3.	<p>СИСТЕМА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ КАЧЕСТВО НА ОБУЧЕНИЕТО</p> <p>3.1. Изисквания към кандидатите за обучение по предлаганите от Центъра програми</p>	<p>3.1.1. Условия и ред за приемане на кандидатите, желаещи да се включат в програмите за обучение и съответствието им с чл. 14, ал. 2 и 3 и чл. 15, ал. 2 от ЗПОО.</p> <p>3.1.2. Оценяване на входящото образователно и квалификационно равнище по чл. 14, ал. 4 и 5 от ЗПОО – подбор и формиране на групите.</p>	<p><u>14,0</u></p> <p>1,0</p> <p>1,0</p>	<p><u>10,0</u></p>

	3.2. Организация на учебния процес	3.2.1. Форми на обучение, организационни форми и организация на учебния процес и съответствието им с чл. 17, ал. 2 от ЗПОО.	1,0	
		3.2.2. Организация на практическото обучение.	2,0	
		3.2.3. Система за оценяване на обучението, съгласно ДОИ за придобиване на квалификация по професии.	1,0	
		3.2.4. Завършване и удостоверяване на професионалното обучение за придобиване на квалификация по професии, съгласно чл. 33, ал. 2 и 3, чл. 34, чл. 35, чл. 37 и чл. 38, ал. 2, 3, 4 и 5 от ЗПОО.	1,0	
	3.3. Осигуряване качество на обучението – структура и съдържание на предлаганите от Центъра програми за обучение	3.3.1. Структура и съдържание на учебните планове и учебните програми по професията/те и специалността/тите и съответствието им със съдържанието на обучението, конкретизирано с ДОИ за придобиване на квалификация по професии.	7,0	
4.	Вътрешно наблюдение (мониторинг)		<u>5,0</u>	<u>3,0</u>
	4.1. Система на мониторинг	4.1.1. Система за вътрешно наблюдение (мониторинг) и контрол на качеството на преподаването при професионалното обучение.	2,0	
		4.1.2. Система за наблюдение на реализацията на пазара на труда на завършилите и придобилите степен на професионална квалификация в Центъра.	1,0	
		4.1.3. Процедури за разглеждане на жалби и възражения.	0,5	
	4.2. Система за съхранение на документацията в Центъра	4.2.1. Система за съхранение на документацията в	0,5	

		<p>Центъра (учебна документация и срок за нейното съхранение и др.).</p> <p>4.2.2. Актуални данни по всички позиции в Информационната система на НАПОО.</p>	1,0	
5.	Ресурсно осигуряване		<u>10,0</u>	<u>6,0</u>
	5.1. Човешки ресурси за осигуряване на професионалното обучение	5.1.1. Съответствие на обучаващите по теория и практика с изискванията, съгласно ДООИ за придобиване на квалификация по професии – образователно-квалификационна степен, специална научна подготовка и др.	3,0	
	5.2. Материални ресурси за осигуряване на професионалното обучение	5.2.1. Материална база за обучение по теория и практика и съответствието ѝ с изискванията на ДООИ за придобиване на квалификация по професии– учебни кабинети, учебни офиси, учебно-производствени бази, лаборатории, работилници и др.	5,0	
		5.2.3. Оборудване за професионално обучение (учебно-технически средства, уреди, устройства, механизми, машини, инсталации и др.) и съответствието му, съгласно ДООИ за придобиване на квалификация по професии.	2,0	

ПРОЦЕДУРА ЗА ЛИЦЕНЗИРАНЕ НА ЦЕНТЪР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ

(одобрена с протокол № 07 от 27.05.2009 г. на УС на НАПОО, изменена и допълнена с протокол № 01 от 18.01.2012 г. и протокол № 06 от 21.11.2012 г. на УС на НАПОО)

Настоящата процедура систематизира реда за лицензиране на център за професионално обучение (центъра), съгласно чл. 49а от ЗПОО. Процедурата е разработена на основание чл. 42, т. 2 от ЗПОО.

1.Кандидатстване от заявителя

Документацията за лицензиране се изготвя от заявителя и се подава чрез информационната система на НАПОО (<https://is.navet.government.bg/test/>) и на хартиен носител в деловодството на НАПОО (един екземпляр на хартиен носител и един екземпляр на магнитен или оптичен носител - дискета или CD-ROM). Към документацията се прилага документ за приведена по банков път такса, определена с чл. 1, т. 1 от ПМС 241/ 21. 11. 2000 г.

2.Оценка на кандидатурата

Експерт на НАПОО проучва внесената документация. Ако представените документи са непълни и/или не съответстват на изискванията, определени в чл. 49б, ал. 2 от ЗПОО и не са попълнени необходимите данни в информационната система на НАПОО, НАПОО уведомява с писмо заявителя и на основание чл. 49б, ал. 5 от ЗПОО определя срок за отстраняване на несъответствията в документацията. Ако заявителят не отстрани несъответствията в срок, председателят на НАПОО отказва издаването на лицензия на основание чл. 49б, ал. 7 от ЗПОО. Когато представени всички необходими документи и те съответстват на изискванията, определени в чл. 49б, ал. 2 от ЗПОО, попълнени са всички данни в ИС, Председателят на НАПОО назначава експертна група, която да извърши оценка на центъра в определен срок. До заявителя се изпраща уведомително писмо. Заявителят превежда по банков път такса, определена с чл. 1, т. 2 от ПМС 241/ 21. 11. 2000 г. Ако таксата не бъде преведена в срок до десет работни дни от датата на получаване на уведомителното писмо, председателят на НАПОО спира лицензионната процедура за оценка на центъра за срок, не по-дълъг от 30 дни. След изтичане на 30-дневния срок, председателят на НАПОО отказва издаването на лицензия. За резултата от оценката ръководителят на експертната група внася обобщен доклад до председателя на НАПОО. Председателят на НАПОО определя експертна комисия, която да разгледа резултата от оценката.

3.Обсъждане в трипартитната Експертна комисия

Експертната комисия, определена със заповед на председателя, заседава и съставя протокол. Председателят на експертната комисия внася доклад до председателя на НАПОО, който съдържа мотивирано предложение за издаване или отказ на лицензия. Заявителят привежда по банков път такса, определена с чл. 1, т. 3 от ПМС 241/ 21. 11. 2000 г.

4.Издаване на лицензия

Председателят на НАПОО издава/отказва лицензия.

Лицензионният документ се връчва на заявителя след превеждане на таксата, определена с чл. 1, т. 3 от ПМС 241/ 21. 11. 2000 г.

По т. 2 – За ново регистрирани или пререгистрирани в Агенция по вписванията, не се изисква Удостоверение за актуално състояние, като НАПОО прави служебна проверка относно всички обстоятелства по ЕИК.

За останалите търговци, регистрирани преди влизане в сила на Закона за търговския регистър, които не са подали заявление за пререгистрация, както и за неправителствени организации /НПО – сдружения и фондации/, регистрирани по Закона за юридически лица с нестопанска цел, се изисква удостоверение за актуално състояние от съответния Окръжен съд по местоседалище на търговеца, а за НПО, вписани в обществено полезна дейност и съответния документ от Регистъра на Министерство на правосъдието.

Документи, свързани с лицензирането на център за информация и професионално ориентиране (ЦИПО)

З А Я В Л Е Н И Е

**за лицензиране на Център за информация и професионално ориентиране, съгласно чл. 22,
ал. 7 от Закона за професионалното образование и обучение**

(ПРИЕТО ОТ УС НА НАПОО НА 27.05.2009 г. с протокол № 07)

от	
<i>(пълно наименование на юридическото лице или едноличния търговец, Булстат или ЕИК)</i>	
БУЛСТАТ/ЕИК №	
представявано от	
<i>(собствено, бащино и фамилно име на представителя)</i>	
Адрес на заявителя по съдебна регистрация:	
гр./с.	
област	
община	
пощенски код	
бул./ул.	
тел./ факс	
e-mail	
Адрес на лицето за контакти:	
гр./с.	
област	
община	
пощенски код	
бул./ул.	
тел./ факс	
e-mail	
Лице за контакти:	
<i>(собствено, бащино и фамилно име на представителя)</i>	

ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Моля да ни издадете лицензия на център за информация и професионално ориентиране, съгласно чл. 22, ал. 7 от Закона за професионалното образование и обучение.

Прилагам два комплекта документи на хартиен и един на магнитен носители, съдържащи:

1. Попълнен формуляр за лицензиране на център за информация и професионално ориентиране по образец на НАПОО.

2. *Удостоверение, издадено от съответния съд по регистрацията или Агенцията по вписванията, удостоверяващо актуалното състояние на заявителя – **Виж в забележка**
3. Копие от БУЛСТАТ /за търговци, които не са пререгистрирани и неправителствени организации /НПО/;
4. Свидетелство за съдимост на лицето, което ще представлява и управлява центъра;
5. Правилник за устройството и дейността на центъра;
6. Документи, издадени от компетентните органи, за съответствие на материалната база на центъра със санитарно - хигиенните изисквания и изискванията за пожарна и аварийна безопасност;
7. Документи за собственост, рамково/и споразумение/я, договори за наемни отношения или договори за съвместна дейност;
8. Справка за щатния и нещатен състав, който ще работи в центъра, към която се прилагат и копия от документите за завършено образование, професионална квалификация, свидетелство за правоспособност (за професиите, за които се изисква) и декларации за съгласие;
9. Документ за платена такса;
10. За издаване на лицензия на чуждестранни юридически лица по чл. 22, ал. 5 освен документите по ал. 2, т. 1, 4, 6 – 10 към заявлението се прилагат и документи за идентификация на юридическото лице съгласно законодателството на държавата, в която е регистрирано. Когато документите са на чужд език, те се представят заедно със заверен превод на български език.

Забележка:

По т. 2 – За ново регистрирани или пререгистрирани в Агенция по вписванията, не се изисква Удостоверение за актуално състояние, като НАПОО прави служебна проверка относно всички обстоятелства по ЕИК.

За останалите търговци, регистрирани преди влизане в сила на Закона за търговския регистър, които не са подали заявление за пререгистрация, както и за неправителствени организации /НПО – сдружения и фондации/, регистрирани по Закона за юридически лица с нестопанска цел, се изисква удостоверение за актуално състояние от съответния Окръжен съд по местоседалище на търговеца, а за НПО, вписани в обществено полезна дейност и съответния документ от Регистъра на Министерство на правосъдието.

Попълването на данните във всички полета е задължително.

Дата:	Подпис и печат:
	/име, фамилия/

Формуляр

за лицензиране на център за информация и професионално ориентиране (ЦИПО) от НАПОО,
съгласно чл. 22, ал. 7 от ЗПОО

(приет от УС на НАПОО на 27.05.2009 г. с протокол № 07)

Моля прочетете указанията преди попълване!

1. Идеен проект и обосновка за създаването и функционирането на центъра.

Моля, дефинирайте и обосновеете от гледна точка на националните нормативни и стратегически документи, както и на европейските политики в областта на кариерното ориентиране и ученето през целия живот Вашите идеи във връзка със създаването и функционирането на ЦИПО в следните направления:

1.1. Цели и задачи на ЦИПО.

1.2. Основни групи клиенти.

1.3. Пакет от услуги, които ще предоставя центъра.

1.4. Основни дейности за осигуряване на услугите.

1.5. Визия за бъдещото развитие на центъра

(Моля, добавете редове!)

2. Досегашен опит и участие на юридическото/физическото лице и/или членове на екипа на ЦИПО в изпълнението на международни, национални, регионални или местни проекти, имащи отношение към предмета на дейност на центъра.

Моля, представете информацията относно:

2.1. Досегашен опит на юридическото лице и/или членове на екипа на ЦИПО в областта на кариерното ориентиране и информирание.

2.2. Участие на юридическото лице и/или членове на екипа на ЦИПО и визия за бъдещо включване в изпълнението на международни, национални, регионални или местни проекти, имащи отношение към предмета на дейност на центъра.

(Моля, добавете редове!)

3. Политика на прозрачност и информираност.

Моля, опишете:

3.1. Намеренията или предприетите мерки за включване в дейностите и управлението на центъра на: държавни институции, неправителствени организации, училища, училищни настоятелства, служби по заетостта, висши училища, общини, работодателски и синдикални организации, фирми, медии и др. (напр., писма за подкрепа, проекти за или сключени споразумения за включване в управителния и методическия органи на ЦИПО и др.)

3.2. Планираните действия, свързани с популяризиране на предоставяните от центъра услуги и осигуряване на информация за потребителите и заявителите на кариерно информиране и ориентиране - комуникационна система, рекламна стратегия, медийно представяне.

(Моля, добавете редове!)

4. Създаване и поддържане на архив на центъра.

Моля, опишете как ще организирате архивирането и защитата на информацията в центъра:

4.1. Създаване и поддържане на регистри/картотеки на потребителите на услугите, на партньорите, на външните сътрудници.

4.2. Регистриране и водене на досие на клиентите.

4.3. Удостоверяване (сертифициране) на проведеното професионално информиране и ориентиране.

(Моля, добавете редове!)

5. Информационно осигуряване на дейностите на центъра.

Моля, опишете:

5.1. Информационните материали и продукти, с които разполагате.

5.2. Източниците, които ще използвате за набиране на актуална информация.

5.3. Как ще актуализирате информационните материали и продукти.

5.4. Информационната база за различните групи клиенти.

(Моля, добавете редове!)

6. Методическо осигуряване на дейностите на центъра.

Моля, дайте информация за:

6.1. Методите и формите за работа с различни групи клиенти в рамките на дефинираните услуги.

6.2. Методическите материали и разработки в областта на кариерното информиране, консултиране и ориентиране, с които разполагате.

6.3. Инструментариума за оценка на компетенциите (въпросници, тестове, казуси, делови игри, индивидуализирани тематични програми и т.н.), който предвиждате да прилагате.

6.4. Методите и формите за формиране на умения за вземане на решения и индивидуален кариерен мениджмънт и др.

(Моля, добавете редове!)

7. Оценка на дейностите, осъществявани от центъра.

Посочете механизмите, които ще прилагате за:

7.1. Осъществяване на вътрешно наблюдение (мониторинг) и контрол на качеството на предлаганите услуги, ако имате идеи за супервизия (външна и вътрешна), моля посочете ги.

7.2. Набиране на обратна информация от потребителите на услуги, обработка на жалби и сигнали (форми, документация и процедура).

(Моля, добавете редове!)

8. Човешки ресурси за осигуряване на дейностите на центъра

Моля, дайте данни за кадровото осигуряване на центъра Ви (брой, вид, квалификация на кадрите – образование, диплома, сертификат, професионален опит. Представете списък и кратки професионални биографии на експертния състав на екипа. Имайте предвид, че максималната оценка по този показател изисква присъствие на психолог и сертифициран консултант по кариерно/професионално ориентиране в екипа.

8.1. Щатен експертен персонал.

8.2. Извънщатен експертен персонал.

8.3. Помощен персонал.

(Моля, добавете редове!)

9. Материално-техническа база.

Моля, представете проекта Ви за материално-техническото осигуряване на центъра в следните насоки:

9.1. Брой на работните помещения и предназначение (зала за информирание, кабинети за консултиране, зала за групова работа, други).

9.2. Електронни комуникации (компютърна мрежа, лицензиран софтуер, Интернет, Web страница).

9.3. Аудиовизуални средства, уреди, пособия и др.

(Моля, добавете редове!)

КРИТЕРИИ
ЗА ЛИЦЕНЗИРАНЕ НА ЦЕНТЪР ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ
(приети от УС на НАПОО на 16.07.2008 г. с протокол № 09)

№	Критерии	Показатели	Максимална оценка в точки	Минимална оценка в точки
1	2	3	4	5
1.	<p>Допустимост</p> <p>1. Законосъобразност на центъра за информация и професионално ориентиране (ЦИПО)</p> <p>2. Ресурсно осигуряване</p>	<p>1. Легитимност на кандидатстващата за лицензиране на ЦИПО институция/организация - съдебна регистрация за юридическите лица с нестопанска цел, единен идентификационен код или актуално удостоверение за търговска регистрация за юридическите/физическите лица, регистрирани по Търговския закон, регистрация като администратор на лични данни, свидетелство за съдимост за едноличните търговци <u>да/не</u></p> <p>2. Решение за създаване на центъра (учредителен акт или друг документ) <u>да/не</u></p> <p>3. Правилник за дейността на ЦИПО <u>да/не</u></p> <p>4. Наличие на психолог и/или сертифициран консултант в дейностите по кариерно/професионално ориентиране на екипа на центъра</p>	<p><u>Да по всички показатели</u></p>	<p><u>Да по всички показатели</u></p>

		<p><u>да/не</u></p> <p>5. Работни помещения за индивидуална и групова работа с клиенти</p> <p><u>да/не</u></p> <p>6. Документи за собственост, рамково/и споразумение/я, договори за наем или договори за съвместна дейност, документи, издадени от компетентните органи, за съответствие на материалната база на ЦИПО със санитарно - хигиенните изисквания и изискванията за пожарна и аварийна безопасност</p> <p><u>да/не</u></p>		
2.	Съответствие на проекта за създаване и функциониране на ЦИПО с националните и европейските нормативни и програмни документи в областта на кариерното ориентиране и ученето през целия живот	<p>1.Идеен проект и обосновка в следните направления:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Цели и задачи на ЦИПО <u>0.5</u> • Основни групи клиенти <u>0.5</u> • Пакет от услуги, които ще предоставя центъра <u>2.0</u> • Основни дейности за осигуряване на услугите <u>2.0</u> • Визия за бъдещото развитие на центъра <u>0.5</u> <p>2. Досегашен опит и участие на юридическото/ физическото лице и/или членове на екипа на ЦИПО в изпълнението на международни, национални, регионални или местни проекти, имащи отношение към предмета на дейност на центъра <u>1.5</u></p>	<u>7</u>	<u>5.5</u>

3.	<p>Организация и управление на дейността на центъра</p> <p>3.1. Организационно осигуряване</p> <p>3.2. Политика на прозрачност и информираност</p> <p>3.3. Архив на центъра</p>	<p>3.1.1. Организационна структура – органиграма, взаимодействие между отделните звена, схема и орган на управление (управителен, методичен съвет и др. – структура, състав, функции, механизми за вземане на решения)</p> <p>3.2.1. Информация за намеренията и/или предприетите мерки за включване в дейностите и управлението на центъра на представители на: държавни институции, неправителствени организации, училища, училищни настоятелства, служби по заетостта, висши училища, общини, работодателски и синдикални организации, фирми, медии и др.</p> <p>3.2.3. Информация относно планираните действия, свързани с популяризиране на предоставяните от центъра услуги и осигуряване на информация за потребителите и заявителите на кариерно информиране и ориентиране - комуникационна система, рекламна стратегия, медийно представяне</p> <p>3.3.1. Процедури за създаване и поддържане на архива</p> <ul style="list-style-type: none"> • Начин на съхранение и защита на информацията • Създаване и поддържане на регистри/ картотеки на потребителите на услугите, на партньорите, на външните сътрудници • Регистриране и водене на досие на клиентите • Удостоверяване (сертифициране) на проведеното професионално информиране и ориентиране 	<p>4</p> <p><u>1.0</u></p> <p><u>1.0</u></p> <p><u>1.0</u></p> <p><u>1.0</u></p>	<p><u>2.5</u></p>
----	--	---	---	--------------------------

4.	<p>Система за осигуряване на качеството на дейностите на центъра</p> <p>4.1. Създаване и поддържане на актуална и надеждна информационна база (за професиите, възможностите за кариерно развитие, образователните и обучаващи институции и т.н.)</p> <p>4.2. Технология за взаимодействие с клиента и предоставяне на услугите</p> <p>4.3. Оценка на дейностите, осъществявани от центъра</p>	<p>4.1.1. Информационно осигуряване на дейностите на центъра:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Налични информационни материали и продукти <u>2.0</u> • Източници за набиране на актуална информация <u>0.5</u> • Актуализиране на информационните материали и продукти <u>0.5</u> • Информационна база данни за различните групи клиенти <u>0.5</u> <p>4.2.1. Методическо осигуряване на дейностите на центъра:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Методи и форми за работа с различни групи клиенти в рамките на дефинираните услуги <u>0.5</u> • Налични методически материали за кариерно консултиране и ориентиране <u>1.5</u> • Наличие на надежден инструментариум за оценка на компетенциите (въпросници, тестове, казуси, делови игри, индивидуализирани тематични програми и т.н.) <u>1.5</u> • Методи и форми за формиране на умения за вземане на решения и индивидуален кариерен мениджмънт и др. <u>1.0</u> <p>4.3.1. Механизми за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вътрешно наблюдение (мониторинг), супервизия и контрол на качеството на предлаганите услуги <u>0.5</u> • Набиране на обратна информация от потребителите на услуги, обработка на жалби и сигнали <u>0.5</u> 	<u>9</u>	<u>8</u>
----	---	---	----------	----------

5.	<p>Ресурсно осигуряване</p> <p>5.1. Човешки ресурси</p> <p>5.2. Материално-техническа база- съответствие с дефинираните цели и задачи на центъра</p>	<p>5.1.1. Квалифицирани специалисти за предоставяне на планираните услуги - щатен, извънщатен и помощен персонал (брой, вид, квалификация на кадрите – образование, диплома, сертификат, професионален опит)</p> <p>5.2.1. Материално-техническо осигуряване на центъра:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Работни помещения за провеждане на дейностите по професионално ориентиране с клиенти • Електронни комуникации – персонални компютри, компютърна мрежа, лицензиран софтуер, Интернет, Web страница • Аудиовизуални средства, уреди, пособия и др. 	<p><u>10</u></p> <p><u>3.5</u></p> <p><u>3.5</u></p> <p><u>2.0</u></p> <p><u>1.0</u></p>	<p><u>9</u></p>
----	---	---	---	------------------------

ПРОЦЕДУРА ЗА ЛИЦЕНЗИРАНЕ НА ЦЕНТЪР ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

(одобрена с протокол № 07 от 27.05.2009 г. на УС на НАПОО)

Настоящата процедура систематизира реда за лицензиране на център за информация и професионално ориентиране (центъра), съгласно чл. 49а от ЗПОО. Процедурата е разработена на основание чл. 42, т. 2 от ЗПОО.

1. Кандидатстване от заявителя

Документацията за лицензиране се изготвя от заявителя и се подава в НАПОО (два екземпляра на хартиен носител и един екземпляр на магнитен носител - дискета или CD-ROM). Към документацията се прилага документ за приведена по банков път такса, определена с чл. 2, т. 1 от ПМС 241/ 21. 11. 2000 г.

2. Оценка на кандидатурата

Експерт на НАПОО проучва внесената документация. Ако представените документи са непълни и/или не съответстват на изискванията, определени в чл. 49б, ал. 2 от ЗПОО, НАПОО уведомява с писмо заявителя и на основание чл. 49б, ал. 5 от ЗПОО определя срок за отстраняване на несъответствията в документацията. Ако заявителят не отстрани несъответствията в срок, председателят на НАПОО отказва издаването на лицензия на основание чл. 49б, ал. 7 от ЗПОО. Когато представените документи са пълни и съответстват на изискванията, определени в чл. 49б, ал. 2 от ЗПОО Председателят на НАПОО назначава експертна група, която да извърши оценка на центъра в определен срок и определя експертна комисия, в която да се разгледа резултатът от оценката. Заявителят привежда по банков път такса, определена с чл. 2, т. 2 от ПМС 241/ 21. 11. 2000 г. За резултата от оценката ръководителят на експертната група внася доклад в НАПОО.

3. Обсъждане в трипартитната Експертна комисия

Експертната комисия “Професионално ориентиране” заседава и съставя протокол. Председателят на експертната комисия внася доклад до председателя на НАПОО, който съдържа мотивирано предложение за издаване или отказ на лицензия. Заявителят привежда по банков път такса, определена с чл. 2, т. 3 от ПМС 241/ 21. 11. 2000 г.

4. Издаване на лицензия

Председателят на НАПОО издава/отказва лицензия.

ПРОМЕНИ В СПИСЪКА НА ПРОФЕСИИТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ (СПОО) ПРЕЗ 2012 Г.

ЗАПОВЕД НА МИНИСТЪРА НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА СПИСЪКА НА ПРОФЕСИИТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2012 Г.(чл. 42, т. 3а от ЗПОО)

№ РД 09-638/23.05.2012 г.

На основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията, във връзка с чл. 6, ал. 2 и чл. 51, ал. 1, т. 2 от Закона за професионалното образование и обучение и направените предложения от Националната агенция за професионално образование и обучение за промени в Списъка на професиите и след съгласуването им със съответните министерства и с представителните организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище

ИЗМЕНЯМ И ДОПЪЛВАМ

Приложение към т. 1 на Заповед № РД 09-413 от 12.05.2003 г., изменена и допълнена със Заповед № РД 09-04/08.01.2004 г., Заповед № РД 09-34/22.01.2004 г., Заповед № РД 09-255/09.04.2004 г., Заповед № РД 09-274/18.02.2005 г., Заповед № РД 09-1690/29.09.2006 г., Заповед № РД 09-828/29.06.2007 г., Заповед № РД 09-1891/30.11.2007 г., Заповед № РД 09-298/19.02.2009 г., Заповед № РД 09-1803/29.10.2009 г., Заповед № РД 09-621/18.05.2009 г., Заповед № РД 09-1728/01.12.2010 г., Заповед № РД 09-748/13.06.2011 г. и Заповед РД 09-1805/19.12.2011 г. в Списъка на професиите за професионално образование и обучение, както следва:

В професионално направление код 525 Моторни превозни средства, кораби и въздухоплавателни средства

Включва се специалност код 5250104 Електрически превозни средства, трета степен на професионална квалификация към професия код 525010 Техник по транспортна техника.

Включва се специалност код 5250203 Електрически превозни средства, втора степен на професионална квалификация към професия код 525020 Монтьор на транспортна техника.

В професионално направление код 762 Социална работа и консултиране

Включва се професия код 762060 Приеман родител със специалност код 7620601 Осигуряване на приемна грижа, втора степен на професионална квалификация.

В професионално направление код 815 Фризьорски и козметични услуги

Включва се специалност код 8150102 Организация и технология на фризьорските услуги, трета степен на професионална квалификация към професия код 815010 Фризьор.

Включва се специалност код 8150202 Организация и технология на козметичните услуги, трета степен на професионална квалификация към професия код 815020 Козметик.

Включва се специалност код 8150302 Организация и технология на маникюрната и педикюрната дейност, трета степен на професионална квалификация към професия код 815030 Маникюрист-педикюрист.

3.4. Включва се професия код 815040 Инструктор със следните специалности:

3.4.1. Специалност код 8150401 Инструкторска дейност по фризьорски услуги, четвърта степен на професионална квалификация.

3.4.2. Специалност код 8150402 Инструкторска дейност по козметични услуги, четвърта степен на професионална квалификация.

3.4.3. Специалност код 8150403 Инструкторска дейност по маникюр и педикюр, четвърта степен на професионална квалификация.

4. В професионално направление код 522 Електротехника и енергетика

4.1. Отпада професия код 522060 Огняр, специалност код 5220601 Огнярство, първа степен на професионална квалификация.

4.2. Включва се професия код 522050 Оператор на парни и водогрейни съоръжения, със специалност код 5220501 Експлоатация на парни и водогрейни съоръжения, втора степен на професионална квалификация.

5. В професионално направление код 213 Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти

5.1. Включва се професия код 213150 Дисководещ, със специалност код 2131501 Водещ на музикално артистични събития, трета степен на професионална квалификация.

Измененията и допълненията влизат в сила от датата на утвърждаването им. Заповедта да се доведе до знанието на всички заинтересовани лица за сведение и изпълнение.

СЕРГЕЙ ИГНАТОВ

*Министър на образованието,
младешта и науката*

**ДЪРЖАВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ
ПО ПРОФЕСИИ (чл. 42, т. 36 ОТ ЗПОО)**

ПРОЕКТИ НА ДЪРЖАВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ, ПРИЕТИ ОТ УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА НАПОО ПРЕЗ 2012 Г.				
Код	Наименование на ДОИ	Код на специалността	Наименование на специалността	Степен на професионална квалификация
1	2	3	4	5
347010	„Сътрудник по управление на индустриални отношения“	3470101	„Индустриални отношения“	трета
522060	„Огняр“	5220601	„Огнярство“	първа
213050	„Компютърен аниматор“	213050	„Компютърна анимация“	трета
813010	„Помощник-инструктор по спортно-туристическа дейност“	8130901	„Спортно-туристическа дейност“	трета
213050	„Икономист-информатик“	4820101	„Икономическа информатика“	трета
840090	„Водач на МПС за обществен превоз“	8400901	„Вътрешни и международни превози на пътници“	първа
		8400902	„Вътрешни и международни превози на товари“	
813020	„Инструктор по спортно-туристическа дейност“	8130201	„Спортно-туристическа дейност“	четвърта
522030	„Техник на енергийни съоръжения и инсталации“	5220301	„Топлоенергетика“	трета
		5220302	„Ядрена енергетика“	
		5220303	„Хидроенергетика“	
		5220306	„Газова техника“	
		5220308	„Възобновяеми енергийни източници“	
		5220309	„Топлотехника“	
522040	„Монтьор на енергийни съоръжения и инсталации“	5220401	„Топлоенергетика“	втора
		5220402	„Ядрена енергетика“	
		5220403	„Хидроенергетика“	
		5220406	„Газова техника“	
		5220408	„Възобновяеми енергийни източници“	
		5220409	„Топлотехника“	

Код	Наименование на ДОО	Код на специалността	Наименование на специалността	Степен на професионална квалификация
1	2	3	4	5
521140	„Мехатроника“	5211401	„Мехатроника“	трета
723030	„Парамедик“	7230301	„Транспортиране на пострадали и болни хора и оказване на първа помощ“	втора
		7230302	„Транспортиране на пострадали и болни хора, оказване на първа помощ и асистиране в спешни отделения“	трета
		7230303	„Транспортиране на пострадали и болни хора, оказване на първа помощ и асистиране на лекаря в спешната помощ“	четвърта
213150	„Дисководещ“	2131501	„Водещ на музикално-артистични събития“	трета
213060	„Компюрен график“	4820301	„Компютърна графика“	трета
813060	„Спортен масажист“	8130601	„Спортен масаж“	четвърта

АНАЛИЗ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЦЕНТРОВЕТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2011 г. (чл. 42, т. 6 от ЗПОО)

Настоящият доклад е разработен въз основа на годишните доклади за дейността на ЦПО за 2011 г. от Дирекция „Професионална квалификация и Лицензиране“ в НАПОО.

Цели на настоящия анализ:

- Систематизиране на получената от центровете за професионално обучение информация за дейността им през 2011 година;
- Анализ (вкл. и графично представяне) на информацията от годишните доклади на ЦПО за 2011 г. по различни параметри;
- Анализ и оценка на методиката за събиране на годишната информация от ЦПО;
- Формулиране на препоръки към методиката за събиране на годишна информация за дейността на ЦПО;
- Препоръки за избор и формулиране на подобрения при набиране на годишната информация, така че информацията в годишните доклади да бъде в максимална степен точна и да може да се използва с цел оценка на качеството на обучението в съответствие с показателите за осигуряване на качество.

Методика за събиране на годишната информация за дейността на ЦПО

Поканата за представяне на годишната информация, заедно с формулярите, е публикувана целогодишно на Интернет страницата на НАПОО. Срокът за представяне на докладите за дейността през 2011 г. беше 31 януари 2012 г.

Годишната информация се попълва във формуляри (електронни таблици), съдържащи индикатори, одобрени от Управителния съвет на НАПОО и съгласувани с Националния статистически институт (НСИ).

Представителите на центровете за професионално обучение трябва да изтеглят формулярите, да ги попълнят и да ги изпратят в НАПОО на посочения в поканата, а и в самите формуляри, електронен адрес. Част от ЦПО подадоха годишната си информация през Информационната система на НАПОО.

Индикатори за дейността на ЦПО

Формулярите за годишна информация за дейността на ЦПО през 2011 г. включват следните индикатори:

- Брой обучени лица по професии и специалности;
- Брой проведени курсове по професии и специалности (за обучение по част от професия и за придобиване на степен на професионална квалификация.)
- Брой издадени документи – удостоверения за професионално обучение, Свидетелства за професионална квалификация и Свидетелства за правоспособност по професии и специалности;
- Брой курсове, финансирани от Агенция по заетостта, работодатели, други национални или европейски програми или самите обучаеми (по професии и специалности);

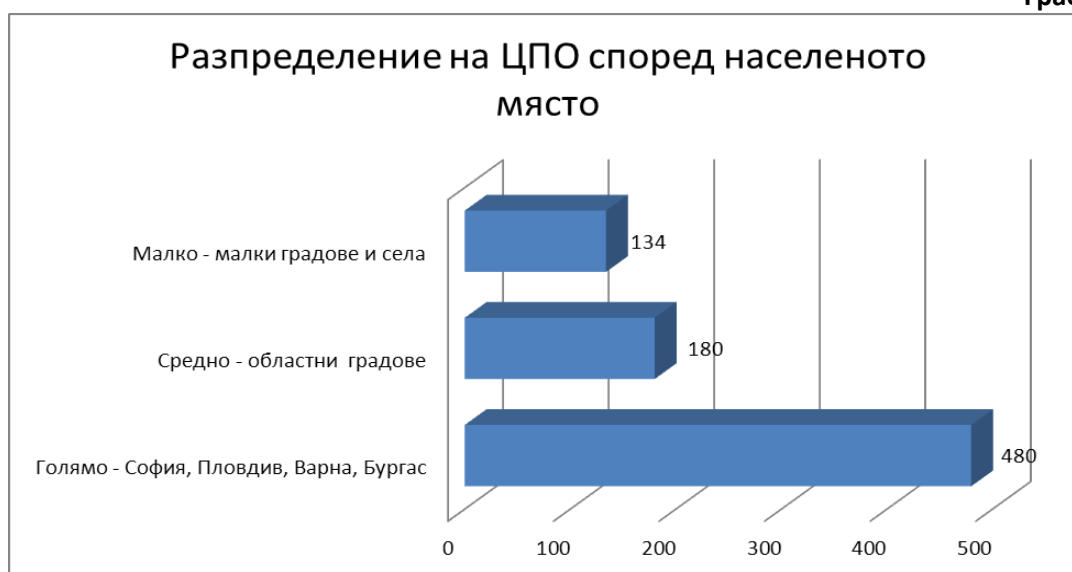
- Брой проведени обучения на преподаватели (по професии и продължителност);
- Брой актуализирани учебни планове и програми по професии и специалности и причината за това;
- Промени по отношение на материалната база по професии;
- Брой професии, по които е променена (подобрена, приведена в съответствие с ДОО) материалната база.

A. Анализ на годишните доклади с годишна информация за дейността на ЦПО за 2011 г.

1. Разпределение на ЦПО според големината на населеното място, в което са регистрирани

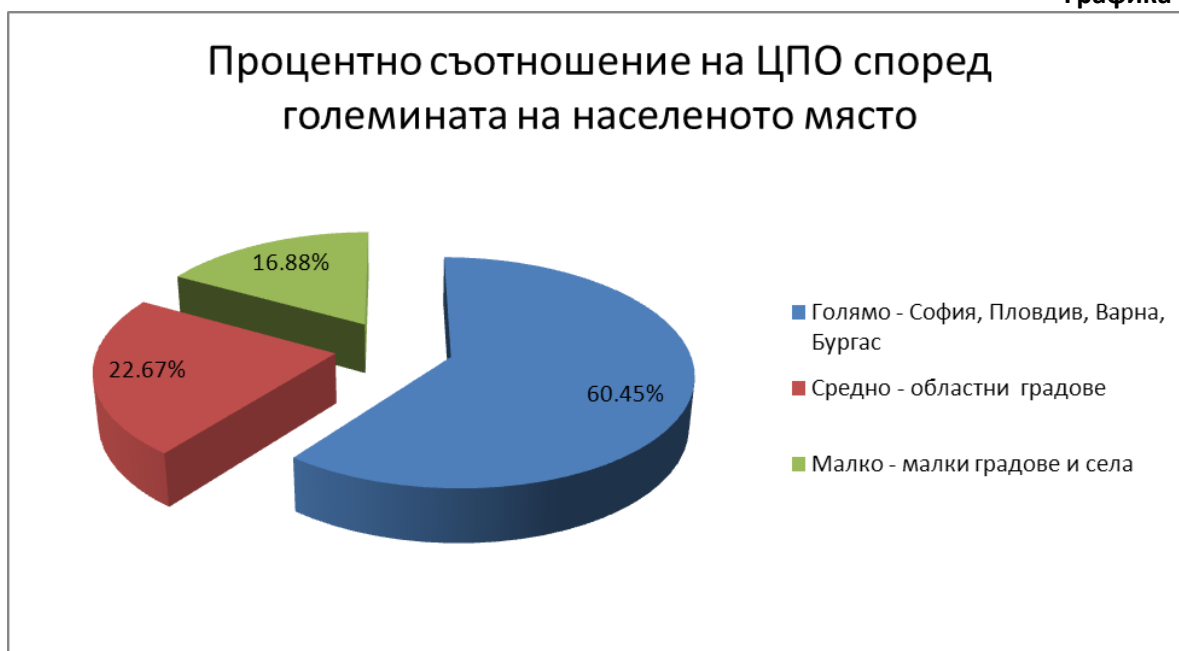
Разпределението по населени места е условно, тъй като през 2011 г. част от ЦПО работиха в различни градове, но са регистрирани най-често в София.

Графика 1

Процентно съотношение на ЦПО според големината на населеното място

Графика 2

2. Брой обучени лица

Обобщена информация във връзка с обучените лица през 2011 г. по професионални направления е представена в Таблица 1, Таблица 2 и Графика 3. Общият брой обучени за 2011 г. е 100459 лица.

Разпределение на обучените лица по най-предпочитаните професионални направления

Таблица 1

No	Професионално направление	Брой обучени лица	% от всички обучени
1	525 - Моторни превозни средства, кораби и летателни апарати	14428	14,36%
2	861 - Защита на собствеността и личността	11221	11,17%
3	582 - Строителство	10274	10,22%
4	622 - Градинарство (паркове и градини)	8449	8,41%
5	840 Транспортни услуги	8236	8,20%
6	521 - Металообработване и машиностроене	5612	5,59%
7	482 - Използване на компютри	4638	4,62%
8	621 - Растениевъдство и животновъдство	4507	4,49%
9	815 - Фризьорски и козметични услуги	4474	4,45%
10	621 - Растениевъдство и животновъдство	3917	3,90%

От таблицата се вижда, че най-много са лицата, обучени по професии от професионални направления 525 „Моторни превозни средства, кораби и летателни апарати“, 861 „Защита на собствеността и личността“ и 582 „Строителство“.

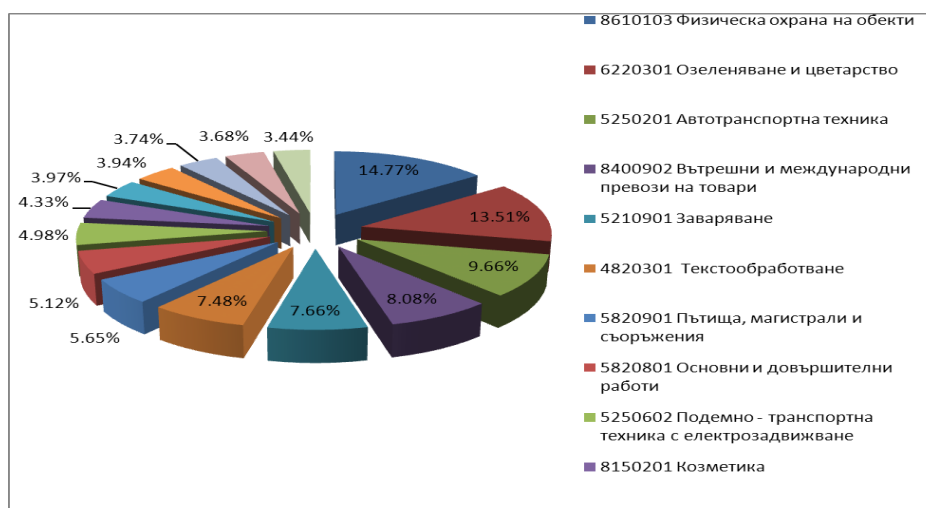
Професиите, по които са обучени най-много хора през 2011 г. са представени в Таблица 2 и на Графика 3. Процентите са изчислени спрямо общия брой обучени лица.

Най-много обучени лица през 2011 г. по най-предпочитани специалности

Таблица 2

No	Код и име на специалността	Брой обучени	% от всички обучени
1	8610103 Физическа охрана на обекти	8620	8,58%
2	6220301 Озеленяване и цветарство	7885	7,85%
3	5250201 Автотранспортна техника	5637	5,61%
4	8400902 Вътрешни и международни превози на товари	4717	4,69%
5	5210901 Заваряване	4468	4,45%
6	4820301 Текстобработване	4363	4,34%
7	5820901 Пътища, магистрали и съоръжения	3295	3,28%
8	5820801 Основни и довършителни работи	2987	2,97%
9	5250602 Подемно - транспортна техника с електрозадвижване	2905	2,89%
10	8150201 Козметика	2528	2,52%
11	5250202 Пътностроителна техника	2315	2,30%
12	8510101 Екология и опазване на околната среда	2300	2,29%
13	8400901 Вътрешни и международни превози на пътници	2185	2,17%
14	8110701 Производство на кулинарни изделия и напитки	2149	2,14%
15	8610201 Търсене, спасяване и извършване на аварийно-възстановителни работи	2009	2,00%

Графика 3

Професионални направления без провеждани обучения през 2011 г. (от 46 професионални направления по 8 не са провеждани обучения – т.е. около 1/6)

Таблица 3

Професионални направления
211 Изящни изкуства
212 Музикални и сценични изкуства
221 Религия
347 Трудов живот
443 Науки за земята
624 Рибно стопанство
726 Терапия и рехабилитация
863 Военно дело и отбрана

В Таблица 4 и на Графика 4 е показана разликата в броя на обучените лица по професиите, по които най-често се провежда обучение в периода 2005-2011 г.

Динамично сравнение на най-предпочитаните професии – от 2005 до 2011 година.

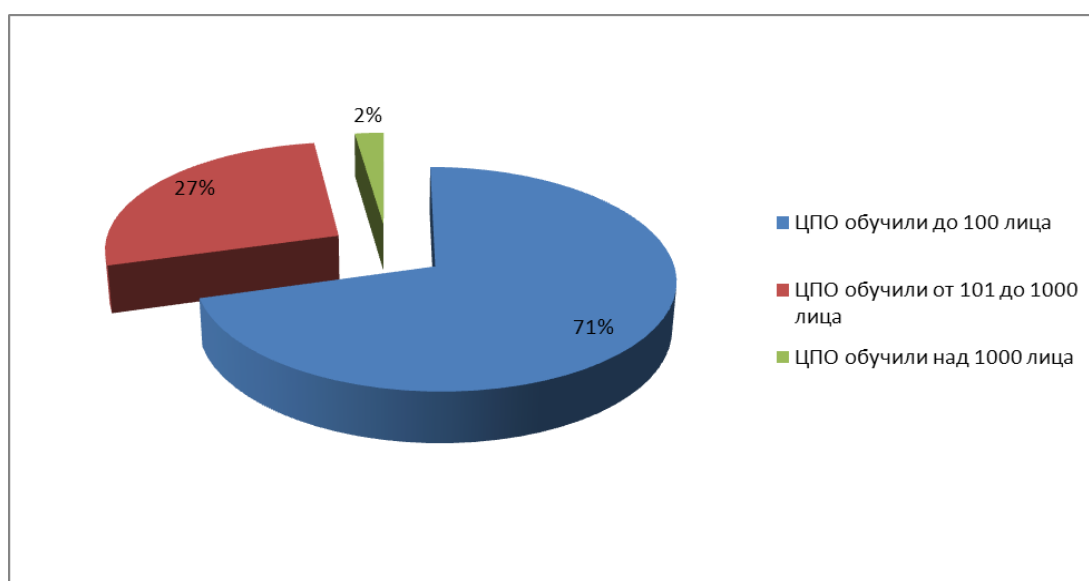
Таблица 4

Код професия	2005 г.	2006 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
482030 Оператор на компютър	13200	7346	13805	9444	9076	8290	4363
811070 Готвач	5469	2232	3682	3391	2762	1852	2149
521090 Заварчик	3593	2772	5620	6388	6246	2088	4468
861010 Охранител	2653	1908	3610	3537	3457	4489	9212
525060 Монтьор на подемно - транспортна техника	2515	1513	6758	6004	6360	3033	4843
525020 Монтьор на транспортна техника	2430	2937	7289	7351	7536	986	7952
582030 Строител	2204	1737	4806	4193	5627	1716	2284
811080 Сервитьор-барман	1611	1198	1629	947	1452	882	586
346020 Офис - секретар	1503	2584	2157	2395	1857	1999	1731
542110 Шивач	1406	681	663	619	744	1396	719

762020 Сътрудник социални дейности	N/A	968	812	1421	1211	1215	1005
815010 Фризьор	N/A	878	1383	1378	1136	1345	1732
344030 Оперативен счетоводител	N/A	729	2773	1934	893	1826	1435
541030 Хлебар - Сладкар	N/A	674	942	1026	693	270	475
815020 Козметик	N/A	596	1301	1282	1710	1707	2528
811020 Администратор в хотелиерството	N/A	N/A	3857	2126	2823	161	310
525070 Техник железопътна техника	N/A	N/A	1482	1625	1613	1176	1200
522060 Огняр	N/A	N/A	1057	1345	1676	1060	1408
621010 Техник-растениевъд	N/A	N/A	N/A	1391	67	1353	584
341020 Продавач - консултант	N/A	N/A	N/A	1286	501	1672	1105
522040 Монтьор на енергийни съоръжения и инсталации	N/A	N/A	N/A	1010	1423	1721	676
345050 Сътрудник в малък и среден бизнес	N/A	N/A	N/A	1071	1103	715	549

Разпределение на ЦПО по групи според брой обучени лица

Графика 4

От графиката се вижда, че 71% от ЦПО, представили годишна информация, са обучили до 100 лица за 2011 г. **2,25% от ЦПО са обучили над 27 % от общия брой обучени лица за 2011 г.**

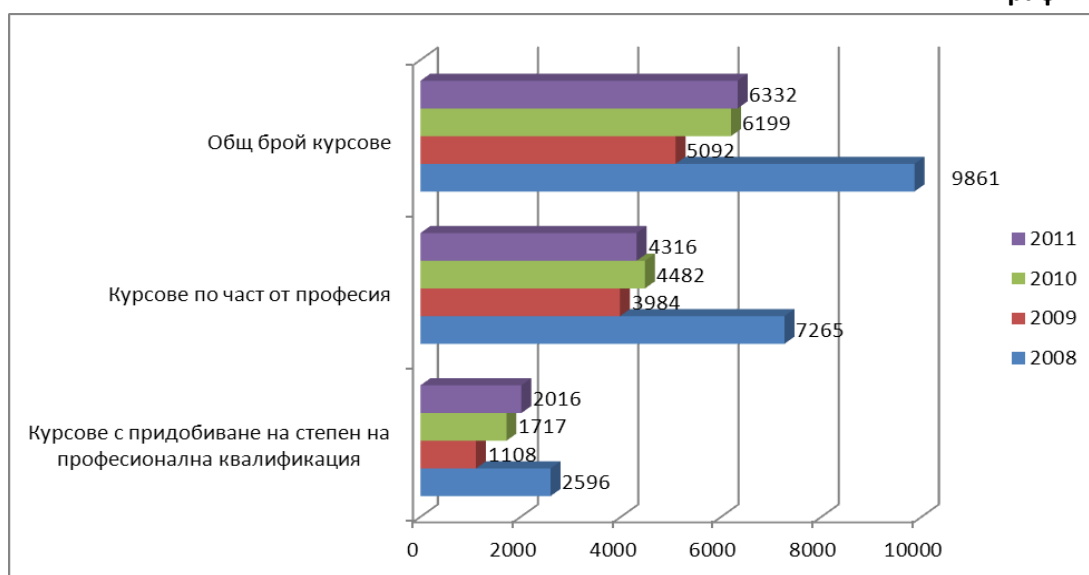
3. Брой квалификационни курсове

От общо 6332 квалификационни курса, 4316 са проведени за обучение по част от професия, а за обучение за цяла професия с придобиване на степен на професионална квалификация са проведени 2016 курса

Запазена е тенденцията, преобладаващата част от квалификационните курсове да са за обучение по част от професия. В сравнение с предходната година броят на квалификационните курсове се увеличава.

Брой проведени курсове по години

Графика 5

4. Документи за професионално обучение

Общият брой издадени документи в центрове за професионално обучение е 100481, от които Удостоверения за професионално обучение – 55007, Свидетелства за професионална квалификация – 18559, Свидетелства за правоспособност – 24601, Удостоверения за професионално обучение по чл. 40 от ЗПОО – 1142, Свидетелства за професионална квалификация по чл. 40 от ЗПОО – 1172.

Някои от обучените са завършили обучението с два документа (например “Удостоверение за професионално обучение” и “Свидетелство за правоспособност”).

Все още недостатъчно се оценяват различията между двата документа – “Удостоверение за професионално обучение” (образец 3-37 на МОМН) и “Свидетелство за професионална квалификация” (образец 3-54 на МОМН) от страна както на обучаемите, така и на обучаващите институции и работодателите.

Информацията за издадените документи е представена в **Графика 6**.

Удостоверения за професионално обучение – 55007

Свидетелства за професионална квалификация – 18559

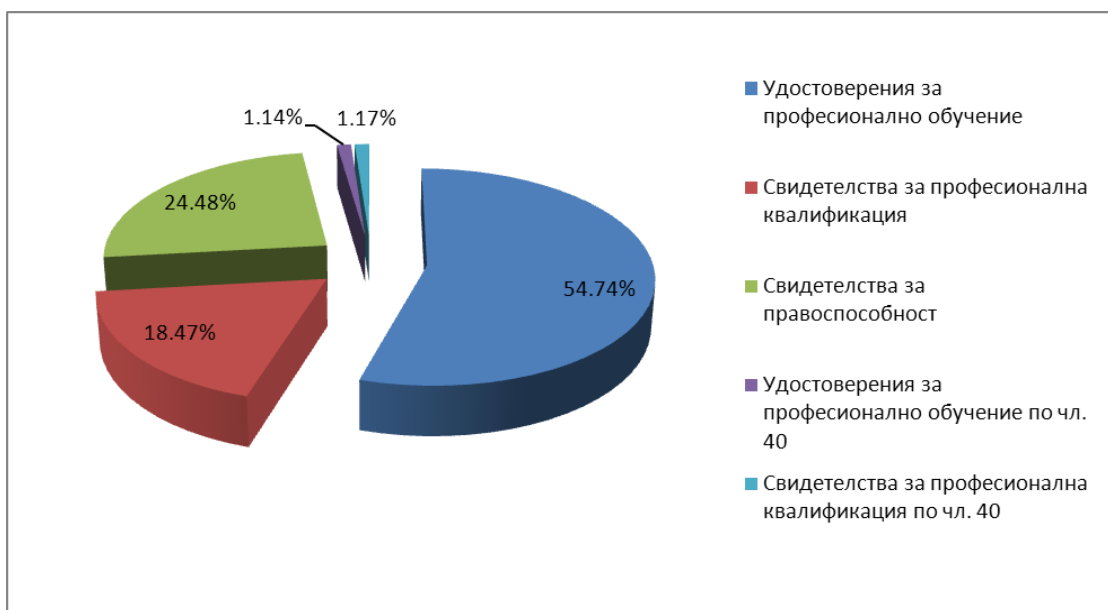
Свидетелства за правоспособност – 24601

Удостоверения за професионално обучение по чл. 40 от ЗПОО – 1142

Свидетелства за професионална квалификация по чл. 40 - 1172

Процентно съотношение на видовете издадени документи

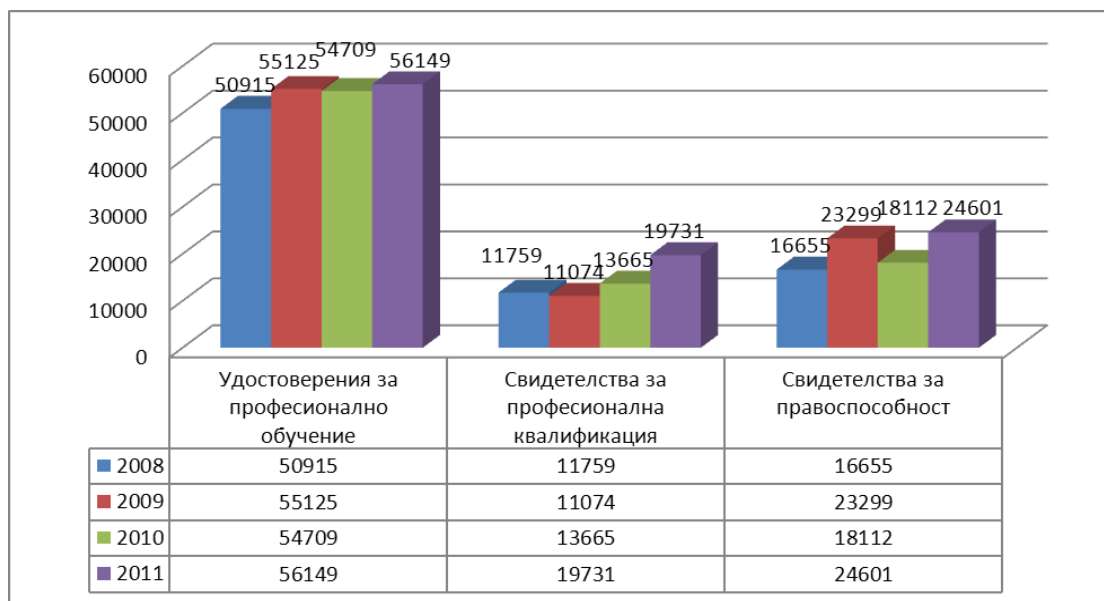
Графика 7

Издадени документи по години

Графика 8

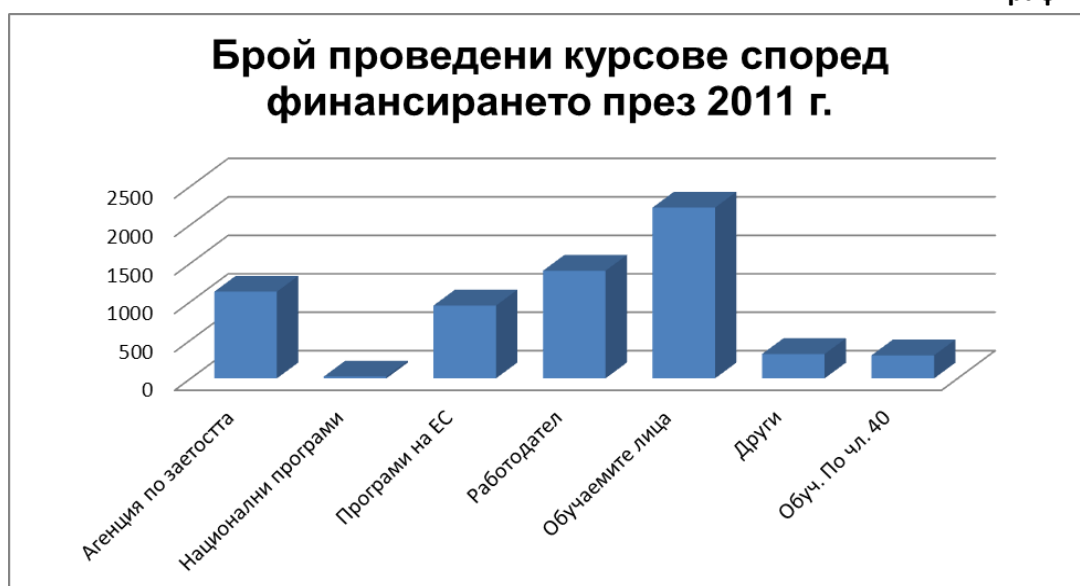
5. Финансиране на обучението

Във връзка с финансирането през 2011 г. на центровете за организиране на професионално обучение се наблюдава следната тенденция: най-голям е броят курсове, финансирани от обучаемите лица. Следва делът на курсовете, финансирани от работодателите и от Агенцията по заетостта.

На **Графика 9** е показано разпределението на проведените квалификационни курсове според начина на финансиране.

Финансиране

Графика 9

Общ преглед на процентното съотношение на проведените курсове според начина на финансиране

Графика 10

Финансиране по години

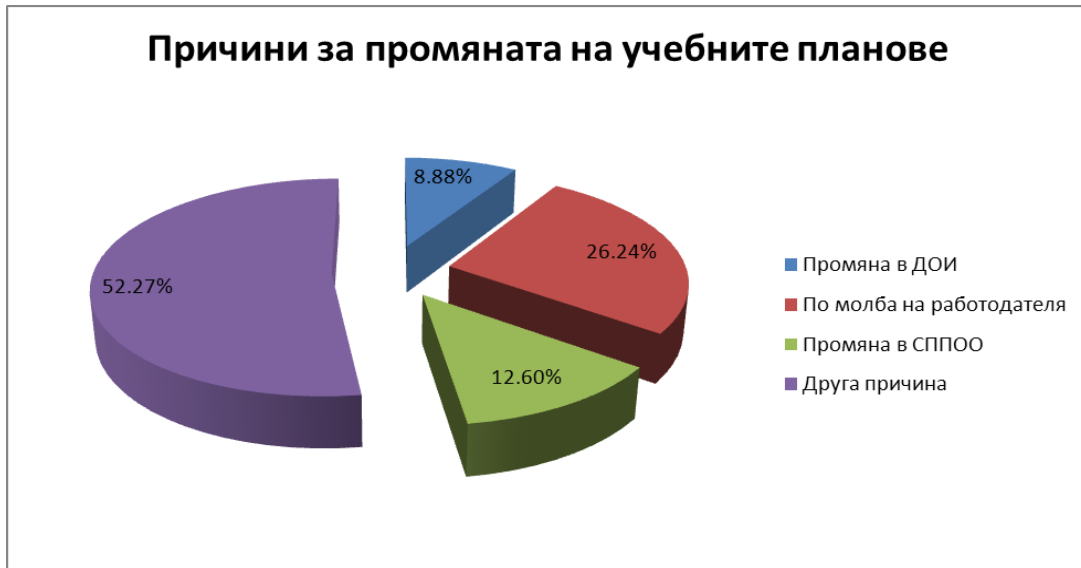
Графика 11

6. Актуализиране на учебни планове

Най-често като причина за актуализиране на учебните планове и програми ЦПО посочват „Други причини”- 52,27 % от центровете. 26,24 % от ЦПО са посочили като причина молба на работодателя.

Учебни планове

7. Обучение на преподавателите

Квалификацията на преподавателите е една от основните предпоставки за осигуряване на качество на професионалното обучение. 92,34% от центровете дават информация, че не са обучавали преподавателите си.

Обучения на преподаватели

Графика 14

8. Извод

За 2012 година представянето на годишната информация ще бъде в специализиран модул на информационната система (ИС), който има съответните защити и инструкции за правилно попълване. Всички ЦПО ще подават годишна информация само през ИС на НАПОО

В. Оценка на процедурата за събиране и анализ на годишните доклади на ЦПО

1. Анализ на процедурата за събиране на годишната информация

Формулярите за годишната информация са максимално опростени, което следва да улесни коректното им попълване.

Обработването на резултатите от годишните доклади включва таблици и графики, които показват тенденциите в общата картина на дейността на ЦПО. Тази обобщена информация служи за ориентир при определянето на най-популярните професии и специалности, и може да бъде ползвана от различни институции, организации, както и от желаещите да повишат квалификацията си

2. Възможности за подобрене

Необходимо е да се използват допълнителни начини за популяризиране на съобщението за представяне на годишните доклади за дейността на ЦПО, освен публикуването му в бюлетина и на Интернет сайта на НАПОО.

Може да се използват:

- Службите към Агенция по заетостта (почти всички ЦПО са заявили, че правят обучения, финансирани от АЗ);
- Асоциацията на лицензираните центрове – на събитие, което е с друга цел, може да се направи съобщение (или кратка презентация) за информацията от предходната година и за необходимостта от представяне на такава информация.
- Сайтове, които публикуват данни за лицензираните обучаващи институции.
- Данните от годишната информация може да се използва при изготвяне на различни документи, отнасящи се до професионалното обучение.

Основни изводи

1. Годишната информация от лицензираните ЦПО дава възможност на НАПОО да установи като обем дейностите, извършвани от ЦПО и да направи сравнение между тях по различни показатели.
2. Данните за дейността на ЦПО през 2011 г. показват, че ЦПО имат готовност, както и умения за подготвяне и представяне на доклади с годишна информация, по разработени от НАПОО индикатори, включени във формуляра за годишна информация за дейността на ЦПО.
3. ИС на НАПОО ще гарантира верността на информацията, съдържаща се в годишните доклади, както и по-високата степен на прозрачност и информираност.
4. Анализът на дейността на ЦПО се публикува и данните от него могат да се ползват от различни организации и институции,.
5. Анализът на годишните доклади на ЦПО за 2011 г. ще се вземе предвид за подобряване на работата на НАПОО.

**РЕЗУЛТАТИ ОТ ГОДИШНАТА ИНФОРМАЦИЯ, ПОЛУЧЕНА ОТ ЦЕНТРОВЕТЕ ЗА
ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ ЗА ДЕЙНОСТТА ИМ ПРЕЗ 2012 ГОДИНА**

1. Брой обучени лица по административно-териториални области на провеждане на професионалното обучение

1.1. Брой обучени лица в квалификационни курсове по част от професия

	Записани		Завършили успешно		Брой свидетелства за правоспособност
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	
Общо	44891	23240	45882	24458	7543
Благоевград	1459	1112	1543	1159	9
Бургас	1902	1474	1909	1466	439
Варна	4350	1498	4425	1575	595
Велико Търново	809	819	801	860	195
Видин	661	490	712	547	16
Враца	813	671	932	763	53
Габрово	512	318	519	354	75
Добрич	1891	515	1901	577	45
Кърджали	332	278	334	293	36
Кюстендил	418	365	377	363	60
Ловеч	305	235	324	250	26
Монтана	1198	551	1198	549	24
Пазарджик	1173	937	1318	1035	378
Перник	506	455	500	467	60
Плевен	1191	1074	1342	1190	82
Пловдив	2596	1807	2766	1994	339
Разград	717	102	770	162	374
Русе	1492	559	1489	621	579
Силистра	197	96	199	94	46
Сливен	1029	608	1097	620	198
Смолян	1250	1828	1279	1860	23
София (столица)	13154	3894	13099	3838	1799
София	1339	1008	1369	1029	160
Стара Загора	2577	861	2581	899	1335
Търговище	533	144	528	179	228
Хасково	871	436	853	498	234
Шумен	1060	547	1088	544	82
Ямбол	556	558	629	672	53

1.2. Брой обучени лица в квалификационни курсове за придобиване на първа СПК

	Записани		Завършили успешно		Брой свидетелства за правоспособност
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	
Общо	7462	6107	8309	6803	468
Благоевград	448	289	500	343	0
Бургас	430	440	435	439	56
Варна	188	141	246	244	6
Велико Търново	277	214	269	193	1
Видин	19	4	19	4	0
Враца	486	349	474	378	40
Габрово	102	77	152	107	12
Добрич	466	316	438	311	13
Кърджали	511	247	530	258	0
Кюстендил	112	32	209	134	0
Ловеч	320	174	259	173	59
Монтана	255	308	291	308	0
Пазарджик	38	120	51	127	20
Перник	147	96	164	147	0
Плевен	1107	1145	1096	1195	124
Пловдив	136	114	140	113	3
Разград	10	3	9	1	0
Русе	413	254	404	267	0
Силистра	0	0	16	24	10
Сливен	194	134	187	112	0
Смолян	255	260	376	299	11
София (столица)	116	154	195	179	12
София	79	130	103	184	0
Стара Загора	466	321	734	418	60
Търговище	338	321	363	358	5
Хасково	44	101	35	98	20
Шумен	164	161	166	167	16
Ямбол	341	202	448	222	0

1.3. Брой обучени лица в квалификационни курсове за придобиване на втора СПК

	Записани		Завършили успешно		Брой свидетелства за правоспособност
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	
Общо	1793	2392	2401	2860	509
Благоевград	48	41	73	123	5
Бургас	170	332	190	431	100
Варна	98	198	109	133	23
Велико Търново	52	70	43	87	0
Видин	0	0	2	19	0
Враца	143	137	161	148	0
Габрово	253	75	302	114	57
Добрич	51	81	76	128	11
Кърджали	7	53	7	44	0
Кюстендил	16	83	33	83	5
Ловеч	14	8	43	63	88
Монтана	43	34	98	22	70
Пазарджик	62	36	78	37	51
Перник	21	25	27	26	0
Плевен	126	127	129	109	8
Пловдив	98	100	91	89	4
Разград	0	2	1	25	0
Русе	49	79	68	89	3
Силистра	36	8	105	29	0
Сливен	12	25	25	9	28
Смолян	63	102	64	149	22
София (столица)	296	566	436	622	25
София	38	4	143	25	0
Стара Загора	33	23	35	46	9
Търговище	34	19	26	32	0
Хасково	18	73	20	97	0
Шумен	12	60	15	69	0
Ямбол	0	31	1	12	0

1.4. Брой обучени лица в квалификационни курсове за придобиване на трета СПК

	Записани		Завършили успешно		Брой свидетелства за правоспособност
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	
Общо	3312	2269	3471	3205	496
Благоевград	43	73	116	174	6
Бургас	54	66	113	105	0
Варна	44	45	38	67	0
Велико Търново	53	47	29	37	0
Видин	0	0	0	0	0
Враца	2	2	11	18	0
Габрово	0	13	5	35	0
Добрич	179	43	112	42	73
Кърджали	2	25	0	3	0
Кюстендил	6	30	12	50	0
Ловеч	13	7	0	1	0
Монтана	3	2	5	21	0
Пазарджик	1	27	5	17	0
Перник	0	0	0	23	0
Плевен	18	41	38	92	0
Пловдив	832	120	870	116	0
Разград	76	0	77	19	75
Русе	41	97	59	100	0
Силистра	19	5	1	20	0
Сливен	10	17	9	12	0
Смолян	36	66	18	31	0
София (столица)	1354	1169	1468	1717	59
София	115	39	132	61	68
Стара Загора	192	298	127	356	0
Търговище	0	13	0	13	0
Хасково	0	5	1	19	0
Шумен	219	11	225	47	215
Ямбол	0	8	0	9	0

2. Брой обучени лица според изучаваните специалности

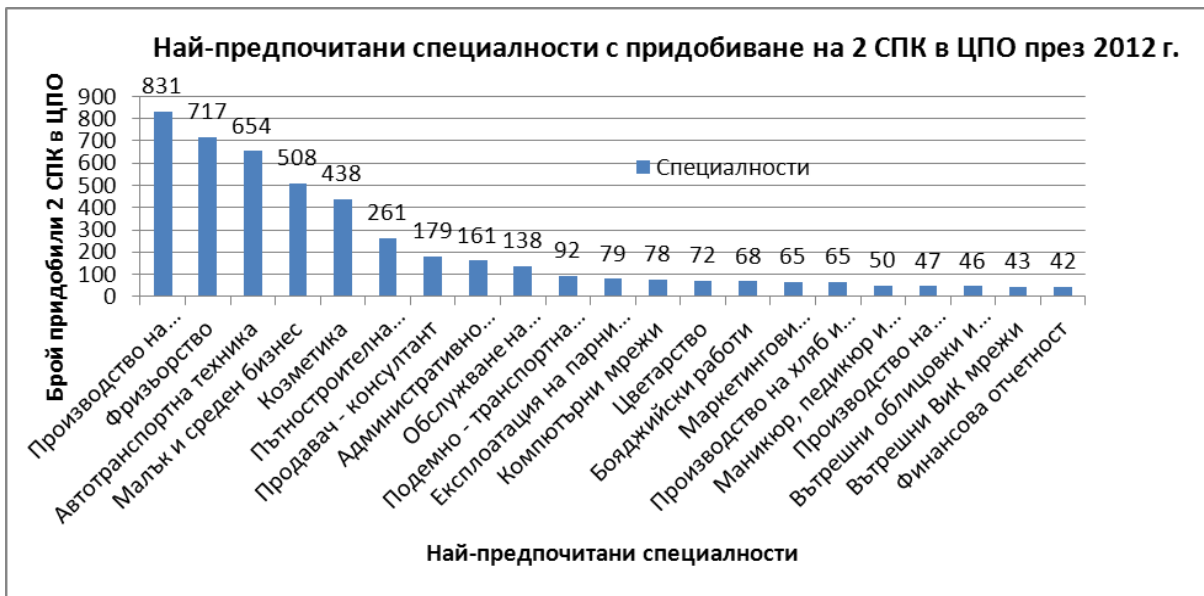
2.1. Брой обучени лица в квалификационни курсове по част от професия

2.2. Брой обучени лица в квалификационни курсове за придобиване на първа СПК

2.3. Брой обучени лица в квалификационни курсове за придобиване на втора СПК

2.4. Брой обучени лица в квалификационни курсове за придобиване на трета СПК

3. Брой обучени лица според гражданството

	Записани курсисти за придобиване на степен на ПК	Курсисти, придобили степен на ПК	Записани курсисти в курсове по част от професия	Курсисти, получили удостоверение за професионално обучение
Общо	23335	27049	68131	70340
Български граждани	23287	27021	67974	70219
Граждани на страни-членки на ЕС	11	9	33	32
Граждани на други страни	37	19	124	89

4. Брой обучени лица по степени, пол и форма на собственост на ЦПО

	Общо				Държавна/общинска				Частна			
	Записани		Придобили		Записани		Придобили		Записани		Придобили	
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
първа	7462	6107	8309	6803	309	709	362	781	7153	5398	7947	6022
втора	1793	2392	2401	2860	285	290	291	316	1508	2102	2110	2544
трета	3312	2269	3471	3205	73	118	77	137	3239	2151	3394	3068
четвърта	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

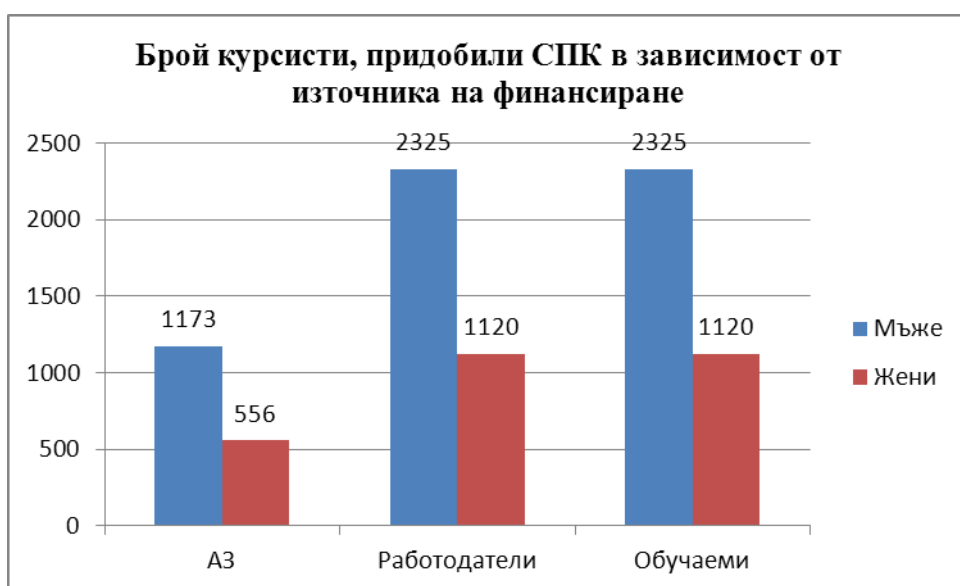

5. Брой обучени лица по степени, пол и източник на финансиране

	Общо				Агенция по заетостта				Работодател			
	Записани		Придобили		Записани		Придобили		Записани		Придобили	
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
първа	7462	6107	8309	6803	2951	2246	3095	2425	470	448	456	417
втора	1793	2392	2401	2860	420	600	685	619	180	39	177	16
трета	3312	2269	3471	3205	350	528	519	767	523	69	361	47

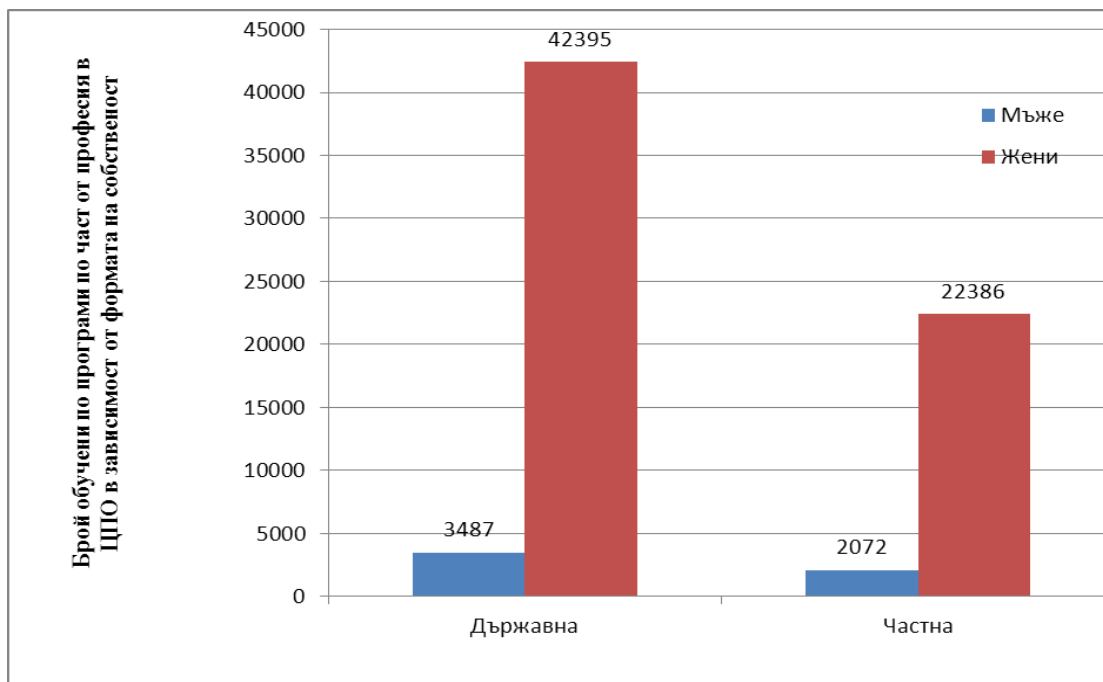
	Обучаемите лица				Програми на ЕС			
	Записани		Придобили		Записани		Придобили	
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
първа	240	81	255	107	2507	2546	2510	2609
втора	348	619	466	782	450	560	551	692
трета	1737	420	1714	500	152	301	180	323

	Национални програми				Други			
	Записани		Придобили		Записани		Придобили	
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
първа	150	141	145	146	1144	645	1848	1099
втора	77	91	50	85	318	483	472	666
трета	7	35	20	36	543	916	677	1532

6. Брой обучени лица в курсове по част от професията и получили удостоверение за професионално обучение в ЦПО по степени, пол и форма на собственост на ЦПО

	Общо				Държавна/общинска				Частна			
	Записани по част		Получили ПО		Записани по част		Получили ПО		Записани по част		Получили ПО	
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
без степен	44891	23240	45882	24458	3540	2003	3487	2072	41351	21237	42395	22386

7. Брой обучени лица, придобили степен на ПК или получили удостоверение по чл. 40 от ЗПОО по степени, пол и форма на собственост на ЦПО

	Общо				Държавна/общинска				Частна			
	Степен на ПК		Удостоверени е за ПО		Степен на ПК		Удостоверени е за ПО		Степен на ПК		Удостоверени е за ПО	
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
без степен	.	.	441	135	.	.	6	4	.	.	435	131
първа	287	190	.	.	24	32	.	.	263	158	.	.
втора	293	141	.	.	3	4	.	.	290	137	.	.
трета	102	101	.	.	1	1	.	.	101	100	.	.

**НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ
ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И
ОБУЧЕНИЕ**

София 1113, бул. "Цариградско шосе" 125, бл.5, ет. 5

Тел: (02) 9712070, факс: (02) 9733358

e.mail: napoo@navet.government.bg; www.navet.government.bg